

**Yeni Vatanda Daha
Aydınlık Bir Gelecek
İçin Öğrenme**

Faaliyet 2.4 El Kitabı Geliştirme

Aktif Katılım Çerçevesinde
Sığınmacılar
ve Mülteciler İçin El Kitabı

Proje Numarası: 2025-1-PL01-KA210-ADU-000357746

Proje Bilgileri

Program: Erasmus+

Ana Eylem: Yetişkin Eğitiminde Küçük Ölçekli Ortaklıklar (KA210-ADU)

Proje numarası: 2025-1-PL01-KA210-ADU-000357746

Proje Başlığı: Yeni Vatanda Daha Aydınlık Bir Gelecek İçin Öğrenme

Proje kısaltması: RefuLearn

Süre: 18 ay

Yayın Bilgileri

Faaliyet: Faaliyet 2.4 El Kitabı Geliştirme

Yayın Başlığı: Aktif Katılım Çerçevesinde Sığınmacılar ve Mülteciler için Bir El Kitabı

Yazarlar

Klaudia Chaberek - Fundacja Wektory Współpracy (FWW); Natalia Turszkowska, Klaudia Witulska - Education Agency for Development and Innovation – IDEA not-for-profit Sp. z o.o. (IDEA); Emel Zengin, Çiğdem Altun - Toplum İçin Eğitim Kültür ve Sanat Derneği (ECAS); Evgenia Psaltaki - Institute of Humanities and Social Sciences (IAKE)

İletişim Bilgileri

Fundacja Wektory Współpracy (Polonya)

E-posta: wektorywspolpracyfundacja@gmail.com

RefuLearn Projesi (hibe no. 2025-1-PL01-KA210-ADU-000357746) katkıları Fundacja Wektory Współpracy (FWW), Education Agency for Development and Innovation – IDEA not-for-profit Sp. z o.o. (IDEA), Toplum İçin Eğitim Kültür ve Sanat Derneği (ECAS) ve Institute of Humanities and Social Sciences (IAKE) tarafından sağlanmıştır. CC-NC-SA 4.0 lisansı verilmiştir.

Bu belge, 'Yeni Vatanda Daha Aydınlık Bir Gelecek İçin Öğrenme' projesi kapsamındaki çalışmaya dayanmaktadır. Bu kaynakların oluşturulması, Avrupa Birliği'nin Erasmus+ programı tarafından 2025-1-PL01-KA210-ADU-000357746 numaralı hibe kapsamında ortak finanse edilmiştir. Avrupa Birliği/Avrupa Komisyonu, içerikten sorumlu değildir ve bu kaynakların kullanımından kaynaklanan herhangi bir kayıp veya zarardan sorumlu tutulamaz.

İçindekiler

1. Giriş.....	4
1.1 RefuLearn projesi hakkında	4
1.2 El Kitabının Amacı.....	4
1.3 El Kitabının Hedef Grupları	4
1.4 Bu El Kitabı Nasıl Kullanılır	5
2. Metodolojik Arka Plan	5
2.1 El Kitabı İçin Kullanılan Kaynaklar.....	6
2.2 Veri Toplamaya Dahil Olan Hedef Gruplar	6
2.3 Bulgulardan Pratik Rehberliğe	6
3. Ortak Ülkelerdeki Sığınma Rejimleri.....	7
3.1 Polonya.....	7
3.1.1 Genel Ulusal Bağlam.....	7
3.1.2 Temel Yasal Haklar ve Sorumluluklar	7
3.1.3 Hizmetlere Erişim.....	8
Eğitim ve Yetişkin Öğrenimi	8
Sağlık Hizmetleri.....	8
İstihdam Desteği.....	8
Sosyal Hizmetler	9
Dil Öğrenimi	9
Hukuki ve İdari Destek.....	9
Yerel Topluluk Desteği	9
3.1.4 Belirlenen Temel Zorluklar	10
3.1.5 Eğitimciler ve Kuruluşlar İçin Pratik Notlar	10
3.2 Türkiye	11
3.2.1 Genel Ulusal Bağlam.....	11
3.2.2 Temel Yasal Haklar ve Sorumluluklar	11
3.2.3 Hizmetlere Erişim.....	11
3.2.4 Belirlenen Temel Zorluklar	14
3.2.5 Eğitimciler ve Kuruluşlar İçin Pratik Notlar	14
3.3 Yunanistan	15
3.3.1 Genel Ulusal Bağlam.....	15
3.3.2 Temel Yasal Haklar ve Sorumluluklar	16
3.3.3 Hizmetlere Erişim.....	18

3.3.4 Belirlenen Temel Zorluklar	21
3.3.5 Eğitimciler ve Kuruluşlar İçin Pratik Notlar	22
4. Sığınmacıların ve Mültecilerin İhtiyaçları.....	23
4.1 Varış ve İlk Uyum İhtiyaçları	23
Uyumun İlk Aşamalarındaki Bilgi İhtiyaçları	23
Pratik Yönlendirme ve Dil Desteği	24
İnsani ve Bireyselleştirilmiş Destek	24
Kişisel Rehberlikle Birleştirilmiş Dijital Bilgi	25
Bağımsızlık ve Sosyal Katılım İçin Destek.....	25
4.2 Bilgiye ve Haklara Erişim	26
4.3 Eğitim ve Öğrenme İhtiyaçları	28
4.4 Sosyal İçerme ve Aktif Katılım İhtiyaçları.....	30
4.5 Dijital Öğrenme İhtiyaçları.....	32
4.6 Ülkeler Arası Karşılaştırma	35
5. Yetişkin Eğitiminde Mülteciler ve İyi Uygulamalar.....	36
5.1 Polonya'daki İyi Uygulamalar	36
5.2 Türkiye'deki İyi Uygulamalar.....	39
5.3 Yunanistan'daki İyi Uygulamalar.....	42
5.4 İyi Uygulamaların Karşılaştırılması	47
6. Eğitimciler ve Yöneticiler İçin Öneriler	48
6.1 Yetişkin Eğitimcileri İçin Öneriler	48
6.2 Yetişkin Eğitimi Kuruluşları İçin Öneriler	51
6.3 STK'lar ve Yerel Paydaşlar İçin Öneriler	52
6.4 Politika Yapıcılar ve Kamu Kurumları İçin Öneriler.....	53
6.5 Eğitimciler ve Kuruluşlar İçin Pratik Kontrol Listesi	57
Öğrenicilerle Çalışmaya Başlamadan Önce	57
Öğrenme veya Uyum Faaliyeti Sırasında.....	58
Faaliyet Sonrasında veya Bir Öğrenme Döneminin Sonunda	60
Son Kontrol	61
7. Sonuç.....	61
8. Kaynakça	63

1. Giriş

1.1 RefuLearn Projesi Hakkında

RefuLearn – Yeni Vatanda Daha Aydınlık Bir Gelecek İçin Öğrenme, sığınmacıların ve mültecilerin yetişkin eğitimi, pratik rehberlik ve yenilikçi dijital öğrenme kaynakları yoluyla sosyal içerilmesini ve aktif katılımını güçlendirmeyi amaçlayan bir Erasmus+ Yetişkin Eğitiminde Küçük Ölçekli Ortaklık projesidir. Proje, erişilebilir eğitim materyalleri ve kanıta dayalı öneriler sunarak hem mültecileri hem de onlarla çalışan eğitimcileri destekleme konusunda artan ihtiyaca yanıt vermektedir.

Proje, başarılı bir uyumun temel hizmetlere erişimden daha fazlasını gerektirdiği anlayışına dayanmaktadır. Mülteciler ve sığınmacılar genellikle dil, hakları hakkında sınırlı bilgi, kamu kurumlarına aşina olmama ve sosyal dışlanma ile ilgili engellerle karşılaşmaktadır. Aynı zamanda, yetişkin eğitimcileri ve kuruluşlar, öğrencilerin ihtiyaçlarını daha iyi anlamak ve kapsayıcı eğitim ortamları oluşturmak için sıklıkla ek bilgi, araç ve metodolojilere ihtiyaç duymaktadır.

Bu zorlukların üstesinden gelmek için RefuLearn, araştırmayı, uluslararası iş birliğini ve pratik eğitim kaynaklarını bir araya getirmektedir. Ortak ülkeler arasında yapılan görüşmeler, gözlemler ve iyi uygulama paylaşımları yoluyla proje, mülteci uyumuna yönelik etkili yaklaşımları belirlemekte ve bunları pratik öğrenme materyallerine dönüştürmektedir. Bu el kitabının yanı sıra proje, eğitimciler ve mülteciler için etkileşimli kurslar, videolar ve dijital kaynaklar sunan açık erişimli bir Moodle öğrenme platformu da geliştirmektedir.

1.2 El Kitabının Amacı

RefuLearn El Kitabı, projenin uluslararası vaka çalışmalarının bulgularını günlük eğitim uygulamasında kolayca uygulanabilecek pratik bir rehbera dönüştürmek amacıyla geliştirilmiştir. Polonya, Yunanistan ve Türkiye'den mültecilerin, sığınmacıların, yetişkin eğitimcilerinin ve kuruluşların deneyimlerini bir araya getirerek, içermeyi ve aktif katılımı destekleyen başarılı yaklaşımları öne çıkarmaktadır.

El kitabı, yalnızca araştırma sonuçlarını sunmak yerine, yetişkin eğitimcilerinin, STK'ların ve diğer paydaşların kendi yerel bağlamlarına uyarlayabilecekleri pratik öneriler, iyi uygulama örnekleri, öğretim yaklaşımları ve rehberlik sunmaktadır. Sığınmacıların ve mültecilerin çeşitli ihtiyaçlarına yanıt veren kapsayıcı, öğrenci merkezli yaklaşımları teşvik ederken eğitimcilerin yetkinliklerini güçlendirmeyi amaçlamaktadır.

1.3 El Kitabının Hedef Grupları

Bu el kitabı, sığınmacıların ve mültecilerin eğitimi, desteklenmesi ve uyumuyla ilgilenen geniş bir profesyonel ve kuruluş yelpazesine yöneliktir. Birincil hedef grupları arasında mülteci öğrencilerle doğrudan çalışan yetişkin eğitimcileri ve öğretmenler ile eğitim programlarının tasarlanmasından ve sunulmasından sorumlu yetişkin eğitimi sağlayıcıları ve eğitim merkezleri yer almaktadır.

El kitabı ayrıca eğitim, sosyal, hukuki veya uyum desteği sağlayan STK'lara ve sivil toplum kuruluşlarına da yöneliktir. Sosyal hizmet uzmanları ve toplum kolaylaştırıcıları, mülteci ihtiyaçlarını daha iyi anlamak ve öğrenciler, kurumlar ve yerel topluluklar arasındaki iş birliğini güçlendirmek için bu kitabı kullanabilirler.

Uyum ve yetişkin öğrenimi konusunda sorumlu politika yapıcılar ve kamu makamları, daha kapsayıcı politika ve hizmetlerin geliştirilmesini destekleyebilecek pratik zorlukları, etkili yaklaşımları ve önerileri belirlemek için el kitabını kullanabilir. Ayrıca göç, yetişkin eğitimi, sosyal içerme ve aktif katılım alanlarında çalışan araştırmacılar ve diğer paydaşlar için de faydalı olabilir.

El kitabı, hem deneyimli uygulayıcıları hem de mülteci topluluklarıyla çalışmaya yeni başlayan kuruluşları desteklemek üzere tasarlanmıştır. Uluslararası deneyime dayanan pratik bilgi, örnekler ve aktarılabilir çözümler sunmaktadır.

1.4 Bu El Kitabı Nasıl Kullanılır

Bu el kitabı, hem bir referans belgesi hem de sığınmacılar ve mülteciler için eğitim ve uyum faaliyetlerinin planlanması, sunulması ve iyileştirilmesi için pratik bir rehber olarak hizmet edecek şekilde tasarlanmıştır. Okuyucuların mülteci öğrencilerin ihtiyaçlarını, karşılaştıkları zorlukları ve yaşanmış deneyimlerini daha iyi anlamalarına yardımcı olurken, bunların yetişkin eğitimi yoluyla nasıl ele alınabileceğine dair pratik bilgiler sunmaktadır.

Okuyucular, ortak ülkeler arasındaki ulusal yaklaşımları ve uyum bağlamlarını karşılaştırmak, başarılı uygulama örneklerini belirlemek ve bu çözümleri kendi kuruluşlarına ve yerel ortamlarına uyarlamak için el kitabını kullanabilirler. Ayrıca, yetişkin eğitimi programlarında, eğitim faaliyetlerinde ve daha geniş uyum girişimlerinde uygulanabilecek pratik öneriler ve öğretim yöntemleri sunmaktadır. Bunun yanı sıra el kitabı, sosyal içermeyi ve aktif katılımı teşvik etmek için çalışan eğitimciler, STK'lar, politika yapıcılar, kamu makamları ve diğer paydaşlar arasındaki iş birliğini teşvik etmektedir.

El kitabı, kullanıcıların pratik rehberliği dijital öğrenme kaynakları, etkileşimli modüller ve eğitim materyalleriyle birleştirmelerine olanak tanıyarak RefuLearn Moodle öğrenme platformunu tamamlayacak şekilde tasarlanmıştır. Bu iki proje çıktısı birlikte, sığınmacılar ve mültecilerle çalışan kuruluşlar ve profesyoneller için kapsamlı destek sağlayarak eğitim ve uyuma daha kapsayıcı, katılımcı ve öğrenici merkezli bir yaklaşım getirilmesine katkıda bulunmaktadır.

2. Metodolojik Arka Plan

Bu el kitabı, Erasmus+ RefuLearn – Yeni Vatanda Daha Aydınlık Bir Gelecek İçin Öğrenme projesi kapsamında iş birliğine dayalı ve kanıta dayalı bir yaklaşım kullanılarak geliştirilmiştir. İçeriği, katılımcı ülkelerde yürütülen araştırma ve vaka çalışması faaliyetleri sırasında proje ortakları tarafından toplanan deneyim ve bilgilere dayanmaktadır.

Geliştirme süreci, ilgili literatürün, politikaların ve mevcut uygulamaların incelenmesini, kilit paydaşları içeren nitel veri toplama ile birleştirmiştir. Toplanan bilgiler, sığınmacıların ve mültecilerin yetişkin eğitimi yoluyla sosyal içerilmesi ve aktif katılımıyla ilgili ortak zorlukları, etkili yaklaşımları ve pratik çözümleri belirlemek için analiz edilmiştir.

El kitabı, akademik araştırma veya ayrıntılı istatistiksel veriler sunmak yerine, bulguları pratik rehberliğe dönüştürmektedir. Sığınmacılar ve mültecilerle çalışan yetişkin eğitimcilerini, kuruluşları ve diğer profesyonelleri destekleyebilecek iyi uygulamaları, pratik önerileri ve örnekleri bir araya getirmektedir. Amaç, kapsayıcı ve öğrenici merkezli yaklaşımları teşvik ederken farklı eğitim ortamlarına ve ulusal bağlamlara uyarlanabilecek kullanıcı dostu bir kaynak sunmaktır.

2.1 El Kitabı İçin Kullanılan Kaynaklar

Bu el kitabının içeriği, Polonya, Türkiye ve Yunanistan'daki proje ortakları tarafından ortaklaşa yürütülen araştırma ve vaka çalışması faaliyetlerine dayanmaktadır. Araştırma süreci, masabaşı araştırmayı nitel saha çalışmasıyla birleştirerek ortaklığın, sığınmacıların ve mültecilerin sosyal içerilmesi ve aktif katılımıyla ilgili hem ortak hem de ülkeye özgü zorlukları belirlemesini sağlamıştır.

Her ortak kuruluş, üç ülke arasındaki bulguların karşılaştırılabilirliğini sağlamak için ortak bir araştırma metodolojisi kullanarak ulusal vaka çalışmaları yürütmüştür. Araştırma, ilgili literatürün, politikaların ve mevcut eğitim uygulamalarının incelenmesinin yanı sıra yarı yapılandırılmış görüşmeleri, gözlemleri ve iyi uygulama örneklerinin analizlerini içermiştir. Bu yaklaşım, ortaklığın, sığınmacıların ve mültecilerin eğitim, sosyal ve kurumsal ihtiyaçları hakkında, bu hedef gruplarla doğrudan çalışan profesyonellerin deneyimleriyle birlikte pratik bilgi toplamasını sağlamıştır.

Toplanan kanıtlar, farklı ulusal bağlamlara aktarılacak ve uyarlanabilecek etkili eğitim yaklaşımlarını ve pratik çözümleri belirlemek için temel oluşturmuştur.

2.2 Veri Toplamaya Dahil Olan Hedef Gruplar

Araştırma süreci, mültecilerin sosyal içerilmesi ve yetişkin eğitimi konusunda farklı bakış açılarını temsil eden üç ana hedef grubu aktif olarak dâhil etmiştir:

- Ev sahibi ülkelerinde eğitime, kamu hizmetlerine, sosyal katılıma, haklara, uyum zorluklarına ve gündelik yaşama erişimle ilgili kişisel deneyimlerini paylaşan **sığınmacılar ve mülteciler**.
- Sığınmacılar ve mültecilerle örgün ve yaygın eğitim ortamlarında doğrudan çalışan ve eğitim ihtiyaçları, öğretim zorlukları ve başarılı destek stratejileri hakkında görüş sunan **yetişkin eğitimcileri ve öğretmenler**.
- Program uygulaması, kurumsal kapasite, kamu kurumlarıyla iş birliği ve mülteci uyumunu destekleyen etkili uygulama örnekleri hakkında kurumsal bakış açıları sunan **yetişkin eğitimi kuruluşları ve STK temsilcileri**.

Her ortak ülkede katılımcılar, ortak bir araştırma çerçevesi kullanılarak görüşmeler, gözlemler ve tartışmalar yoluyla sürece dâhil edilmiştir. Bu katılımcı yaklaşım, el kitabının hem yararlanıcıların hem de profesyonellerin seslerini ve deneyimlerini yansıtmasını sağlarken ulusal bağlamlardaki farklılıkları da dikkate almıştır.

2.3 Bulgulardan Pratik Rehberliğe

Bu el kitabının amacı, ayrıntılı araştırma sonuçları veya istatistiksel analizler sunmak değildir. Bunun yerine, vaka çalışması süreci boyunca edinilen bilgiyi, sığınmacılar ve mültecilerle çalışan yetişkin eğitimcileri, kuruluşlar ve diğer paydaşlar için pratik rehberliğe dönüştürmektedir.

El kitabı boyunca sunulan öneriler, Polonya, Türkiye ve Yunanistan'da belirlenen görüşmelerin, gözlemlerin, politika incelemelerinin ve başarılı uygulama örneklerinin analizine dayanmaktadır. Aktif katılımı, sosyal içermeyi, kültürlerarası anlayışı ve yetişkin eğitime eşit erişimi teşvik eden yaklaşımlara özel önem verilmiştir.

El kitabı, akademik araştırma bulgularına odaklanmak yerine, farklı Avrupa bağlamlarında eğitimciler, öğretmenler, STK'lar ve yetişkin eğitimi sağlayıcıları tarafından uyarlanabilecek pratik öneriler, iyi uygulama örnekleri ve uygulanabilir rehberlik sunmaktadır. Bu şekilde, daha kapsayıcı eğitim ortamlarını desteklemeyi ve sığınmacılar ve mültecilerle çalışan kuruluşların kapasitesini güçlendirmeyi amaçlamaktadır.

3. Ortak Ülkelerdeki Sığınma Rejimleri

3.1 Polonya

3.1.1 Genel Ulusal Bağlam

2022'den bu yana Polonya, özellikle Rusya'nın Ukrayna'yı işgalinin ardından, silahlı çatışmalardan kaçan insanlar için ana varış ülkelerinden biri haline gelmiştir. Geçici koruma kapsamındaki Ukrayna vatandaşlarının yanı sıra Polonya, Belarus, Afganistan, Suriye, Irak ve çeşitli Afrika ülkeleri gibi ülkelerden sığınmacılara ve mültecilere de ev sahipliği yapmaktadır (Avrupa Komisyonu, 2024; BMMYK, 2024).

Polonya'nın uyum sistemi, ulusal mevzuatı Avrupa Birliği düzenlemeleriyle birleştirmekte ve eğitim, sağlık hizmetleri, sosyal yardım ve hukuki koruma gibi temel hizmetlere erişim sağlamaktadır. Ancak bu hizmetlere erişim genellikle bireyin hukuki statüsüne bağlıdır (Yabancılar Dairesi, 2024).

RefuLearn projesi kapsamında sığınmacılar, mülteciler ve yetişkin eğitimcileriyle yapılan görüşmeler, birçok yeni gelenin Polonya idari sistemini, mevcut destek hizmetlerini ve haklarını ve sorumluluklarını anlamakta zorluk yaşadığını doğrulamıştır. Yetişkin eğitimcileri de mülteci öğrencileri etkili bir şekilde desteklemek ve toplumda aktif katılımlarını kolaylaştırmak için genellikle ek bilgi ve pratik araçlara ihtiyaç duyduklarını bildirmiştir (RefuLearn Konsorsiyumu, 2025).

Polonya sayısız destek girişimi geliştirmiş olsa da başarılı uyum, büyük ölçüde kamu kurumları, eğitim kuruluşları, STK'lar, işverenler ve yerel topluluklar arasındaki iş birliğine bağlı kalmaktadır (BMMYK, 2024).

3.1.2 Temel Yasal Haklar ve Sorumluluklar

Polonya'daki sığınmacılar, uluslararası koruma başvurusunda bulunma ve başvuruları incelenirken ülkede kalma hakkına sahiptir. Bu süre zarfında (kabul merkezleri tarafından sağlandığında) barınma, temel sağlık hizmetleri, kabul sistemi kapsamında sosyal yardım, çocuklar için eğitim ve sığınma prosedürüyle ilgili hukuki yardım hakkına sahiptirler (Yabancılar Dairesi, 2024).

Mülteci statüsü veya ikincil koruma verilen kişiler, hukuki ikamet, ek çalışma izni olmadan istihdama erişim, kamu sağlık hizmetleri, eğitim, mesleki eğitim, sosyal refah ve yerel makamlar tarafından sunulan uyum programları dâhil olmak üzere daha geniş haklar elde eder (13 Haziran 2003 tarihli Kanun; Yabancılar Dairesi, 2024).

Aynı zamanda sığınmacıların ve mültecilerin Polonya yasalarına ve düzenlemelerine saygı göstermeleri, hukuki işlemler sırasında idari makamlarla iş birliği yapmaları, gerekli idari süreçlere katılmaları ve

kamu kurumlarını yöneten kurallara uymaları beklenmektedir. Dil kurslarına, eğitime, istihdama ve topluluk faaliyetlerine aktif katılım, başarılı uyumu büyük ölçüde kolaylaştırmaktadır (Avrupa Komisyonu, 2024).

Hem hakları hem de sorumlulukları anlamak, mültecilerin yardımın pasif alıcıları olmak yerine toplumun aktif üyeleri haline gelmelerine yardımcı olur.

3.1.3 Hizmetlere Erişim

Eğitim ve Yetişkin Öğrenimi

Yetişkin eğitimi, sığınmacıların ve mültecilerin Polonya toplumuna uyumunu desteklemede önemli bir rol oynamaktadır. Mülteci statüsü, ikincil koruma veya geçici koruma verilen yetişkinler geniş bir eğitim fırsatları yelpazesine katılabilir. Bunlar arasında kamu kurumları, üniversiteler, iş kurumları, STK'lar ve yetişkin eğitimi sağlayıcıları tarafından düzenlenen ücretsiz Lehçe kursları, mesleki eğitim, sürekli eğitim programları, mesleki eğitim ve beceri geliştirme kursları yer almaktadır (Yabancılar Dairesi, 2024).

Birçok kuruluş ayrıca dijital beceriler, finansal okuryazarlık, sivil katılım, girişimcilik ve kültürlerarası iletişime odaklanan yaygın eğitim faaliyetleri de sunmaktadır. Bu programlar, mültecilerin istihdam edilebilirliklerini artırmasına, Polonya toplumunu daha iyi anlamalarına ve topluluk yaşamına aktif olarak katılmalarına yardımcı olur. Yetişkin eğitimcileri, birçok mülteci öğrencinin kesintiye uğramış eğitim süreçleri veya önceki niteliklerini kanıtlamada güçlükler yaşayabileceğinin farkında olmalı ve esnek, öğrenci merkezli yaklaşımlar benimsemelidir.

Sağlık Hizmetleri

Uluslararası koruma veya geçici koruma verilen kişiler genellikle Polonya vatandaşlarına benzer koşullar altında kamu sağlık sistemine erişebilir. Kabul merkezlerinde yaşayan sığınmacılar, gerektiğinde temel tıbbi bakım ve uzman tedaviye erişim dâhil olmak üzere Yabancılar Dairesi tarafından finanse edilen sağlık hizmetleri alır (Yabancılar Dairesi, 2024).

Birçok mültecinin yerinden edilme öncesinde, sırasında ve sonrasında yaşadığı travmatik deneyimler nedeniyle ruh sağlığı desteği giderek daha önemli hale gelmiştir. Savaş, şiddet, zorla göç, aile ayrılığı ve belirsizliğe maruz kalma, öğrencilerin refahını ve eğitime katılma yeteneklerini önemli ölçüde etkileyebilir. Bu nedenle eğitimciler ve destek kuruluşları olası psikolojik sıkıntı belirtilerini tanımalı ve uygun olduğunda uzman sağlık profesyonelleriyle iş birliği yapmalıdır (BMMYK, 2024).

İstihdam Desteği

Mülteci statüsü veya ikincil koruma verilen kişiler, ek bir çalışma izni almadan Polonya'da çalışma hakkına sahiptir. Bölge İş Kurumları, iş yerleştirme hizmetleri, mesleki danışmanlık, mesleki eğitim, kariyer rehberliği, özgeçmiş hazırlama konusunda yardım ve işgücü piyasası fırsatları hakkında bilgi dâhil olmak üzere çeşitli istihdam destekleri sağlamaktadır (Aile, Çalışma ve Sosyal Politika Bakanlığı, 2024).

Birçok STK, istihdam edilebilirlik atölyeleri, mentorluk programları, girişimcilik eğitimi ve yabancı niteliklerin ve mesleki deneyimin tanınması için destek düzenleyerek bu hizmetleri tamamlamaktadır. Bununla birlikte, mülteciler genellikle dil engelleri, eğitim sertifikalarının onaylanmasında güçlükler,

sınırlı mesleki ağlar ve Polonya işe alım prosedürlerine aşına olmama gibi zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu nedenle yetişkin eğitimi programları, mültecilerin başarılı işgücü piyasası uyumuna hazırlanmasında önemli bir rol oynayabilir.

Sosyal Hizmetler

Mültecilere sunulan sosyal yardım; mali destek, geçici barınma, konut yardımı, aile destek hizmetleri, psikolojik danışmanlık, çocuk bakımı yardımı ve Belediye Aile Destek Merkezleri (MOPS) ve İlçe Aile Destek Merkezleri (PCPR) tarafından koordine edilen uyum programlarını içerebilir. Mülteci statüsü veya ikincil koruma verilen kişiler ayrıca mali yardımı kişiselleştirilmiş sosyal ve mesleki destekle birleştiren Bireysel Uyum Programlarına (IPI) da katılabilir (Aile, Çalışma ve Sosyal Politika Bakanlığı, 2024).

Sosyal hizmet uzmanları, mültecilerin bireysel koşullarına uyarlanmış koordineli destek almasını sağlamak için genellikle eğitimciler, STK'lar ve yerel makamlarla yakın iş birliği içinde çalışır. Bu çok kurumlu yaklaşım, yalnızca acil ihtiyaçları değil aynı zamanda uzun vadeli sosyal içermeyi ve bağımsızlığı da ele almaya yardımcı olur.

Dil Öğrenimi

Lehçe öğrenmek, başarılı uyumu ve toplumda aktif katılımı belirleyen en önemli faktörlerden biridir. İyi dil becerileri; eğitime, istihdama, sağlık hizmetlerine, kamu yönetimine ve günlük iletişime erişimi artırır. Ayrıca özgüveni artırır ve sosyal izolasyon riskini azaltır (BMMYK Polonya, 2024).

Ücretsiz veya sübvansiyonlu Lehçe kursları STK'lar, üniversiteler, belediyeler, kütüphaneler, gönüllü kuruluşlar ve yetişkin eğitimi merkezleri aracılığıyla yaygın olarak mevcuttur. Birçok program dil öğrenimini günlük iletişim, iş yeri kelime dağarcığı, vatandaşlık eğitimi ve kamu kurumlarını anlama gibi pratik konularla birleştirmektedir. Eğitimciler, öğrencileri yerel etkinliklere katılarak, gönüllü olarak veya topluluk faaliyetleriyle sınıf dışında dili pratik yapmaya teşvik etmelidir.

Hukuki ve İdari Destek

Hukuki prosedürleri anlamak, yeni gelen sığınmacıların ve mültecilerin karşılaştığı en büyük zorluklardan biridir. Hukuki yardım, Yabancılar Dairesi, uzman hukuki yardım kuruluşları, mülteci destek STK'ları, üniversite hukuk klinikleri ve seçilmiş yerel makamlar aracılığıyla sağlanmaktadır (Yabancılar Dairesi, 2024).

Destek; sığınma prosedürleri, ikamet izinleri, aile birleşimi, istihdam hakları, eğitime, sağlık hizmetlerine, sosyal yardımlara erişim ve yabancı niteliklerin tanınması hakkında bilgi içerebilir. İdari prosedürler karmaşık ve alışılmadık görünebileceğinden, eğitimciler ve kuruluşlar, uzman tavsiyesi gerektiğinde öğrencileri uygun hukuki hizmetlere yönlendirmeye hazır olmalıdır.

Yerel Topluluk Desteği

Yerel topluluklar, mültecilerin sosyal ağlar kurmasına ve toplumun aktif üyeleri haline gelmesine yardımcı olmada çok önemli bir rol oynamaktadır. Polonya genelinde belediyeler; kültürel etkinlikler,

dil kafeleri, mentorluk programları, spor faaliyetleri, aile etkinlikleri ve gönüllülük fırsatları gibi uyum faaliyetlerini düzenlemek için STK'lar, kültür kurumları, kütüphaneler, okullar, üniversiteler, kiliseler, gönüllü gruplar ve yerel dernekler ile iş birliği yapmaktadır (Avrupa Komisyonu, 2024).

Topluluk yaşamına katılım, mültecilerin arkadaşlıklar geliştirmesine, dil becerilerini iyileştirmesine, yerel geleneklere aşina olmasına ve aidiyet duygularını güçlendirmesine olanak tanır. Yetişkin eğitimcileri, öğrencileri topluluk girişimlerine, sivil faaliyetlere ve yaşam boyu öğrenme fırsatlarına katılmaya teşvik ederek bu süreci daha da destekleyebilir ve onların destek alıcısı olmaktan yerel topluluklarında aktif katkı sağlayıcı olmaya geçmelerine yardımcı olabilir.

3.1.4 Belirlenen Temel Zorluklar

Proje sırasında yürütülen RefuLearn vaka çalışması ve görüşmeler, Polonya'daki sığınmacıları ve mültecileri etkileyen çeşitli engelleri ortaya koymuştur. Birçok katılımcı, **yasal hakları, mevcut kurumları ve idari prosedürleri hakkında yetersiz bilgiye sahip olduklarını bildirmiştir**. Resmî belgeleri anlamada ve formaliteleri tamamlamada yaşanan zorluklar, genellikle eğitime, sağlık hizmetlerine ve istihdama erişimi geciktirmiştir.

Dil engelleri en önemli engellerden biri olmaya devam etmektedir. Sınırlı Lehçe becerisi; bilgiye, kamu hizmetlerine, istihdam fırsatlarına ve sosyal katılıma erişimi azaltmaktadır (BMMYK, 2024). Birçok katılımcı ayrıca sosyal izolasyon ve gelecekleri hakkında belirsizlik duyguları tarif etmiştir.

Projeye katılan yetişkin eğitimcileri, **mülteci deneyimlerini, kültürlerarası iletişimi, travma bilincine dayalı yaklaşımları ve aktif katılımı destekleme yöntemlerini daha iyi anlamak için genellikle ek eğitime** ihtiyaç duyduklarını vurgulamıştır. Ayrıca, RefuLearn projesinin temel hedeflerinden biri haline gelen iyi uygulamaları ve pratik öğretim kaynaklarını paylaşmanın önemini de vurgulamışlardır.

3.1.5 Eğitimciler ve Kuruluşlar İçin Pratik Notlar

Polonya'da sığınmacıları ve mültecileri destekleyen eğitimciler ve kuruluşlar, uyumun sabır, esneklik ve birden fazla kurum arasında iş birliği gerektiren uzun vadeli bir süreç olduğunu unutmamalıdır (BMMYK, 2024).

Mümkün olduğunda bilgi, basit bir dille sunulmalı ve görsel materyaller veya çevirilerle desteklenmelidir. Eğitimciler, katılımcıların Polonya kurumlarının nasıl işlediğini anladığını veya idari prosedürlere aşina olduğunu asla varsaymamalıdır (Yabancılar Dairesi, 2024).

Güven inşa etmek esastır. Birçok mülteci travma, yerinden edilme veya kesintiye uğramış eğitim yaşamıştır. Güvenli ve saygılı bir öğrenme ortamı yaratmak, katılımı teşvik eder ve öğrenme sonuçlarını iyileştirir (BMMYK, 2024).

Yetişkin eğitimcileri ayrıca yerel STK'lar, sosyal hizmet uzmanları, psikologlar, iş kurumları, belediyeler ve hukuk danışmanlarıyla yakın iş birliği içinde çalışmalıdır. Katılımcıları uzman hizmetlere yönlendirmek, genellikle eğitim desteği sağlamak kadar önemlidir.

Son olarak, eğitimciler bağımlılık yerine aktif katılımı teşvik etmelidir. Öğrencileri topluluk faaliyetlerine, gönüllülüğe, dil öğrenimine, mesleki eğitime ve sivil girişimlere katılmaya teşvik etmek, hem bireysel özgüveni hem de sosyal içermeyi güçlendirmeye yardımcı olur. Bu yaklaşım, sığınmacıları ve mültecileri eğitim, katılım ve pratik öğrenme kaynaklarına erişim yoluyla güçlendirmeyi amaçlayan RefuLearn projesinin temel hedeflerini yansıtmaktadır.

3.2 Türkiye

3.2.1 Genel Ulusal Bağlam

Türkiye, dünyadaki en büyük mülteci nüfuslarından birine ev sahipliği yapmaktadır ve çatışma, zulüm ve istikrarsızlıktan kaçan insanlar için önemli bir varış ve transit ülke olmuştur. Türkiye'deki mültecilerin ve sığınmacıların çoğunluğu Suriye kökenlidir; önemli sayıda kişi de Afganistan, Irak, İran ve diğer ülkelerden gelmektedir (BMMYK, 2024; Göç İdaresi Başkanlığı, 2024).

Türkiye, Suriyeli mülteciler için geçici koruma politikası uygularken, diğer ülkelerden gelen sığınmacıları 1951 Cenevre Sözleşmesi'nin coğrafi sınırlaması çerçevesinde uluslararası koruma prosedürleri kapsamında değerlendirmekte, bu kişiler çoğunlukla üçüncü bir ülkeye yerleştirilmeyi beklerken şartlı mültecilik statüsü almaktadır. Göçmenler ve mülteciler, eğitim, iş, sağlık hizmetleri ve destek hizmetleri gibi ihtiyaç duydukları hizmetlere erişmek için büyük şehirlerde yoğunlaşmaktadır.

RefuLearn projesinin sonuçlarına göre, idari süreçleri anlamak ve yürütmek, güvenilir bilgi bulmak ve kamu kurumlarıyla ilişki kurmak, birçok sığınmacı ve mülteci arasında başlıca zorluklardır. Eğitimciler ve STK temsilcileri, dil öğrenmeyi ve bilgi ile toplum desteğine sahip olmayı, insanların uyum sağlamasına ve aktif katılımcılar haline gelmesine yardımcı olmada öncelikler olarak sıralamıştır.

Mültecileri destekleyen birçok kamu ve sivil toplum girişimi mevcut olsa da mültecilerin uzun vadeli içerilmesi büyük ölçüde belediye ve bölgesel makamlar, eğitim kurumları, STK'lar, yerel işverenler ve yerel topluluklar arasındaki iş birliğine bağlıdır. Yetişkin eğitimi dil eğitimi sağlar, iş bulma şansını güçlendirir, mültecileri haklarından haberdar eder ve onları sosyal yaşama aktif olarak katılmaya teşvik eder.

3.2.2 Temel Yasal Haklar ve Sorumluluklar

Türkiye'de geçici koruma ve uluslararası koruma altındaki kişiler, temel ihtiyaçlarını ve topluma uyumlarını desteklemek üzere tasarlanmış bir dizi hakka erişebilir. Hukuki statüleri sonucunda, ulusal düzenlemelere uygun olarak eğitime, sağlık hizmetlerine, sosyal hizmetlere ve işgücü piyasasına erişebilirler (6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu; Geçici Koruma Yönetmeliği, 2014).

Çocuklar, kamu okullarında eğitim hakkına sahiptir. Hak sahipleri (bu durumda yetişkin geçici koruma sahipleri) mesleki eğitime ve yetişkin eğitim kurslarına erişim hakkına sahiptir. Hak sahipleri ayrıca kamu sağlık sistemi aracılığıyla sağlık hizmetlerine de erişebilir.

Mülteciler ve sığınmacılar, Türk kanunlarına ve düzenlemelerine uymak, kayıtlarını güncel tutmak, makamlara doğru bilgi vermek ve hukuki statülerinden kaynaklanan idari yükümlülükleri yerine getirmekle yükümlüdür. Yasalara uymak, sunulan kurslara katılmak ve yerel topluma katılmak, başarılı uyumu sağlamanın önemli araçlarıdır.

Hakları ve yükümlülükleri kavramak, toplumsal katılımı teşvik eder ve bu da bireyin mevcut fırsatları değerlendirme olasılığını artırır.

3.2.3 Hizmetlere Erişim

Eğitim ve Yetişkin Öğrenimi

Yetişkin eğitimi, Türkiye'deki mültecilerin ve sığınmacıların sosyal içerilmesi ve kendine yeterliliği açısından kritik önem taşımaktadır. **Geçici veya uluslararası koruma statüsüne sahip yetişkinler, Halk Eğitim Merkezleri, belediyeler, üniversiteler, STK'lar ve uluslararası kuruluşlar tarafından sunulan bir dizi eğitim fırsatından yararlanabilir (Millî Eğitim Bakanlığı, 2024).**

Sunulan fırsatlar arasında Türkçe dil kursları, okuryazarlık programları, mesleki eğitim, girişimcilik eğitimi, dijital beceri geliştirme, mesleki sertifika kursları ve yaşam boyu öğrenme faaliyetleri yer almaktadır. Birçok kuruluş ayrıca sivil katılım, finansal okuryazarlık, kültürlerarası iletişim ve toplumsal uyum konularında yaygın öğrenme fırsatları da sunmaktadır. Bu programlar, katılımcıların istihdam edilebilirliklerini artırmalarına, Türk toplumunu daha iyi anlamalarına ve yerel topluluklarının daha aktif üyeleri olmalarına yardımcı olur.

Yetişkin eğitimcileri, mülteci öğrencilerin kesintiye uğramış eğitim, önceki öğrenme fırsatlarına sınırlı erişim ve niteliklerini belgelemede güçlükler yaşamış olabileceğinin farkında olmalıdır. Bu nedenle esnek, öğrenci merkezli ve kapsayıcı eğitim yaklaşımları esastır (UNICEF Türkiye, 2024).

Sağlık Hizmetleri

Türkiye'deki kayıtlı mülteciler ve sığınmacılar, kayıt statülerine ve ilgili düzenlemelere bağlı olarak genellikle ulusal sağlık sistemi kapsamında kamu sağlık hizmetlerine erişme hakkına sahiptir (Göç İdaresi Başkanlığı, 2024). Bu hizmetler genellikle genel sağlık bakımı, acil bakım, ana-çocuk sağlığı, aşılama ve uzman hizmetlere sevk işlemlerini kapsamaktadır.

Çeşitli illerdeki Göçmen Sağlığı Merkezleri, çok dilli personel ve kültürel açıdan duyarlı sağlık hizmetleriyle ek destek sunmaktadır. Bu merkezler dil engellerinin aşılmasına ve mültecilerin sağlık hizmetlerine erişiminin artırılmasına yardımcı olmaktadır.

Birçok mülteci, yerinden edilme öncesinde ve sırasında travma yaşadığından ruh sağlığı desteği giderek daha önemli hale gelmektedir. Savaş, zulüm, zorla göç, aileden ayrılık ve uzun süreli belirsizlik deneyimleri, refahı ve eğitime ve toplumsal yaşama katılımı etkileyebilir. Bu nedenle eğitimciler ve destek kuruluşları olası psikolojik sıkıntı belirtilerini tanımalı ve uygun olduğunda uzman sağlık profesyonelleriyle iş birliği yapmalıdır (DSÖ Türkiye, 2024; BMMYK Türkiye, 2024).

İstihdam Desteği

İstihdama erişim, uzun vadeli uyum ve bağımsızlık için kilit bir faktördür. **Mülteciler ve geçici veya uluslararası koruma yararlanıcıları, ulusal mevzuatın gerektirdiği durumlarda çalışma izni prosedürleri dâhil olmak üzere belirli hukuki koşullar altında işgücü piyasasına erişebilir (6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 2024).**

İstihdam desteği, Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), belediyeler, STK'lar, mesleki eğitim kurumları ve uluslararası kuruluşlar tarafından sağlanmaktadır. Hizmetler; kariyer danışmanlığı, mesleki eğitim, beceri geliştirme programları, iş eşleştirme, girişimcilik desteği, özgeçmiş hazırlama atölyeleri ve işgücü piyasası fırsatları hakkında bilgi içerebilir.

Bununla birlikte birçok mülteci; dil engelleri, sınırlı mesleki ağlar, yabancı niteliklerin tanınmasında güçlükler ve işe alım prosedürlerine aşına olmama gibi zorluklarla karşılaşmaya devam etmektedir. Bu nedenle yetişkin eğitimi ve mesleki eğitim programları, istihdam edilebilirliği artırmada ve işgücü piyasası uyumunu sağlamada önemli bir rol oynayabilir (ILO Türkiye, 2024).

Sosyal Hizmetler

Mülteciler ve sığınmacılar, kamu kurumlarından, belediyelerden, STK'lardan ve uluslararası kuruluşlardan geniş bir yelpazede sosyal destek hizmeti alabilir. Bu hizmetler; mali yardım, psikososyal destek, aile danışmanlığı, çocuk koruma hizmetleri, sosyal hizmet desteği, konutla ilgili rehberlik ve toplum temelli uyum programlarını kapsayabilir (Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü, 2024).

Yerel makamlar, sosyal yardım programları, bilgi hizmetleri, kültürel faaliyetler ve toplum katılım faaliyetleri gibi yerel destek hizmetlerinin sağlanmasında giderek daha büyük bir pay üstlenmektedir. Sosyal hizmet uzmanları, bireylerin ve ailelerin ihtiyaçlarını karşılamak için koordineli destek sağlamak amacıyla genellikle öğretmenler, sağlık çalışanları, STK'lar ve yerel makamlarla birlikte çalışır.

Bu çok paydaşlı yaklaşım, hem acil insani ihtiyaçları hem de uzun vadeli sosyal içermeye hedeflerini ele almaktadır.

Dil Öğrenimi

Toplumda başarılı uyum ve aktif katılım için en önemli faktörlerden biri Türkçe öğrenmektir. Dil yeterliliği; eğitime, istihdama, sağlık hizmetlerine, kamu hizmetlerine ve günlük iletişime erişimi artırırken sosyal izolasyon riskini azaltır (BMMYK Türkiye, 2024).

Türkçe dil kursları halk eğitim merkezlerinde, üniversitelerde, belediyelerde, toplum merkezlerinde, STK'larda ve uluslararası kuruluşlarda mevcuttur. Birçok program, dili günlük yaşam, iş yerinde iletişim, topluma katılım ve kamu hizmetlerine erişim hakkında pratik bilgilerle birleştirmektedir.

Eğitimciler, öğrencileri gönüllü çalışma, toplum faaliyetleri, kültürel etkinlikler ve yerel sakinlerle etkileşim yoluyla Türkçeyi sınıf dışında pratik yapmaya teşvik etmelidir. Gerçek yaşam durumlarında pratik dil kullanımı, genellikle hem öğrenmeyi hem de sosyal uyumu hızlandırır.

Hukuki ve İdari Destek

Yeni bir ülkeye yerleşmenin en zor yönlerinden biri hukuki prosedürleri ve idari gereklilikleri anlamak olabilir. Türkiye'de hukuki ve idari destek; Göç İdaresi Başkanlığı, il göç idareleri, barolar, uzman STK'lar, hukuki yardım sağlayıcıları ve uluslararası kuruluşlar aracılığıyla sağlanmaktadır (Göç İdaresi Başkanlığı, 2024).

Destek ayrıca kayıt prosedürleri, ikamet konuları, geçici koruma kuralları, uluslararası koruma prosedürleri, aile birleşimi, kamu hizmetlerine erişim, istihdam hakları, eğitim fırsatları ve sosyal yardımlar hakkında bilgi içerebilir.

İdari süreçler öğrenciler için karmaşık ve yabancı olabilir; bu nedenle eğitimciler ve kuruluşlar, profesyonel tavsiye gerektiğinde öğrencileri uzman hukuki destek hizmetlerine yönlendirmeye hazır olmalıdır.

Yerel Topluluk Desteği

Yerel topluluklar sosyal içermeye çok önemlidir ve mültecilerin anlamlı sosyal bağlantılar kurmasına yardımcı olur. Türkiye genelinde **belediyeler, STK'lar, kültür merkezleri, kütüphaneler, gençlik merkezleri, üniversiteler, gönüllü gruplar ve toplum kuruluşları**, mülteciler ile ev sahibi topluluklar arasındaki etkileşimi kolaylaştıracak faaliyetler düzenlemektedir.

Bunlar arasında kültürel etkinlikler, dil değişim programları, topluluk atölyeleri, spor faaliyetleri, mentorluk girişimleri, gençlik projeleri, gönüllülük fırsatları ve toplumsal uyum programları yer almaktadır. Bu tür faaliyetler, mültecilerin sosyal ağlar kurmasına, dil becerilerini geliştirmesine, özgüven kazanmasına ve daha güçlü bir aidiyet duygusu geliştirmesine yardımcı olur (IOM Türkiye, 2024).

Yetişkin eğitimcileri, yerel girişimleri, yaşam boyu öğrenme fırsatlarını, gönüllülük faaliyetlerini ve sivil katılım projelerini teşvik ederek bu süreci daha da destekleyebilir. Mültecilerin toplum yaşamına aktif katılımı, onlara destek alıcısı olmaktan yerel topluluklarında aktif katkı sağlayıcı olmaya giden yolu açar.

3.2.4 Belirlenen Temel Zorluklar

RefuLearn vaka çalışması ve paydaş görüşmeleri, Türkiye'deki mültecilerin ve sığınmacıların karşılaştığı zorluklara ilişkin fikir vermiştir. Çoğu paydaş, **idari süreçleri, hukuki çerçeveleri ve mevcut desteği anlamaya çalışırken zorluklarla karşılaşmıştır**. Erken yerleşim aşamalarında, zamanında ve güvenilir güvenilir bilgiye zamanında erişim bir endişe kaynağı olmuştur.

Eğitim, istihdam ve sağlık hizmetleri dâhil olmak üzere hizmetlere erişim, dil engelleri nedeniyle karmaşık hale gelmiştir. Sınırlı Türkçe konuşma becerisi sosyal izolasyona yol açabilir ve topluluk katılımında aktif olma olasılığını sınırlayabilir.

Paydaşlar ayrıca **ekonomi, istihdam ve konut istikrarıyla ilgili zorlukları da** dile getirmiştir. Bazı paydaşlar, önceki mesleki deneyimlerin ve niteliklerin resmî olarak tanınmasıyla ilgili zorluklar yaşadığını bildirmiştir.

Projeye katılan yetişkin eğitimcileri, iş yerinde kültürlerarası iletişim, travma bilincine dayalı eğitim yaklaşımları tasarlama ve daha fazla toplum temelli eğitim yaklaşımları konusunda gelişmiş beceriler kazanmak için mesleki gelişim fırsatlarına ihtiyaç duyduklarını belirtmiştir. Ayrıca eğitim sisteminin ve destek hizmetleri sisteminin pratik araçlara ve gelişmiş iş birliği çerçevelerine ihtiyaç duyduğunu da belirtmişlerdir.

3.2.5 Eğitimciler ve Kuruluşlar İçin Pratik Notlar

Türkiye'de mültecilerle ve sığınmacılarla çalışan eğitimciler ve kuruluşlar, **uyumun zaman alan ve sabır, esneklik ve uzun vadeli destek gerektiren bir süreç olduğunun farkında olmalıdır**.

Bilgi açık, erişilebilir bir dille sunulmalı ve mümkün olduğunda çok dilli materyaller, görsel kaynaklar ve pratik örneklerle desteklenmelidir. Türk kurumları, hukuki prosedürler ve idari sistemler, eğitimciler tarafından öğrencilerin zaten bildiği varsayılarak ele alınmamalıdır.

Güven inşa etmek önemlidir. Birçok mülteci öğrenci yerinden edilme, belirsizlik ve kesintiye uğramış eğitim süreçleri yaşamıştır. Güvenli, saygılı ve kapsayıcı öğrenme ortamları, katılımı ve öğrenme sonuçlarını iyileştirmek için çok şey yapabilir.

Belediyeler, sosyal hizmet uzmanları, psikologlar, hukuk danışmanları, istihdam hizmetleri ve toplum kuruluşlarıyla yakın iş birliği, öğrencilerin uzman desteğe erişmesini sağlar.

Son olarak, yetişkin eğitimcileri aktif katılımı, özgüveni ve bağımsızlığı teşvik etmelidir. RefuLearn projesi, öğrencilerin dil öğrenimine, mesleki eğitime, gönüllülüğe, toplum faaliyetlerine ve yaşam boyu öğrenme fırsatlarına katılımını teşvik ederek bireysel dayanıklılığın ve sosyal içermenin güçlendirilmesine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

3.3 Yunanistan

3.3.1 Genel Ulusal Bağlam

Yunanistan, Avrupa Birliği'nin güneydoğu dış sınırındaki coğrafi konumu nedeniyle Avrupa sığınma ve göç bağlamında önemli bir role sahiptir. Son on yılda ülke, özellikle Ege adaları ve ülkenin kuzeydoğu ve güney sınırları aracılığıyla, hem kara hem de deniz yoluyla uluslararası koruma arayan insanları kabul etmiştir. Sonuç olarak Yunanistan, hem ilk varış ülkesi olarak hem de tanınan birçok mülteci için daha uzun vadeli uyum ve katılımın desteklenmesi gereken bir ülke olarak işlev görmektedir.

BMMYK'nın güncel ülke bilgilerine göre **Yunanistan, yaklaşık 74.000 mülteciye ve 32.000 sığınmacıya ev sahipliği yapmaktadır. Mülteci ve sığınmacı nüfusu çeşitlidir ve Ukrayna, Afganistan, Suriye, Filistin Devleti ve Irak gibi ülkelerden insanları içermektedir.** Bu çeşitlilik, farklı diller, eğitim geçmişleri, mesleki deneyimler, aile durumları ve destek ihtiyaçlarında yansımaktadır.

Ulusal sığınma ve kabul sistemi, esas olarak Sığınma Hizmeti ve Kabul ve Kimlik Tespiti Hizmeti de dâhil olmak üzere Yunanistan Göç ve Sığınma Bakanlığı tarafından yönetilmektedir. Resmî istatistikler düzenli olarak yayınlanmakta ve varışları, sığınma başvurularını, kabulü, uluslararası korumayı ve göç yönetiminin diğer yönlerini kapsamaktadır. Ulusal makamlara ek olarak, belediyeler, uluslararası kuruluşlar, STK'lar ve sivil toplum kuruluşları bilgi, eğitim, sosyal destek ve uyum hizmetleri sağlamada önemli bir role sahiptir.

Yunanistan'da kalan mülteciler için uyum; hukuki, ekonomik, eğitimsel, sosyal ve kültürel boyutları içeren kademeli bir süreçtir. Yunanca dil öğrenimine, istihdama, sağlık hizmetlerine, uygun barınmaya, eğitime, dijital hizmetlere ve güvenilir bilgiye erişim, daha fazla bağımsızlık elde etmek için önemlidir. Aynı zamanda, yerel topluma katılım ve sosyal ilişkilerin geliştirilmesi, bir aidiyet duygusu yaratmak için esastır. BMMYK, yerel uyumu, mültecilerin kendileri, hükümet makamları, belediyeler, sivil toplum ve özel sektör arasında iş birliği gerektiren karmaşık bir süreç olarak tanımlamaktadır.

RefuLearn projesinin bulguları bu daha geniş bağlamla tutarlıdır. Yunanistan'da Yunanca öğrenmek; özgüven, günlük iletişim, istihdam ve toplumsal katılımı yakından bağlantılı, önemli bir eğitim ve uyum ihtiyacı olarak ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda, mülteci ve sığınmacı yetişkinler; idari belirsizlik, istikrarsız istihdam, ulaşım zorlukları, psikososyal stres, ayrımcılık ve önceki eğitim veya mesleki deneyimden etkili bir şekilde yararlanma güçlükleri gibi birbiriyle bağlantılı engellerle karşılaşabilir. Bu koşullar, yetişkin eğitime düzenli katılımı da etkileyebilir.

Mülteci nüfusu son derece heterojendir. Bazı öğrenciler üniversite diplomalarına, mesleki niteliklere ve geniş iş deneyimine sahipken, diğerleri kesintiye uğramış eğitim yaşamış veya sınırlı okuryazarlığa sahip olabilir. Öğrenciler ayrıca Yunanca bilgisi, dijital yetkinlik, aile sorumlulukları ve önceki örgün eğitim deneyimi açısından önemli ölçüde farklılık göstermektedir. Bu nedenle yetişkin eğitimi ve uyum programlarının herkese uyan tek bir yaklaşımdan kaçınması ve bunun yerine esnek, farklılaştırılmış ve öğrenci merkezli yollar sunması gerekmektedir.

Eğitim, uyumun çeşitli boyutlarını birbirine bağlayabildiği için bu bağlamda özellikle önemlidir. Yunanca dil öğrenimi istihdama ve kamu hizmetlerine erişimi destekleyebilir; mesleki eğitim mültecilerin mesleki becerilerini geliştirmesine veya yeniden etkinleştirmesine yardımcı olabilir; dijital öğrenme bilgiye ve çevrimiçi hizmetlere erişimi güçlendirebilir; ve topluluk temelli öğrenme izolasyonu azaltabilir ve katılımı teşvik edebilir. Bu nedenle yetişkin eğitimi yalnızca bir öğrenme fırsatı olarak değil, aynı zamanda mülteciler ile çevrelerindeki kurumlar, hizmetler ve topluluklar arasında önemli bir köprü olarak işlev görebilir.

Genel olarak, Yunanistan'daki durum, başarılı bir uyumun uluslararası korumaya erişimden daha fazlasını gerektirdiğini göstermektedir. Mültecilerin ve sığınmacıların ayrıca dil ve mesleki becerileri geliştirmek, kurumları anlamak, hizmetlere erişmek, sosyal ağlar kurmak ve topluluklarına aktif olarak katılmak için pratik fırsatlara ihtiyacı vardır. Bu nedenle kamu kurumları, yetişkin eğitimi sağlayıcıları, belediyeler, STK'lar, işverenler ve yerel topluluklar arasındaki koordineli iş birliği, sürdürülebilir içermeyi desteklemek ve mültecilerin yaşamlarını daha fazla bağımsızlık ve özgüvenle yeniden inşa etmelerini sağlamak için esastır.

3.3.2 Temel Yasal Haklar ve Sorumluluklar

Yunanistan'daki sığınmacılar ve uluslararası koruma yararlanıcıları, gündelik yaşamları, uyumları ve topluma aktif katılımları açısından önemli olan bir dizi hak ve sorumluluğa sahiptir. Bu hakları anlamak, insanların eğitime, istihdama, sağlık hizmetlerine ve diğer hizmetlere erişmesine yardımcı olurken, sorumluluklarını anlamak, hukuki statülerini korumalarına ve kamu makamlarıyla etkili bir şekilde iletişim kurmalarına yardımcı olur.

Sığınmacıların Hakları

Uluslararası koruma için resmî olarak başvuruda bulunan kişiler, başvuruları incelenirken Yunanistan'da yasal olarak kalma hakkına sahiptir. Bir başvuru tam olarak kaydedildikten sonra başvuru sahibine bir Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi Kartı verilir. Bu belge kişinin statüsünü doğrular ve sığınma prosedürü devam ederken Yunanistan'da yasal kalışa izin verir. Kartta belirtilmişse hareket, coğrafi kısıtlamalara tabi olabilir.

<https://migration.gov.gr/en/gas/diadiakasia-asyloy/meta-tin-aitisi/>

Sığınmacılar, başvuruları, prosedürün farklı aşamaları, ilgili son tarihler, kararlar ve itiraz hakları hakkında anladıkları bir dilde bilgi alma hakkına sahiptir. Kişisel görüşme dâhil olmak üzere sığınma prosedürünün önemli aşamalarında ücretsiz tercümanlık sağlanır. Ayrıca BMMYK ve hukuki, tıbbi veya psikolojik destek sağlayan kuruluşlarla iletişime geçme hakkına da sahiptirler.

Sağlık hizmetlerine erişim başka bir önemli haktır. Kayıtlı başvuru sahipleri, geçerli kurallara göre tıbbi ve hastane bakımına erişim sağlayan Yabancılar için Geçici Sigorta ve Sağlık Numarası (PAAYPA) alabilir. Başvuru sahipleri ayrıca koşullarına ve uygunluklarına bağlı olarak barınma ve diğer temel yardımlar dâhil olmak üzere kabul desteğine de hak kazanabilir.

Sığınmacı olan çocuklar kamu eğitimine erişebilirken, yetişkin başvuru sahipleri ortaöğretime erişebilir. Eğitim ve dil öğrenimi, ailelerin daha bağımsız hale gelmesine ve Yunan toplumuna katılmasına yardımcı olma önemli bir rol oynayabilir.

İstihdama erişim de mümkündür. Mevcut gereklilikleri karşılamaları koşuluyla, başvurularını yaptıktan 60 gün sonra çalışma hakkına sahiptir. Çalışan kişilerin ayrıca Yunan istihdam ve vergilendirme

kurallarına uyması gerekmektedir. [resmî](#) kurallara göre, uluslararası koruma başvurusunda bulunanlar, geçerli bir Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi Kartına sahip olmaları ve ilgili idari

Uluslararası Koruma Verildikten Sonraki Haklar

Mülteci veya ikincil koruma yararlanıcısı olarak tanınan kişiler daha istikrarlı ikamet haklarına sahiptir. Tanınan mülteciler üç yıl geçerli, yenilenebilir bir ikamet izni alırken, ikincil koruma yararlanıcıları başlangıçta bir yıl geçerli olan ve daha sonra ikişer yıllık dönemler için yenilenebilen bir izin alır.

Uluslararası koruma yararlanıcıları işgücü piyasasına tam erişime sahiptir ve ilgili mesleğe uygulanan gerekliliklere tabi olarak serbest meslek sahibi olarak da çalışabilir. Kamu eğitime ve mesleki eğitime erişebilir, kanunla belirlenen koşulları karşıladıklarında sağlık ve sosyal refah yardımlarına erişebilirler. (BMMYK help.unhcr.org)

Tanınan mülteciler ayrıca belirli koşullar altında aile birleşimi için başvurma hakkına da sahip olabilir. Uzun vadede, uluslararası koruma yararlanıcıları, Yunan hukukunda belirlenen yasal ikamet ve diğer gereklilikleri karşılamaları halinde uzun süreli ikamet veya Yunan vatandaşlığı için başvurabilir.

Bu haklar uyum için önemlidir çünkü mültecilerin eğitimlerine devam etmelerini, mesleki beceriler geliştirmelerini, çalışmalarını, ailelerini desteklemelerini ve sosyal ve ekonomik yaşama daha bağımsız bir şekilde katılmalarını sağlar.

Temel Sorumluluklar

Haklara sorumluluklar eşlik eder. Sığınmacılar, başvurularının incelenmesi sırasında Yunan makamlarıyla iş birliği yapmalıdır. Planlanan görüşmelere ve randevulara katılmaları, davaları için gerekli bilgi ve belgeleri sağlamaları ve yetkili makamlar tarafından bildirilen son tarihlere uymaları gerekmektedir.

Başvuru sahipleri, Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi Kartlarını her zaman geçerli tutmalı ve gerekli süre içinde yenilemelidir. Ayrıca adres, telefon numarası, e-posta veya diğer önemli iletişim bilgileri değiştiğinde Sığınma Hizmetini derhal bilgilendirmelidirler. Bu özellikle önemlidir çünkü [resmî](#) kararlar, randevular ve diğer bilgiler en son beyan edilen iletişim bilgileri kullanılarak gönderilebilir. Sığınma başvurusunda bulunanların genellikle başvuruları incelenirken Yunanistan'da kalmaları gerekmektedir ve yalnızca başvuru sahibi kartına sahip oldukları için başka bir ülkeye özgürce seyahat edemezler. Bir kabul tesisinde yaşıyorlarsa o tesisin kurallarına da uymaları gerekmektedir.

Uluslararası koruma yararlanıcılarının ayrıca idari sorumlulukları vardır. İkamet belgelerini geçerli tutmalı, adres veya medeni durum değişikliği gibi önemli değişiklikleri bildirmeli ve ikamet veya seyahat belgelerinin kaybını veya çalınmasını bildirmelidirler. İkamet izinleri gerekli son tarihler içinde yenilenmelidir.

Ebeveynlerin ve vasilerin de çocuklarının eğitimiyle ilgili sorumlulukları vardır. Uluslararası koruma yararlanıcılarının, zorunlu okul çağındaki küçük çocuklarını Yunanistan'da kamu veya özel eğitime kaydettirmeleri gerekmektedir.

Tüm sığınmacılar ve mülteciler Yunan kanunlarına ve düzenlemelerine saygı göstermekle yükümlüdür. Çalışan kişilerin geçerli istihdam, sosyal sigorta ve vergilendirme gerekliliklerine uyması gerekmektedir. Hukuki prosedürlere saygı göstermek ve istihdama, sağlık hizmetlerine, sosyal hizmetlere ve diğer fırsatlara erişim genellikle doğru ve güncel idari kayıtlara bağlıdır. Hukuki

prosedürlere saygı göstermek ve belgelerin geçerliliğini korumak önemlidir çünkü istihdama, sağlık hizmetlerine, sosyal hizmetlere ve diğer fırsatlara erişim genellikle doğru ve güncel idari kayıtlara bağlıdır.

Haklar, Sorumluluklar ve Aktif Katılım

Kişinin haklarını ve sorumluluklarını bilmesi, yeni bir ülkede bağımsız hale gelmenin önemli bir parçasıdır. Kurumların nasıl işlediğini anlayan mülteciler ve sığınmacılar, eğitime, istihdama, sağlık hizmetlerine ve sosyal hizmetlere daha iyi erişebilir, bilinçli kararlar alabilir ve toplum yaşamına aktif olarak katılabilirler.

Ancak, özellikle sınırlı Yunanca dil becerisine sahip olan veya ulusal sisteme aşina olmayan kişiler için hukuki ve idari bilgiler karmaşık olabilir. Yetişkin eğitimcileri ve kuruluşlar, açık ve erişilebilir bir dille temel bilgi sağlayarak ve öğrencileri güvenilir resmî kaynaklara yönlendirerek yardımcı olabilir.

Eğitimcilerin uzman hukuki tavsiye vermesi beklenmemelidir. Bireysel davalar sığınma kararlarını, itirazları, ikamet belgelerini, aile birleşimini veya diğer karmaşık hukuki konuları içerdiğinde, öğrenciler nitelikli hukuk profesyonellerine, yetkili kamu makamına veya uzman kuruluşlara yönlendirilmelidir.

Genel olarak, mültecilerin ve sığınmacıların hem haklarını hem de sorumluluklarını anlamalarını desteklemek, bağımsızlığı, özgüveni ve aktif katılımı güçlendirebilir. Bu, bireylerin yalnızca yardıma erişmenin ötesine geçmelerine ve eğitim, istihdam, kamu hizmetleri ve Yunan toplumuna katılım fırsatlarından bilinçli bir şekilde yararlanmalarına yardımcı olur.

3.3.3 Hizmetlere Erişim

Eğitim ve yetişkin öğrenimi

Yetişkin eğitimi, mültecilerin ve sığınmacıların Yunanca dil yeterliliği, mesleki beceriler, dijital yetkinlik ve günlük yaşam için gereken bilgiyi geliştirmelerini destekleyebilir. Öğrenme fırsatları, farklı kamu, belediye ve sivil toplum yapıları aracılığıyla sağlanmaktadır.

Belediye Toplum Merkezlerinin şubeleri olarak faaliyet gösteren Göçmen Uyum Merkezleri (M.I.C./KEM), önemli bir yerel kaynaktır. Sosyal uyumla ilgili bilgi ve danışmanlık sağlarlar ve bireyleri diğer yetkili hizmetlere ve kuruluşlara yönlendirebilirler. Faaliyetleri arasında Yunanca dil, tarih ve kültür kursları ile istihdama erişimi ve sosyal katılımı destekleyen etkinlikler yer alabilir.

Yetişkin eğitimi, mülteci öğrencilerin çok farklı başlangıç noktalarını dikkate almalıdır. Gerçek yaşam senaryoları, projeler, rol yapma, görsel materyaller ve göreve dayalı öğrenme gibi pratik ve deneyimsel yöntemler özellikle değerlidir. Yunanistan RefuLearn bulguları, farklılaştırılmış ve güvene dayalı eğitimi desteklemekte ve kısmi başarıyı ve kesintiye uğramış öğrenme yollarını tanıma ihtiyacını vurgulamaktadır.

Sağlık Hizmetleri

Sağlık hizmeti, hem sığınmacılar hem de tanınan mülteciler için temel bir hizmettir. Güncel BMMYK Yunanistan bilgilerine göre **mülteciler ve sığınmacılar kamu sağlık hizmetlerine erişebilirken,**

sığınma başvurusunda bulunanlara ilgili kayıt sürecinin bir parçası olarak Yabancılar için Geçici Sigorta ve Sağlık Numarası verilmektedir.

Sağlık ihtiyaçları, fiziksel sağlık hizmetlerinin yanı sıra ruh sağlığı ve psikososyal desteği de içerebilir. BMMYK'nın hizmet bilgileri, diğer uzman hizmetlere ek olarak tıbbi bakım, sosyal danışmanlık ve psikolojik destek sağlayan kuruluşları belirlemektedir.

Bu durum özellikle yetişkin eğitimiyle ilgilidir. Yunanistan proje bulguları, psikososyal stresin katılım ve öğrenme üzerindeki etkisini vurgulamaktadır. Bu nedenle eğitimciler, konsantrasyon güçlüklerinin, tutarsız devamsızlığın veya azalmış özgüvenin bazen stresli yaşam koşullarıyla bağlantılı olabileceğinin farkında olmalıdır. Eğitimciler destekleyici bir öğrenme ortamı sağlamalı, ancak uzman yardımı gerektiğinde bireyleri nitelikli sağlık veya ruh sağlığı profesyonellerine yönlendirmelidir.

İstihdam Desteği

İstihdam; ekonomik bağımsızlık, dil gelişimi ve sosyal katılımı yakından bağlantılıdır. Yukarıda belirtildiği gibi, sığınmacılar sığınma başvurularını yaptıktan sonra geçerli bekleme süresinin ardından istihdama erişebilirken, uluslararası koruma yararlanıcıları Yunan hukukunda belirlenen koşullar altında işgücü piyasasına erişebilir.

İstihdam desteği; iş danışmanlığı, işe hazırlık faaliyetleri, mesleki eğitim, istihdam fırsatları hakkında bilgi ve mesleki gelişimle ilgili rehberliği içerebilir. Göçmen Uyum Merkezleri, işgücü piyasasına erişimi kolaylaştırmayı amaçlayan faaliyetler içermekte, uyum girişimleri ayrıca bireysel danışmanlık, mesleki sertifika rehberliği ve işverenlerle ağ kurma imkanı da sağlamaktadır.

Sosyal Hizmetler

Belediye Toplum Merkezleri ve Göçmen Uyum Merkezleri, üçüncü ülke vatandaşları ve uluslararası koruma yararlanıcıları için önemli bilgi, danışmanlık ve yönlendirme noktaları olarak hizmet verebilir. Kullanıcıları sosyal hizmetlere ve diğer yetkili kuruluşlara bağlarlar ve uyumla ilgili programlara erişimi destekleyebilirler.

İlgili koşulları karşılayan tanınan mülteciler, Yunan sistemi aracılığıyla sunulan sosyal refah programlarına da hak kazanabilir. BMMYK Yunanistan, refah desteği hakkında bilgi arayan tanınan mültecilere, ikamet ettikleri belediyenin Toplum Merkezi veya Göçmen Uyum Merkeziyle iletişime geçmelerini önermektedir.

STK'lar ve diğer sivil toplum kuruluşları, sosyal danışmanlık, psikolojik destek, hukuki yardım, maddi destek ve eğitim rehberliği gibi hizmetler sunarak kamu hizmetlerini tamamlamaktadır. Bireysel hizmetlerin bulunabilirliği yere ve zamana göre değişebileceğinden, yönlendirmeler güncel yerel bilgilere dayanmalıdır.

Dil Öğrenimi

Yunanca dil öğrenimi, Yunan toplumunda bağımsızlığa, uyuma ve aktif katılıma giden en önemli yollardan biridir. Kamu makamlarıyla, sağlık hizmeti sağlayıcılarıyla, işverenlerle, eğitimcilerle ve yerel sakinlerle iletişimi desteklerken günlük yaşamda özgüveni de artırır. Yunanistan RefuLearn ulusal bulguları, Yunanca bilgisinin eğitime, istihdama, hizmetlere ve daha geniş sosyal katılıma erişimi etkileyen kilit bir faktör olduğunu doğrulamaktadır.

Belediyeler, yerel düzeyde dil öğrenimini ve uyumu desteklemede önemli bir rol oynamaktadır. Belediye Toplum Merkezlerinin şubeleri olarak faaliyet gösteren Göçmen Uyum Merkezleri (M.I.C./KEM), göçmenler, sığınmacılar ve uluslararası koruma yararlanıcıları için Yunan tarihi ve kültürü unsurlarıyla birlikte Yunanca dil kursları sunabilir. Bazı KEM'ler ayrıca dijital beceri faaliyetleri ve bireysel istihdam danışmanlığı sunarak dil öğrenimini daha geniş uyum ve istihdam edilebilirlik ihtiyaçlarıyla bağlantılandırmaktadır.

Ayrıca, **Yaşam Boyu Öğrenme Merkezleri belediye düzeyinde faaliyet gösterebilir ve göçmenler için Yunanca dil öğrenimi de dâhil olmak üzere yaygın yetişkin eğitimi fırsatları sunabilir.** Bu yerel yapılar, eğitim fırsatlarını mültecilerin ve göçmenlerin yaşadığı yerlere daha da yaklaştırdıkları ve dil öğrenimini diğer yetişkin eğitimi biçimleriyle, toplum katılımıyla ve yaşam boyu öğrenmeyle bağlantılandırabildikleri için özellikle değerlidir.

Dil desteği, Yunan kamu okul sistemine devam eden mülteci ve göçmen çocuklar için de özellikle önemlidir. **İlk ve ortaöğretimde, Eğitim Öncelikli Bölgeler (ZEP) içindeki Kabul Sınıfları, Yunanca bilgisi yetersiz olan öğrenciler için hedeflenmiş destek sağlamaktadır.** Amaçları, Yunancanın ikinci dil olarak öğrenilmesini kolaylaştırmak, öğrencilerin ana müfredata katılımını desteklemek ve onların daha sorunsuz eğitimsel ve sosyal uyumuna katkıda bulunmaktır. Eğitim Politikası Enstitüsü, hem ilk hem de ortaöğretimde ZEP Kabul Sınıflarında Yunanca öğretimi için özel müfredatlar sağlamaktadır. Bu okul temelli önlemler mülteci aileler için özellikle önemlidir çünkü çocukların eğitime başarılı katılımı yalnızca kendi dilsel ve sosyal uyumlarını değil, ailenin daha geniş içerilmesini de destekleyebilir. Okullar, mülteci aileler, eğitimciler, kamu kurumları ve yerel topluluklar arasında önemli bağlantı noktaları haline gelebilir.

Genel olarak, Yunanca dil öğrenimi yalnızca akademik bir konu olarak ele alınmamalıdır. Belediye programları, Göçmen Uyum Merkezleri, Yaşam Boyu Öğrenme Merkezleri ve okullardaki ZEP Kabul Sınıfları aracılığıyla dil eğitimi, eğitimsel içerme, bağımsızlık, özgüven, istihdam ve Yunan toplumuna aktif katılım için pratik bir araç haline gelebilir.

Hukuki veya İdari Destek

Yunanistan Sığınma Hizmeti, sığınma prosedürleri için yetkili ulusal makamdır. Başvuru sahiplerinin başvuruları, belgeleri, randevuları, hakları ve sorumlulukları hakkında güvenilir bilgiye ihtiyacı vardır.

Göç ve Sığınma Bakanlığı ayrıca uyum programları, Göçmen Uyum Merkezleri ve uluslararası koruma yararlanıcılarının hakları ve yükümlülükleri hakkında bilgi sağlayan bir Uyum Yardım Masası işletmektedir. Hukuki yardım ve uzman destek kuruluşları, bireyler karmaşık hukuki veya idari sorularla karşılaştığında ek yardım sağlayabilir.

Eğitimciler, öğrencilerin güvenilir bilgi kaynaklarını belirlemelerine ve temel idari adımları anlamalarına yardımcı olmalı, ancak net profesyonel sınırlar korumalıdır. Hukuki yorumlama, sığınma itirazları ve diğer uzman konular nitelikli hukuki hizmetlere yönlendirilmelidir. Bu durum, koruma önlemlerini, yönlendirme mekanizmalarını, kültürlerarası arabuluculuğu ve profesyonel sınırları vurgulayan Yunanistan RefuLearn bulgularıyla yakından örtüşmektedir.

Yerel Topluluk Desteği

Topluluk katılımı, sosyal ilişkiler geliştirmek, Yunanca pratik yapmak ve bir aidiyet duygusu yaratmak için esastır. Göçmen Uyum Merkezleri, özellikle sosyal uyumu ve sosyal ağ kurmayı desteklemek,

göçmen ve mülteci dernekleri ile diğer kuruluşlarla iş birliği yapmak ve kültürlerarası faaliyetleri ve yerel fırsatlara erişimi teşvik etmek için tasarlanmıştır.

Belediyeler, STK'lar, toplum kuruluşları, kültür grupları, gönüllü girişimler ve eğitim sağlayıcıları, dil faaliyetleri, kültürel etkinlikler, mentorluk, gönüllülük, toplum projeleri ve diğer etkileşim fırsatları aracılığıyla katılımı daha da destekleyebilir.

Yetişkin eğitimcileri için sınıf öğrenimini yerel topluluk deneyimleriyle bağlantılandırmak özellikle değerli olabilir. Bu, öğrencilerin gerçek durumlarda iletişim kurmasına, sosyal ağlar geliştirmesine ve Yunan toplumuna bağımsız olarak katılma konusunda kademeli olarak daha fazla özgüven kazanmasına olanak tanır.

3.3.4 Belirlenen Temel Zorluklar

RefuLearn projesi kapsamındaki Yunanistan bulguları, eğitime, hizmetlere erişime ve aktif sosyal katılıma yönelik birbirine bağlı çeşitli engelleri belirlemektedir. Dil, en önemli zorluklardan biri olmaya devam etmektedir. Sınırlı Yunanca yeterliliği; istihdamı, kamu kurumlarıyla iletişimi, sağlık hizmetlerine erişimi ve günlük etkileşimi etkileyebilirken özgüveni de azaltıp sosyal izolasyon riskini artırabilir. Bu nedenle Yunanca dil öğrenimi, merkezi bir eğitim giriş noktası ve katılımın kilit bir unsuru olarak belirlenmiştir.

İdari ve belgeleme gereklilikleri başka bir önemli zorluğu temsil etmektedir. Hizmetlere erişim, genellikle alışılmadık prosedürleri anlamayı, belgeleri sürdürmeyi ve çeşitli farklı kurumlarla etkileşime girmeyi içermektedir. Resmî haklar mevcut olsa bile, açık bilgi, dil desteği veya rehberlik olmadan ilgili yolu bulmak zor olabilir.

Yunanistan bulguları ayrıca psikososyal strese, ulaşım zorluklarına, ayrımcılığa ve istikrarsız istihdama özel önem vermektedir. Bu sorunlar eğitime katılımı doğrudan etkileyebilir. Öğrenciler; iş yükümlülükleri, mesafe veya ulaşım zorlukları, idari randevular, konut veya mali baskı, sağlık kaygıları veya duygusal stres nedeniyle dersleri kaçırabilir. Bu nedenle düzensiz devamsızlık otomatik olarak motivasyon eksikliği olarak yorumlanmamalıdır.

Başka bir zorluk, **önceki eğitim ve mesleki deneyimin tanınması ve etkin bir şekilde kullanılmasıyla ilgilidir.** Mülteciler, yerinden edilmeden önce edinilmiş niteliklere ve becerilere sahip olabilir ancak bu yetkinlikleri Yunanistan'daki uygun mesleki veya istihdam fırsatlarıyla ilişkilendirmede güçlük yaşayabilir. Bu nedenle proje bulguları, Yunanca eğitimi, mesleki yollar, istihdam ve önceki öğrenmenin tanınması arasında daha güçlü bağlantılar kurulmasını vurgulamaktadır.

Dijital erişim de hem fırsatlar hem de zorluklar yaratmaktadır. Akıllı telefonlar ve çevrimiçi kaynaklar öğrenmeyi ve bilgiyi daha erişilebilir hale getirebilir, ancak akıllı telefon sahipliği, öğrencilerin çevrimiçi formları, belge gönderimini, kamu e-hizmetlerini veya öğrenme platformlarını bağımsız olarak kullanabileceği anlamına gelmez. Bu nedenle RefuLearn bulguları, mobil uyumlu, basit ve erişilebilir dijital kaynaklarla birlikte pratik dijital beceri desteği önermektedir.

Son olarak, sosyal katılım izolasyondan, yerel sakinlerle sınırlı temastan ve ayrımcılık deneyimlerinden etkilenebilir. Bu nedenle başarılı uyum, yalnızca resmî hizmetlere erişimi değil, aynı zamanda ilişkiler geliştirme, topluluk faaliyetlerine katılma ve daha geniş toplum içinde saygı görme ve kabul edilme fırsatlarını da gerektirmektedir.

3.3.5 Eğitimciler ve Kuruluşlar İçin Pratik Notlar

Yunanistan'da sığınmacılarla ve mültecilerle çalışan eğitimciler ve kuruluşlar, **uyumun kademeli bir süreç olduğunu ve öğrencilerin eğitime katılımının daha geniş yaşam koşullarıyla yakından bağlantılı olduğunu unutmamalıdır.** İstihdam, barınma, idari prosedürler, aile sorumlulukları, ulaşım, sağlık ve psikososyal iyilik hali öğrenmeyi etkileyebilir.

Bilgi, açık ve erişilebilir bir dille sunulmalı ve mümkün olduğunda görsel, çok dilli veya çevrilmiş kaynaklarla desteklenmelidir. Eğitimciler, öğrencilerin Yunan idari sistemini anladığını veya hangi kurumların hangi hizmetlerden sorumlu olduğunu bildiğini varsaymamalıdır. Öğrenme, pratik olmalı ve günlük yaşamla yakından bağlantılı olmalıdır. Yunanca eğitimi; işverenlerle ve sağlık hizmeti sağlayıcılarıyla iletişimi, temel belgeleri anlamayı, formları doldurmayı, ulaşımı kullanmayı ve kamu makamlarıyla ilişki kurmayı içerebilir. Deneyimsel, proje temelli ve senaryo temelli faaliyetler, öğrenmeyi daha ilgi çekici hale getirebilir ve öğrencilerin özgüvenini artırabilir. Yunanistan bulguları özellikle pratik, farklılaştırılmış ve güvene dayalı eğitim yaklaşımlarını desteklemektedir. Eğitimciler ayrıca öğrencilerin önceki bilgilerini, niteliklerini ve mesleki deneyimlerini tanımalı ve bunların üzerine inşa etmelidir. Uygun olduğunda, öğrenciler eğitimlerine sıfırdan başlıyormuş gibi ele alınmak yerine mesleki eğitime, istihdam danışmanlığına ve önceki öğrenmenin tanınmasına yönelik yollara yönlendirilmelidir.

Güvenli, saygılı ve kapsayıcı bir öğrenme ortamı esastır. Eğitimciler, bir psikolog, avukat veya sosyal hizmet uzmanı rolünü üstlenmeden psikososyal strese ve ayrımcılık deneyimlerine karşı duyarlı olmalıdır. Nitelikli hukuki, psikolojik, sosyal, sağlık ve istihdam hizmetlerine açık profesyonel sınırlar ve yerleşik yönlendirme yolları özellikle önemlidir. Tercümanlara ve kültürel arabuluculara erişim, iletişimi ve desteği daha da iyileştirebilir. Öğretim düzenlemeleri de esnek olmalıdır. Öğrenciler istihdam, aile sorumlulukları, hukuki prosedürler veya diğer koşullar nedeniyle katılımlarını kesintiye uğratmak veya geçici olarak azaltmak zorunda kalabilir. Geri kalanı telafi etme, öğrenmeye dönme ve kısmi başarının tanınması fırsatları, gereksiz dışlanmayı azaltabilir.

Son olarak, eğitimciler ve kuruluşlar bağımlılık yerine aktif katılımı teşvik etmelidir. Öğrenciler mevcut becerilerini kullanmaya, görüşlerini ifade etmeye, eğitim faaliyetleri içinde karar alma süreçlerine katılmaya, gönüllülük ve toplum girişimlerine katılmaya ve yerel sakinlerle bağlantılar geliştirmeye teşvik edilmelidir. Yetişkin eğitimi kuruluşları, belediyeler, Göçmen Uyum Merkezleri, STK'lar, istihdam hizmetleri, sosyal hizmet uzmanları, psikologlar, hukuk danışmanları ve toplum kuruluşları arasındaki iş birliği, bağımsızlığa ve sosyal içermeye giden daha güçlü ve sürdürülebilir yollar yaratabilir.

Genel olarak, Yunanistan bağlamı, yetişkin eğitiminin dil öğrenimi, istihdam, dijital beceriler, hizmetlere erişim ve toplum yaşamına anlamlı katılımı bağlantılı olduğunda en etkili olduğunu göstermektedir. Bu nedenle eğitim, yalnızca bir öğrenme fırsatı olarak değil, aynı zamanda mülteciler ile Yunanistan'daki uzun vadeli uyumlarını destekleyen kurumlar, ağlar ve topluluklar arasında bir köprü olarak da hareket edebilir.

4. Sığınmacıların ve Mültecilerin İhtiyaçları

4.1 Varış ve İlk Uyum İhtiyaçları

Yeni bir ülkeye uyum sağlamak, sığınmacılar ve mülteciler için karmaşık ve çok boyutlu bir süreçtir. Bu, barınma bulmaktan veya yeni bir dil öğrenmekten çok daha fazlasını içerir. **Yeni bir ülkeye gelen insanlar genellikle alışılmadık bir hukuki ve idari sistemi anlamak, sağlık hizmetlerine ve eğitime erişmek, iş aramak, günlük sorumlulukları yönetmek ve yeni topluluklarında kademeli olarak sosyal ilişkiler kurmak zorundadır.** Aynı zamanda belirsizlik, stres, izolasyon ve ev sahibi ülkenin dilinde iletişim kurma zorlukları yaşayabilirler. Polonya, Türkiye ve Yunanistan'da yapılan görüşmelere dayanan RefuLearn Vaka Çalışması Raporunun bulguları, bu farklı ihtiyaçların birbiriyle yakından bağlantılı olduğunu göstermektedir.

Uyumun İlk Aşamalarındaki Bilgi İhtiyaçları

En önemli ihtiyaçlardan biri, **açık, güvenilir ve anlaşılır bilgiye erişimle ilgilidir.** Varıştan sonraki ilk gün ve haftalarda, sığınmacılar ve mülteciler genellikle ulusal sistemin nasıl işlediğini bilmeden birçok pratik konuda karar vermek zorundadır. Acil endişeler arasında güvenlik, barınma, hukuki statü, gelir, sağlık hizmetleri, çocuklar için okul kaydı, istihdam ve kamu kurumlarıyla iletişim yer alabilir. Örneğin Polonya'daki bulgular, akrabaları, arkadaşları veya diğer güvenilir bağlantıları olan kişilerin genellikle ilk prosedürleri yönetmede daha başarılı olduğunu, bu tür ağlara sahip olmayanların ise daha fazla belirsizlik ve izolasyon yaşadığını göstermektedir.

Bu nedenle bilgi mümkün olduğunca erken sağlanmalı ve pratik sorulara odaklanmalıdır. Mültecilerin hukuki statülerini, haklarını ve yükümlülüklerini, hangi belgelere ihtiyaç duyduklarını, nereye kayıt olmaları gerektiğini, sağlık hizmetlerine ve sosyal hizmetlere nasıl erişebileceklerini, çocuklarını okula nasıl kaydettireceklerini ve istihdam veya konut yardımını nereden alabileceklerini anlaması gerekir. RefuLearn bulguları özellikle, hukuki statüyü, belgeleri, konutu, istihdamı, sağlık hizmetlerini, eğitimi, kamu hizmetlerini ve güvenilir destek kaynaklarını kapsayan açık bir ilk varış ve ilk haftalar oryantasyonu önermektedir.

Bilgi sağlamak, anlaşılması veya kullanılması zorsa yeterli değildir. Bilgi; kamu kurumları, resmî web siteleri, STK'lar, okullar, sosyal medya, arkadaşlar ve diğer mülteciler aracılığıyla mevcut olabilir, ancak birçok farklı kaynağa sahip olmak kendi başına bir sorun haline gelebilir. Bilgi güncelliğini yitirmiş, tutarsız, çok resmî veya yalnızca ev sahibi ülkenin dilinde mevcut olabilir. Bu nedenle mültecilerin, pratik örnekler, kısa kontrol listeleri ve adım adım açıklamalarla desteklenen merkezi, çok dilli ve sade dilde bilgiye ihtiyacı vardır. Ayrıca bilginin nereden geldiğini ve güvenilir olup olmadığını bilmeleri gerekir.

Bu, hukuki ve idari konularda özellikle önemlidir. Arkadaşlardan, akrabalarından veya diğer mültecilerden alınan gayri resmî tavsiyeler günlük yönlendirme için değerli olabilir, ancak hukuki prosedürler, iş sözleşmeleri, kamu kurumları veya sığınmayla ilgili konularda profesyonel tavsiyenin yerini almamalıdır. Bu nedenle nitelikli uzmanlara net yönlendirme yolları, etkili bilgi sağlamanın önemli bir parçasıdır.

Pratik Yönlendirme ve Dil Desteği

Sığınmacıların ve mültecilerin ayrıca ev sahibi ülkede günlük yaşamın nasıl işlediğini anlamalarına yardımcı olan pratik yönlendirmeye ihtiyacı vardır. **Bu, kamu ofisleriyle nasıl iletişim kurulacağını, toplu taşımanın nasıl kullanılacağını, tıbbi randevuların nasıl alınacağını, okullarla nasıl iletişim kurulacağını, iş aramayı, sözleşmeleri anlamayı, konut bulmayı ve yaygın günlük durumlarla nasıl başa çıkılacağını öğrenmeyi içerir.** Bu nedenle RefuLearn raporu, esas olarak teorik bilgiye dayanmak yerine gerçek yaşam ve göreve dayalı yönlendirmenin kullanılmasını desteklemektedir.

Ev sahibi ülke dilini öğrenmek bu sürecin merkezi bir parçasıdır. Polonya, Türkiye ve Yunanistan genelinde dil yeterliliği; bilgiye, istihdama, eğitime, sağlık hizmetlerine, kamu hizmetlerine ve sosyal katılıma erişimi etkileyen önemli bir faktör olarak belirlenmiştir. Bu nedenle dil öğrenimi yalnızca bir eğitim hedefi olarak değil, insanların daha bağımsız hale gelmesini, kurumlarla ve işverenlerle doğrudan iletişim kurmasını, belgeleri anlamasını, çocuklarını desteklemesini ve topluluklarına daha güvenle katılmasını sağlayan önemli bir yol olarak anlaşılmalıdır.

Dil ve yönlendirme faaliyetleri, gerçek durumlarla bağlantılı olduğunda özellikle faydalıdır. Örnekler arasında formları doldurmak, resmî belgeleri okumak, iş ilanlarını anlamak, özgeçmiş hazırlamak, iş yeri konuşmalarını pratik yapmak, bir tıbbi randevu sırasında iletişim kurmak veya bir kamu ofisinde bilgi istemek yer alır. Böyle bir yaklaşım, aynı anda dil becerilerini, pratik bilgiyi ve özgüveni geliştirir.

İnsani ve Bireyselleştirilmiş Destek

Bir diğer önemli sonuç, bilgi ve dijital kaynakların insan desteğinin yerini alamayacağıdır. Mülteciler ve sığınmacılar oldukça çeşitli bir grup oluşturmaktadır. Yaş, eğitim geçmişi, okuryazarlık, mesleki deneyim, dil yeterliliği, dijital beceriler, aile sorumlulukları ve ev sahibi ülkede kalış süresi açısından farklılık gösterirler. Önceki ve mevcut koşulları da çok farklı olabilir. Sonuç olarak, standartlaştırılmış bir yaklaşım herkesin ihtiyaçlarına yeterince yanıt veremez.

Yunanistan'dan gelen bulgular, özellikle **bireyselleştirilmiş bir ilk ihtiyaç değerlendirmesinin önemini vurgulamaktadır.** Erken yönlendirme, her kişinin özel durumunu belirlemeli ve onları hukuki statü, konut, istihdam, aile ihtiyaçları, yardımlar, eğitim ve diğer yardım biçimleriyle ilgili bilgi ve hizmetlerle buluşturmalıdır.

Güvenilir profesyoneller ve kuruluşlar bu süreçte önemli bir rol oynayabilir. Yetişkin eğitimcileri, sosyal hizmet uzmanları, kültürel arabulucular, vaka yöneticileri, hukuk danışmanları, psikologlar, istihdam danışmanları, STK'lar ve toplum kuruluşları, yeni gelenlerin bilgiyi anlamasına, uygun hizmetleri belirlemesine ve pratik sorunları çözmesine yardımcı olabilir. Bu nedenle rapor, eğitim sağlayıcılarını belediyeler, okullar, istihdam hizmetleri, sağlık hizmetleri, sosyal hizmetler, hukuki destek ve diğer uzman kuruluşlarla bağlayan koordineli yönlendirme sistemlerinin önemini vurgulamaktadır.

Psikolojik ve sosyal destek de uyumun bir parçası olarak tanınmalıdır. Mülteciler stres, belirsizlik, yalnızlık veya sosyal izolasyon yaşayabilirken, istikrarsız barınma, hukuki güvensizlik, istihdam zorlukları ve aile sorumlulukları ek baskı yaratabilir. Bu nedenle destek sistemleri yalnızca idari ve eğitimsel ihtiyaçları değil, aynı zamanda duygusal güvenliği ve psikososyal iyilik halini de dikkate almalıdır.

Kişisel Rehberlikle Birleştirilmiş Dijital Bilgi

Dijital kaynaklar, özellikle çalışan, çocuk bakımı sorumlulukları olan, hizmet sağlayıcılardan uzakta yaşayan veya bilgiye birkaç kez geri dönmesi gereken kişiler için bilgiyi ve öğrenmeyi daha erişilebilir hale getirebilir. Akıllı telefonlar, çeviri uygulamaları, mesajlaşma hizmetleri, çevrimiçi öğrenme kaynakları ve resmi web siteleri mülteciler tarafından zaten yaygın olarak kullanılmaktadır. Ancak dijital erişim eşit değildir. Bazı insanların sınırlı dijital becerileri, istikrarsız internet bağlantıları, paylaşılan cihazları veya bilgisayarlara sınırlı erişimi vardır.

Bu nedenle **dijital bilgi, mobil uyumlu, çok dilli, görsel olarak açık ve gezinmesi kolay olmalıdır**. Materyaller nispeten kısa olmalı ve mümkün olduğunda indirilebilir, yazdırılabilir veya çevrimdışı olarak erişilebilir olmalıdır. Bununla birlikte RefuLearn bulguları açıkça karma bir yaklaşımı desteklemektedir: dijital araçlar, eğitimcilerin, uzmanların ve yüz yüze rehberliğin yerini almak yerine bunları tamamlamalıdır.

Bağımsızlık ve Sosyal Katılım İçin Destek

Nihayetinde bilgi, yönlendirme ve desteğin amacı, sığınmacıların ve mültecilerin kademeli olarak daha bağımsız hale gelmesine yardımcı olmak olmalıdır. Etkili uyum; başkalarına sürekli bağımlı olmadan hizmetlere erişebilmek, kurumlarla iletişim kurabilmek, eğitim ve istihdam fırsatları bulabilmek ve bilinçli kararlar alabilmek anlamına gelir.

Sosyal ağlar ve toplum katılımı bu süreci önemli ölçüde destekleyebilir. Akran mentorluğu özellikle değerlidir çünkü ev sahibi ülkede zaten deneyim kazanmış mülteciler, yeni gelenlerin günlük prosedürleri anlamasına yardımcı olabilir ve izolasyon duygularını azaltabilir. Topluluk faaliyetleri, gönüllülük, okullar, iş yerleri ve yerel kuruluşlar da benzer şekilde yerel nüfusla etkileşim fırsatları yaratabilir ve özgüvene ve aidiyet duygusuna katkıda bulunabilir. Rapor, akran ve toplum desteğini, pratik yönlendirmeyi ve yerel kurumlarla iş birliğini başarılı uyum yaklaşımlarının aktarılabilir unsurları olarak belirlemektedir.

Genel olarak sığınmacıların ve mültecilerin, **izole yardım biçimleri yerine bütünsel bir destek sistemine** ihtiyacı vardır. Açık çok dilli bilgi, pratik ilk varış yönlendirmesi, ev sahibi ülke dili öğrenimi, profesyonel rehberlik, psikolojik ve sosyal destek, erişilebilir dijital kaynaklar ve toplum katılım fırsatları birbirini güçlendirmelidir. Destek ayrıca esnek kalmalıdır çünkü uyum doğrusal bir süreç değildir ve insanların ihtiyaçları zamanla değişir.

Bu nedenle RefuLearn bulguları, etkili desteğin pratik, erişilebilir, esnek ve gerçek yaşam uyum ihtiyaçlarıyla yakından bağlantılı olması gerektiğini öne sürmektedir. Bilgi, yalnızca hangi hakların ve hizmetlerin var olduğunu değil, aynı zamanda bunlara nasıl erişileceğini, hangi adımların atılması gerektiğini ve güvenilir yardımın nereden alınabileceğini de açıklamalıdır. Bu tür bilgiyi insani rehberlik, dil öğrenimi, pratik yönlendirme ve koordineli yönlendirmeye birleştirmek, mültecilerin ve sığınmacıların yeni topluluklarında daha fazla bağımsızlık, özgüven ve aktif katılım geliştirmesine yardımcı olabilir.

4.2 Bilgiye ve Haklara Erişim

Mültecilerin ve sığınmacıların bağımsız bir yaşam kurmasını, topluma katılmasını ve yeni ev sahibi ülkelerinde kendilerini güvende hissetmesini engelleyen en büyük yapısal engellerden biri, temel haklar, sorumluluklar, kurumlar ve resmî prosedürler hakkında bilgi eksikliğidir. Polonya, Yunanistan ve Türkiye'den elde edilen ulusal bulgular, mültecilerin ilk varış döneminde yoğun pratik baskı, derin kaygı ve güvensizlik yaşadığını ve bunun doğrudan hukuki süreçler ve haklar hakkındaki belirsizlikle bağlantılı olduğunu göstermektedir.

Aşağıda, ulusal çalışmaların ortak ve ülkeye özgü bulguları ışığında, mültecilerin temel hakları, sorumlulukları, kurumları ve prosedürleri anlamaya ilişkin temel ihtiyaçları ayrıntılı olarak sunulmaktadır:

1. Temel Hakları ve Sorumlulukları Anlamayla İlgili İhtiyaçlar

Her üç ülkede yürütülen çalışmalar, mültecilerin genellikle hukuki hakları ve yükümlülükleri hakkında yalnızca "kısmi" veya "yetersiz" bilgiye sahip olduğunu göstermektedir.

Polonya'da "Kavramsal Bilgi" ile "Pratik Belirsizlik" Çelişkisi: Birçok katılımcı, PESEL (kimlik numarası), geçici koruma, sığınma, çalışma izinleri veya okula erişim gibi temel hukuki terimlere aşinadır. Ancak bu hakların pratikte ne anlama geldiğini, bunları kullanmak için hangi somut adımları atmaları gerektiğini veya bir sonraki aşamada kendilerini nelerin beklediğini tam olarak anlamamaktadırlar. Resmî prosedürlerin ne kadar süreceğine ilişkin belirsizlik, mülteciler arasında derin bir güvensizlik duygusu yaratmaktadır.

Yunanistan'da Tam Bilgi Eksikliği ve Erken Aşama Kafa Karışıklığı: Araştırmaya katılan tüm mülteciler, ülkeye vardıklarında hukuki statüleri ve hakları hakkında hiç bilgi sahibi olmadıklarını veya son derece sınırlı bilgiye sahip olduklarını belirtmiştir. Katılımcılar, HELIOS+ programı gibi resmî destek mekanizmalarının bazı konularda kendilerine yol gösterdiğini belirtmiş olsalar da hukuki çerçevenin karmaşıklığı nedeniyle birçok prosedürü hâlâ tam olarak kavrayamadıklarını vurgulamışlardır.

Türkiye'de Eşitlik ve Statü Algıları: Türkiye'deki bazı mülteciler hukuki haklarını ve statülerini iyi anladıklarını belirtirken diğerleri haklarını yalnızca "biraz" bildiklerini bildirmekte veya yerel vatandaşlarla aynı hukuki ve sosyal düzeyde olduklarını hissetmediklerini söylemektedir.

Resmî haklara ek olarak, mültecilerin ev sahibi ülkedeki sorumluluklarını, sosyal normlarını ve günlük yaşam kurallarını da öğrenmeye ihtiyacı vardır. Türkiye'nin Sosyal Uyum ve Yaşam Eğitimi (SUYE) programı bu ihtiyacı karşılamada başarılı bir örnek olmuştur — yalnızca dil öğretmek yerine, mültecilere hukuki çerçeve, komşuluk ilişkileri ve günlük yaşam kuralları gibi konularda doğrudan bilgi sağlamaktadır.

2. Kurumları ve Bürokratik Süreçleri Yönetmek

Resmî kurumlarla ilişkileri yönetmek, mültecilerin günlük bağımsızlık kazanması için kritik bir eşittir. Ancak mülteciler bürokratik süreçlerde aşağıdaki temel engellerle karşılaşmaktadır:

Dil ve İletişim Engelleri: Kurum personelinin yabancı dil konuşmaması ve tercümanların yardımına bağımlı bırakılmaktadır. Yunanistan'da, dil engeli nedeniyle resmî kamu web

sitelerinin (gov.gr) kullanılamaması ve Polonya’da ise bilgi yoğunluğunun dil yetersizliğiyle birleşmesi, bürokratik süreçlerin aksamasına neden olmaktadır.

Diploma ve Mesleki Niteliklerin Tanınması: Türkiye, Polonya ve Yunanistan’da diploma denkliklerinin ve mesleki sertifikaların tanınmasındaki yavaşlık ve bürokratik zorluklar, yüksek eğitimli mültecilerin (doktorlar, öğretmenler vb.) vasıfsız işlerde çalışmasına veya kayıt dışı istihdama yönelmesine neden olmaktadır.

Karmaşık Dijital Altyapılar ve E-Devlet: Hak talep etme ve prosedür takip süreçleri artık büyük ölçüde dijitalleştirilmiştir. Ancak mültecilerin bilgisayarlara sınırlı erişimi, akıllı telefonlara ağırlıklı bağımlılıkları, düşük dijital okuryazarlık düzeyleri, şifre/hesap kurtarma sorunları ve karmaşık çevrimiçi formlar resmî süreçleri durma noktasına getirmektedir.

3. Bilgi Kaynakları: Kurumsal Güven ile Gayri Resmî Bilgi Arasındaki Çelişki

Mülteciler, bilgiye erişirken genellikle resmî kanallar ile kendi sosyal çevreleri arasında kalmaktadır.

Kurumsal Güven İhtiyacı: Türkiye’de Göç İdaresi Başkanlığı ve resmî hükümet web siteleri, mülteciler tarafından en güvenilir bilgi kaynakları olarak görülmektedir. Benzer şekilde Yunanistan’daki HELIOS+ programı ve Polonya’daki belediye ofisleri ve resmî kurumlar, hukuki doğrulama için öncelikli kaynaklar olarak tercih edilmektedir.

Gayri Resmî Bilgi Kaynakları ve Riskler: Resmî kurumlar genellikle yavaş hareket ettiğinden veya dil desteği sunmadığından, mülteciler hızlı bilgi erişimi için arkadaşlara, hemşehrilere, akranlara veya sosyal medya gruplarına yönelmektedir. Bu, mültecilerin işini kolaylaştırır da güncelliğini yitirmiş, tutarsız, yanlış veya aşırı resmî ifade edilmiş bilgilerin yayılmasına yol açarak mültecileri dolandırıcılık veya güvensiz konut/çalışma koşulları gibi risklere maruz bırakmaktadır. Özellikle Polonya bulguları, gayri resmî akran tavsiyesinin iş sözleşmeleri, kira sözleşmeleri, sığınma prosedürleri ve kamu kurumlarıyla ilişkiler söz konusu olduğunda açıkça yetersiz olduğunu ve bu durumlarda profesyonel/hukuki desteğin esas olduğunu vurgulamaktadır.

4. Bilgiye ve Haklara Erişimi Kolaylaştırmak İçin Gerekli Çözümler

Ulusal raporlardaki eğitimcilerin, kuruluşların ve mültecilerin değerlendirmelerine göre, temel hakları ve prosedürleri anlaşılır kılmak için aşağıdaki pratik adımlara acilen ihtiyaç duyulmaktadır:

İlk Adım Yol Haritaları ve Kontrol Listeleri: Mültecilerin, ülkeye vardıklarında ne yapmaları gerektiğini ve hangi belgeleri hazırlamaları gerektiğini gösteren, kendi dillerinde hazırlanmış pratik, basit, adım adım kılavuzlara ihtiyacı vardır.

Multimedya ve Mobil Uyumlu Dijital Platformlar: Moodle gibi kurulacak öğrenme ve bilgi portallarının karmaşık metin bloklarından kaçınması, bunun yerine akıllı telefonlarla uyumlu olması, düşük bant genişliğinde çalışması, ses ve kısa video açıklamaları içermesi ve Arapça, Farsça ve Ukraynaca gibi mültecilerin ana dillerini desteklemesi talep edilmektedir.

Karma Bir Yaklaşım (Dijital Altyapı + İnsan Desteği): Dijital çözümler insan temasının yerini asla alamamalıdır. Çevrimiçi bilgi her zaman kültürel arabulucular, sosyal hizmet uzmanları, akran mentorlar ve uzman telefon destek hatları tarafından desteklenmelidir. Akran mentorluğu modellerinin mültecilerin sisteme uyumunu yaklaşık %50 hızlandırdığı gösterilmiştir.

Bütünleşik Uyum Politikaları: Kısa vadeli acil yardım projeleri yerine, dil eğitimi, hak bilgisini, mesleki rehberliği, diploma denkliğini, çocuk bakımı (kreş) desteğini ve ulaşım yardımını bir araya getiren "tek durak noktası" modelleri veya koordineli ortak yönlendirme mekanizmaları uygulanmalıdır.

4.3 Eğitim ve Öğrenme İhtiyaçları

Polonya, Yunanistan ve Türkiye'den elde edilen ulusal araştırma bulguları, yetişkin eğitimi, dil öğrenimi, önceki eğitimin tanınması, kurslara erişim ve öğrenme motivasyonu alanlarında mültecilerin ve sığınmacıların karşılaştığı engeller ve acil ihtiyaçlar hakkında kapsamlı bir tablo sunmaktadır. Yetişkin eğitimi, mültecilerin yeni yaşamlarında bağımsızlık kazanmalarına yardımcı olan en kritik araçlardan biri olarak görülse de eğitime katılım, pratik, yapısal ve pedagojik engeller tarafından önemli ölçüde aksatılmaktadır.

Araştırmaya katılan mülteciler için ev sahibi ülkenin dilini öğrenmek, sosyal kabul, günlük bağımsızlık ve bürokratik prosedürleri bağımsız olarak yönetebilme becerisine ulaşmada kilit bir faktördür. Ancak mülteciler ve eğitimciler dil edinimine yönelik çeşitli önemli engeller belirlemiştir:

- **Sınıflar İçinde Geniş Dil Seviyesi Farklılıkları (Kutuplaşmış Sınıflar):** Türkiye, Yunanistan ve Polonya'daki eğitimciler, aynı sınıftaki mülteci öğrencilerin genellikle oldukça heterojen eğitim ve dil geçmişlerine sahip olduğunu bildirmiştir. Örgün eğitimi olmayan veya sınırlı okuryazarlığa sahip bireyler, doktorlar ve öğretmenler dâhil üniversite mezunlarıyla aynı sınıflara devam edebilmektedir. Bu durum, herkese uyan tek bir öğretim yaklaşımını etkisiz kılmakta ve önemli sınıf yönetimi zorlukları yaratmaktadır.
- **Pedagojik ve Dilsel Zorluklar:** Alfabelerdeki ve yazı sistemlerindeki farklılıklar, okuryazarlık edinme sürecinde büyük engeller yaratabilir. Mülteciler ayrıca karmaşık dilbilgisi yapılarını, telaffuz güçlüklerini, kötü yapılandırılmış veya yeterince sıralanmamış öğrenme materyallerini ve gündelik yaşamda ana dili konuşanlarla pratik yapma fırsatlarının sınırlı olmasını önemli engeller olarak belirtmektedir.
- **Zaman Eksikliği ve Günlük Sorumluluklar:** Yetişkin mültecilerin ev işleri, çalışma saatleri, çocuk bakımı ve yeni bir ortama uyum sağlama zorlukları dâhil olmak üzere birden fazla sorumluluğu, dil öğrenimine yeterli zaman ayırmayı zorlaştırmaktadır. Yorgunluk ve zaman eksikliği, öğrenmenin kalitesini ve sürekliliğini doğrudan etkilemektedir.

İhtiyaçlar: Dil eğitimi, teorik modellerden çok, özgün belgeler, rol yapma faaliyetleri (örneğin doktor randevusu almak veya bir iş görüşmesine katılmak) ve gündelik yaşam senaryolarını içeren pratik ve görsel yöntemlere odaklanmalıdır. Ayrıca kurslar başlamadan önce tanısal yerleştirme değerlendirmeleri yapılmalı, ardından öğrencilerin seviyelerine göre farklılaştırılmış, esnek, modüler programlar sunulmalıdır.

Yüksek eğitilmiş mültecilerin mevcut niteliklerini ve mesleki deneyimlerini ev sahibi ülkeye aktaramaması, uyum sürecindeki başlıca yapısal darboğazlardan birini oluşturmaktadır.

- **Kayıt Dışı İstihdam ve Niteliklerin Kaybı:** Türkiye, Polonya ve Yunanistan'dan elde edilen bulgular, mültecilerin eğitim niteliklerinin ve mesleki becerilerinin tanınmamasının onları düşük vasıflı, güvencesiz ve kayıt dışı istihdama itebileceğini göstermektedir. Kimlik belgelerinin güncellenmesindeki gecikmeler ve hantal idari prosedürler bu süreci daha da karmaşık hale getirebilir.

- **Kurumsal Köprüleme Mekanizmalarının Eksikliği:** Eğitimciler, dil eğitimi, önceki becerilerin doğrulanmasını, mesleki eğitimi ve çıraklık fırsatlarını birbirine bağlayan tutarlı ve sürekli bir yolun bulunmadığını vurgulamıştır.

İhtiyaçlar: Mültecilerin mesleki becerilerini ekonomiye daha hızlı kazandırmak ve kayıt dışı istihdamı azaltmak için hızlı, erişilebilir ve kullanıcı dostu nitelik ve belge tanıma sistemleri kurulmalıdır.

Mülteciler hem yetişkin eğitimi programlarına kaydolma hem de bunlara düzenli olarak katılma konusunda engellerle karşılaşmaktadır. Bu engellerin çoğu sınıf dışındaki koşullardan kaynaklanmaktadır.

- **Bakım Sorumlulukları ve Çalışma Koşulları:** Özellikle mülteci kadınlar için çocuk bakımı sorumlulukları, kurslara katılımı son derece zorlaştırabilir hatta imkânsız hale getirebilir. Erkekler ve çalışan yetişkinler için vardiyalı çalışma ve düzensiz istihdam programları sıklıkla kurs programlarıyla çakışmaktadır.
- **Ulaşım ve Altyapı Engelleri:** Kurs merkezlerine olan mesafe, ulaşım maliyetleri ve büyük kentsel alanların dışındaki sınırlı eğitim fırsatları erişimi kısıtlamaktadır. Ayrıca bilgisayarlara ve internete sınırlı erişim, mültecilerin dijital öğrenme fırsatlarından tam olarak yararlanmasını engellemektedir.

İhtiyaçlar: Katılımı artırmak için kurslar mümkün olduğunda çocuk bakımı desteği, ulaşım sübvansiyonları ve esnek programlar sağlamalıdır. Kursların mahalle düzeyinde düzenlenmesi de erişilebilirliği ve katılımı önemli ölçüde iyileştirebilir.

Mülteciler genellikle yüksek düzeyde öğrenme motivasyonu göstermektedir; ancak bu motivasyonu sürdürmek dış yaşam koşullarıyla yakından bağlantılıdır.

- **Acil Hayatta Kalma İhtiyaçları ile Öğrenme Arasındaki Çatışma:** Eğitimciler, mültecilerin mutlaka motivasyon eksikliği yaşamadığını bildirmiştir. Bunun yerine, genellikle "acil hayatta kalma ihtiyaçları (barınma, iş bulma, fatura ödeme)" ile uzun vadeli öğrenme hedefleri arasında derin bir çatışma bulunmaktadır. Konut güvensizliği veya hukuki statüsü hakkında belirsizlik yaşayan bir kişi, öğrenmeye odaklanmayı son derece zor bulabilir.
- **Psikolojik Travma ve Stres:** Savaş, yerinden edilme ve kayıptan kaynaklanan psikolojik travma ve kronik stres, mültecilerin öğrenme motivasyonunu, konsantrasyonunu, hafızasını ve özgüvenini doğrudan etkileyebilir.

İhtiyaçlar: Motivasyonu sürdürmek için dil eğitimi, örneğin sabah dil eğitimi ve öğleden sonra iş yeri temelli öğrenmeyi veya pratik eğitimi birleştiren bir İkili Eğitim Modeli aracılığıyla doğrudan istihdam fırsatlarıyla bağlantılandırılmalıdır. Ayrıca stresi ele almak ve eğitimci tükenmişliğini önlemek için eğitimciler için psikososyal destek mekanizmaları ve mülteci öğrenciler için travma bilincine dayalı pedagojik yaklaşımlar getirilmelidir.

Yüz yüze derslere düzenli olarak katılamayan mülteciler için dijital araçlar esnek bir alternatif sunabilir.

- Mülteciler genellikle bilgisayarlar yerine öncelikle akıllı telefonlara erişebilmektedir. Mobil veri maliyetleri ve güvenilir internet bağlantıları çevrimiçi öğrenmeyi zorlaştırabilir.
- **Çözüm:** Moodle gibi dijital öğrenme platformları mobil uyumlu, düşük bant genişlikli, indirilebilir ve çevrimdışı kullanıma uygun şekilde tasarlanmalıdır. İçerik, uygun olduğunda

öğrencilerin ana dillerinde dil desteği sağlanarak kısa videolar, ses materyalleri ve basit pratik kılavuzlar aracılığıyla sunulmalıdır.

Bununla birlikte dijitalleşme, yüz yüze iletişimin ve insan desteğinin yerini asla almamalıdır. Akran mentorluğu gibi başarılı yaklaşımlar, mültecilerin eğitim ve uyum süreçlerine daha etkili bir şekilde uyum sağlamasına yardımcı olabilir ve yönlendirme sürecini önemli ölçüde kısaltma potansiyeline sahiptir.

4.4 Sosyal İçerme ve Aktif Katılım İhtiyaçları

Polonya, Türkiye ve Yunanistan'daki RefuLearn vaka çalışmalarından elde edilen bulgular, sosyal içermenin eğitime, istihdama veya kamu hizmetlerine erişimin ötesine geçen çok boyutlu bir süreç olduğunu göstermektedir. Mültecilerin ve sığınmacıların ayrıca anlamlı sosyal ilişkiler kurma, yerel toplum yaşamına katılma, bir aidiyet duygusu geliştirme ve yaşadıkları toplumda kademeli olarak aktif bir rol üstlenme fırsatlarına ihtiyacı vardır. Bu nedenle başarılı uyum, yalnızca pratik destek değil, aynı zamanda sosyal bağlantılar, özgüven, katılım fırsatları ve mültecilerin saygı duyulduğunu, tanındığını ve katkıda bulunabildiğini hissettiği ortamlar da gerektirmektedir.

Ortak ülkeler genelinde belirlenen en önemli ihtiyaçlardan biri, ev sahibi ülkenin dilinde iletişim kurabilme becerisidir. Dil yeterliliği, günlük yaşamın hemen hemen her yönüne katılımı yakından bağlantılıdır. Mültecilerin komşularıyla, eğitimcilerle, işverenlerle ve kamu kurumlarıyla iletişim kurmasını, toplum faaliyetlerine katılmasını ve yakın ailesi veya dil topluluğu dışında ilişkiler geliştirmesini sağlar. Sınırlı dil becerileri başkalarına bağımlılığı artırabilir, özgüveni azaltabilir ve sosyal izolasyona katkıda bulunabilir. Yunanistan'da Yunanca, eğitime, özgüvene ve katılıma önemli bir giriş noktası olarak belirlenirken, Polonya ve Türkiye'de dil yeterliliği, bağımsızlık ve sosyal içerme arasında benzer bağlantılar belirlenmiştir. Bu nedenle dil öğrenimi, yalnızca bir eğitim hedefi olarak değil, daha geniş sosyal katılıma giden önemli bir yol olarak anlaşılmalıdır.

Mültecilerin ve sığınmacıların ayrıca yerel toplum üyeleriyle anlamlı etkileşim için daha fazla fırsata ihtiyacı vardır. Kültürel etkinliklere, dil kafelerine, spor faaliyetlerine, toplum atölyelerine, gönüllülüğe, mentorluk girişimlerine ve diğer gayri resmî faaliyetlere katılım, bireylerin sosyal ağlar kurmasına ve yerel geleneklere ve günlük yaşama aşına olmasına yardımcı olabilir. Bu tür faaliyetler, ev sahibi ülke dilini gerçek durumlarda pratik yapma, arkadaşlıklar geliştirme ve mülteciler ile ev sahibi topluluklar arasındaki mesafeyi azaltma fırsatları yaratır. Ayrıca yerel sakinlerin ve mültecilerin yalnızca yardım veya hizmet sağlamaya dayalı ilişkiler yerine eşit katılımcılar olarak buluşmasına olanak tanıyarak karşılıklı anlayışı teşvik edebilir.

Sosyal ağlar kurmak, yerinden edilme sonucunda aile, mesleki ve toplum bağlantılarını kaybetmiş bireyler için özellikle önemlidir. Yeni gelen mülteciler başlangıçta bilgi ve pratik yardım için akrabalarına, arkadaşlarına veya kendi dil topluluklarının üyelerine büyük ölçüde bağımlı olabilir. Bu ağlar önemli destek sağlayabilir, ancak uyum aynı zamanda yerel sakinlerle, eğitim kuruluşlarıyla, işverenlerle ve toplum gruplarıyla daha geniş ilişkiler geliştirme fırsatlarını da gerektirir. Mentorluk ve akran destek girişimleri özellikle değerli olabilir çünkü ev sahibi toplumla zaten tanışık olan mülteciler, yeni gelenlere pratik bilgi, yönlendirme ve teşvikle destek olabilir.

Başka bir önemli ihtiyaç, özgüven ve kişisel eyleme gücü duygusunun geliştirilmesidir. Mülteciler ve sığınmacılar yalnızca insani, eğitimsel veya sosyal desteğin alıcıları olarak görülmemelidir. Birçoğu, yeni topluluklarına katkıda bulunabilecek değerli mesleki deneyim, pratik beceriler, kültürel bilgi ve

kişisel güçlü yönler getirmektedir. Bu nedenle eğitim ve uyum girişimleri, katılımcılara görüşlerini ifade etme, deneyimlerini paylaşma, fikir katkısında bulunma ve kendilerini etkileyen faaliyetlerle ilgili kararlara katılma fırsatları sunmalıdır. Mültecileri aktif katkı sağlayıcılar olarak tanımak, özgüveni güçlendirebilir ve daha güçlü bir sahiplenme ve aidiyet duygusu yaratılmasına yardımcı olabilir.

Gönüllülüğe ve toplum girişimlerine katılım bu açıdan özellikle değerli olabilir. Gönüllülük, mültecilerin becerilerini kullanmasına, ilişkiler kurmasına, yerel dili pratik yapmasına ve topluma görünür bir şekilde katkıda bulunmasına olanak tanır. Ayrıca gayri resmî öğrenme deneyimleri sağlayabilir ve katılımcıların yerel kuruluşlara ve kurumlara aşina olmasına yardımcı olabilir. Bu nedenle toplum katılımı, eğitimden ayrı, isteğe bağlı bir faaliyet olarak değil, daha geniş uyum sürecinin bir parçası olarak teşvik edilmelidir.

RefuLearn bulguları ayrıca aktif katılımın pratik ve yapısal engellerle sınırlanabileceğini göstermektedir. İstihdam güvensizliği, konut zorlukları, ulaşım sorunları, aile sorumlulukları, idari belirsizlik ve mali baskılar katılım için mevcut olan zamanı ve fırsatları azaltabilir. Yunanistan'da psikososyal stres, ulaşım zorlukları, ayrımcılık ve istikrarsız istihdam özellikle vurgulanmıştır. Polonya'da çalışma programları, çocuk bakımı, konut güvensizliği ve hizmetlere eşitsiz erişim katılımı etkileyebilirken, Türkiye'den elde edilen bulgular da istihdamın, konutun ve günlük sorumlulukların etkisini vurgulamaktadır. Bu nedenle toplum veya eğitim faaliyetlerine sınırlı katılım otomatik olarak motivasyon eksikliği olarak yorumlanmamalıdır.

Psikososyal iyilik hali, sosyal içermenin bir diğer önemli unsurudur. Yerinden edilme deneyimleri, belirsizlik, aile üyelerinden ayrılık ve yeni bir ortama uyum sağlama zorlukları özgüveni ve sosyal olarak katılma isteğini etkileyebilir. Bazı mülteciler grup veya toplum faaliyetlerine aktif olarak katılmadan önce güven geliştirmek için zamana ihtiyaç duyabilir. Bu nedenle eğitim kuruluşları, öğrencilerin kendi hızlarında katılabilecekleri ve yargılanma korkusu olmadan iletişim kurabilecekleri güvenli, saygılı ve kapsayıcı ortamlar yaratmalıdır. Uzman psikolojik veya sosyal desteğin gerekli olduğu durumlarda net yönlendirme mekanizmaları mevcut olmalıdır.

Ayrımcılığın ve dışlanmanın üstesinden gelmek, uzun vadeli uyum için özellikle önemlidir. Ayrımcılık deneyimleri veya korkuları, mültecileri eğitime, istihdama veya toplum faaliyetlerine katılmaktan caydırabilir. Yunanistan bulguları, ayrımcılığı sosyal katılımı etkileyen bir faktör olarak özellikle vurgulamaktadır. Bu nedenle kuruluşlar ve yerel kurumlar kültürlerarası anlayışı teşvik etmeli ve çeşitliliğe saygı duyulan ortamlar yaratmayı aktif olarak desteklemelidir. Mültecileri ve yerel sakinleri ortak hedefler etrafında bir araya getiren faaliyetler, kalıp yargılarla mücadele etmeye ve daha olumlu ilişkiler kurmaya yardımcı olabilir.

Aktif katılım ayrıca toplum ve sivil yaşamın nasıl işlediği hakkında bilgiye erişimi de gerektirir. Mülteciler yerel dernekler, kütüphaneler, kültür kuruluşları, gönüllülük fırsatları, toplum merkezleri veya katılım için diğer yollar hakkında bilgi sahibi olmayabilir. Ayrıca yerel kurumların nasıl işlediği veya topluluklarını etkileyen kararlara nasıl katılabilecekleri ve görüşlerini nasıl ifade edebilecekleri hakkında sınırlı bilgiye sahip olabilirler. Yetişkin eğitimi, sivil yönlendirmeyi ve pratik bilgiyi öğrenme faaliyetlerine entegre ederek ve öğrencileri doğrudan yerel kuruluşlarla ve toplum girişimleriyle buluşturarak bu ihtiyacı gidermeye yardımcı olabilir.

Yetişkin eğitimcileri, bu bağlantıların kolaylaştırıcıları olarak önemli bir rol oynayabilir. Roller, öğrencileri toplum faaliyetlerine katılmaya teşvik ederek, onları yerel kaynaklarla tanıştırmak ve akran ve iş birlikçi öğrenme fırsatları yaratarak sınıf öğretiminin ötesine geçebilir. Ancak eğitimcilerin her sosyal, hukuki veya psikolojik ihtiyaca bağımsız olarak yanıt vermesi beklenmemelidir. Belediyeler,

STK'lar, sosyal hizmet uzmanları, istihdam hizmetleri, kültürel arabulucular ve uzman profesyonellerle iş birliği, içermeye giden koordineli yollar yaratmak için esastır.

Genel olarak, RefuLearn bulguları, sosyal içermenin, mültecilerin ve sığınmacıların yalnızca destek almak değil aynı zamanda katılmak, seçim yapmak ve topluluklarına katkıda bulunmak için fırsatlara sahip olduklarında en sürdürülebilir olduğunu göstermektedir. Dil öğrenimi, sosyal ilişkiler, akran desteği, gönüllülük, toplum katılımı, kültürlerarası faaliyetler ve güvenilir bilgiye erişimin tümü özgüveni ve aidiyeti güçlendirebilir. Aynı zamanda pratik engeller, ayrımcılık ve psikososyal baskılar tanınmalı ve ele alınmalıdır.

Yetişkin eğitimi, bireysel öğrenme ile daha geniş toplum katılımı arasında önemli bir köprü sağlayabilir. Güvenli ve kapsayıcı öğrenme ortamları yaratarak, eğitimi günlük yaşamla bağlantılandırarak ve öğrencileri mevcut bilgi ve becerilerini kullanmaya teşvik ederek eğitimciler ve kuruluşlar, mültecilerin uyumdan aktif katılıma doğru kademeli olarak ilerlemesini destekleyebilir. Uzun vadeli hedef, mültecilerin ve sığınmacıların yalnızca hizmet yararlanıcıları olarak değil, öğrenciler, komşular, çalışanlar, gönüllüler ve ev sahibi topluluklarının sosyal ve sivil yaşamına aktif katkı sağlayıcılar olarak tanındığı koşullar yaratmak olmalıdır.

4.5 Dijital Öğrenme İhtiyaçları

Dijital öğrenme, özellikle katılımı istihdam, çocuk bakımı sorumlulukları, ulaşım zorlukları, konut istikrarsızlığı, idari yükümlülükler veya diğer günlük baskılardan etkilenebilecek yetişkinler için, mültecilerin ve sığınmacıların eğitime erişimini iyileştirmede önemli bir rol oynayabilir. Polonya, Türkiye ve Yunanistan'dan elde edilen RefuLearn bulguları, akıllı telefonların ve çevrimiçi kaynakların mülteci öğrenciler tarafından zaten yaygın olarak kullanıldığını göstermektedir. Ancak yalnızca teknolojiye erişim, etkili dijital katılımı garanti etmez. Öğrencilerin, dijital eğitimden tam olarak yararlanabilmek için erişilebilir cihazlara, uygun öğrenme formatlarına, pratik dijital becerilere ve sürekli insan desteğine ihtiyacı vardır.

En önemli ihtiyaçlardan biri, uygun cihazlara ve güvenilir internet bağlantısına erişimle ilgilidir. Birçok mülteci öğrenci, dizüstü veya masaüstü bilgisayarlar yerine öncelikle akıllı telefonları kullanmaktadır. Akıllı telefonlar taşınabilir, tanıdık olmaları ve bilgiye, iletişime ve öğrenme kaynaklarına anında erişim sağlayabilmeleri nedeniyle değerlidir. Bununla birlikte, daha uzun alıştırma tamamlamak, karmaşık belgeleri okumak, kamu hizmeti web sitelerinde gezinmek veya dosya yüklemek küçük bir ekranda zor olabilir. Bazı öğrencilerin ayrıca sınırlı mobil verisi, istikrarsız internet bağlantısı veya bilgisayara düzenli erişimi olmayabilir. Bu nedenle dijital öğrenme programları, tüm öğrencilerin aynı teknolojik kaynaklara sahip olduğunu varsaymaktan kaçınılmalıdır.

Bu nedenle eğitim materyalleri, mobil öncelikli bir yaklaşıma göre tasarlanmalıdır. Öğrenme platformları ve kaynakları akıllı telefonlarda etkili bir şekilde çalışmalı ve yüksek hızlı internet veya karmaşık ekipman gerektirmemelidir. Kısa öğrenme birimleri, basit menüler, açıkça etiketlenmiş düğmeler, görsel talimatlar ve kolayca indirilebilir materyaller dijital eğitimi daha erişilebilir hale getirebilir. Büyük dosyalardan ve karmaşık sayfa yapılarından mümkün olduğunca kaçınılmalıdır. İnternet bağlantısı sınırlı olduğunda öğrenciler ayrıca temel kaynaklara alternatif formatlarda erişebilmelidir.

Türkiye'den elde edilen bulgular özellikle "her zaman, her yerde" erişilebilen öğrenmeyi vurgularken Polonya'dan elde edilen bulgular pratik karma öğrenmenin ve Moodle içeriğinin değerini öne çıkarmaktadır. Yunanistan'da bulgular karma, insan destekli bir modeli desteklemekte ve çevrimdışı ve yazdırılabilir alternatiflerin sürdürülmesinin önemini vurgulamaktadır. Bu bulgular birlikte, mülteciler ve sığınmacılar için dijital eğitim tasarlarken esnekliğin merkezi bir ilke olması gerektiğini öne sürmektedir.

Başka bir önemli ihtiyaç, Moodle öğrenme platformunun kullanımında destektir. RefuLearn Moodle platformu, mülteciler ve eğitimciler için etkileşimli kurslar, videolar, alıştırmalar ve diğer dijital öğrenme kaynakları sağlayarak el kitabını tamamlamayı amaçlamaktadır. Ancak öğrencilerin çevrimiçi öğrenme ortamlarıyla önceki deneyim düzeyleri çok farklı olabilir. Bazı katılımcılar dijital platformlara zaten aşina olabilirken diğerleri Moodle'ı veya başka bir Öğrenme Yönetim Sistemini hiç kullanmamış olabilir.

Bu nedenle öğrencilerin bağımsız çevrimiçi çalışmaya başlamadan önce basit bir giriş yönlendirmesine ihtiyacı olabilir. Bu, giriş yapma, şifreleri hatırlama, öğrenme modüllerini bulma, videoları ve belgeleri açma, sınavları tamamlama, faaliyetleri yükleme ve ilerlemelerini izleme konusunda destek içerebilir. Talimatlar açık, görsel ve basit bir dilde olmalıdır. Ekran görüntüleri, simgeler, kısa gösterim videoları ve adım adım açıklamalar özellikle faydalı olabilir.

Moodle içeriği ayrıca öngörülebilir ve tutarlı bir şekilde düzenlenmelidir. Öğrencilerin ihtiyaç duydukları bilgiyi bulmadan önce çok sayıda sayfada gezinmek zorunda kalmamaları gerekir. Modüller kısa, açıkça yapılandırılmış ve pratik öğrenme hedefleriyle ilişkili olmalıdır. Bu, platformu iş vardiyaları arasında, seyahat sırasında veya aile sorumlulukları yalnızca kısa çalışma sürelerine izin verdiğinde kullanabilecek öğrenciler için özellikle önemlidir.

RefuLearn bulguları ayrıca tercih edilen öğrenme formatlarının pratik, görsel ve etkileşimli olması gerektiğini göstermektedir. Uzun metin blokları veya son derece teorik materyaller, ev sahibi ülke dilinde sınırlı yeterliliğe, daha düşük okuryazarlık düzeylerine veya kesintiye uğramış eğitim deneyimlerine sahip öğrenciler için ek engeller yaratabilir. Kısa videolar, fotoğraflar, çizimler, sesli açıklamalar, basit sınavlar, pratik alıştırmalar ve adım adım kılavuzlar daha erişilebilir olabilir.

Dijital içerik ayrıca mültecilerin ve sığınmacıların günlük yaşamda karşılaştığı durumları yansıtmalıdır. Örneğin, öğrenme faaliyetleri bir işverenle nasıl iletişim kurulacağı, iş aranacağı, bir sağlık randevusu alınacağı, temel idari bilgilerin anlaşılacağı, kamu hizmetlerinin kullanılacağı, okullarla nasıl iletişim kurulacağı veya ulaşımın nasıl kullanılacağı konularını ele alabilir. Dijital öğrenme doğrudan gerçek yaşam ihtiyaçlarına yanıt verdiğinde, öğrenciler pratik değerini görebilir ve katılıma devam etmek için daha motive olabilir.

Çok dilli ve erişilebilir içerik başka bir önemli ihtiyaçtır. Ev sahibi ülke dilinde sınırlı yeterlilik, öğrencilerin talimatları anlamasını veya dijital platformlarda bağımsız olarak gezinmesini zorlaştırabilir. Bu nedenle mümkün olduğunda temel talimatlar birden fazla dilde bulunmalı veya görsel açıklamalar, altyazılar, ses ve simgelerle desteklenmelidir. Materyaller ev sahibi ülke dilini öğrenmek için tasarlanmış olsa bile basit bir dil kullanılmalıdır.

Aynı zamanda dijital öğrenme dil gelişimini de destekleyebilir. Altyazılı kısa videolar, sesli alıştırmalar, görsel kelime bilgisi alıştırmaları ve etkileşimli senaryolar, öğrencilerin kendi hızlarında ve tekrar tekrar pratik yapmasına olanak tanıyabilir. Öğrenciler, bir sınıf grubunun temposuna ayak uydurma baskısı olmadan içeriğe istedikleri kadar geri dönebilmelidir.

Ek bir zorluk dijital okuryazarlıkla ilgilidir. WhatsApp, sosyal medya veya temel akıllı telefon işlevlerini kullanabilme becerisi, bir öğrencinin eğitim, istihdam veya kamu yönetimi için gereken tüm dijital becerilere sahip olduğunun kanıtı olarak yorumlanmamalıdır. Mülteciler ve sığınmacılar, e-posta hesapları oluşturma ve kullanma, şifreleri yönetme, belgeleri indirme ve yükleme, çevrimiçi formları doldurma, dosya ekleme, arama motorlarını etkili bir şekilde kullanma ve hükümet veya istihdam web sitelerinde gezinme konusunda hâlâ pratik desteğe ihtiyaç duyabilir.

Bu nedenle dijital okuryazarlık, pratik yollarla yetişkin eğitime entegre edilmelidir. Örneğin, öğrenciler e-posta yoluyla özgeçmiş göndermeyi, örnek bir çevrimiçi başvuruyu tamamlamayı, kamu hizmetleri hakkında güvenilir bilgi bulmayı veya bir belgeyi cihazlarına güvenli bir şekilde kaydetmeyi pratik yapabilir. Bu tür faaliyetler, dil öğrenimini, istihdama hazırlığı ve bağımsızlığı aynı anda desteklerken dijital yetkinlik geliştirebilir.

Çevrimiçi güvenlik ve gizlilik de dijital okuryazarlık desteğinin bir parçasını oluşturmalıdır. Öğrencilerin güvenli şifreler oluşturma, şüpheli mesajları tanıma, kişisel bilgileri koruma ve çevrimiçi bir kaynağın güvenilir olup olmadığına karar verme konusunda rehberliğe ihtiyacı olabilir. Bu, insanlar istihdam, konut, hukuki prosedürler veya kamu hizmetleri hakkında çevrimiçi bilgi ararken özellikle önemlidir. Bu nedenle dijital yetkinlik yalnızca teknik becerileri değil, aynı zamanda çevrimiçi ortamlarda güvenli ve eleştirel bir şekilde gezinme becerisini de içermelidir.

Teknolojinin sunduğu fırsatlara rağmen RefuLearn bulguları, dijital öğrenmenin insan etkileşiminin yerini almak yerine onu tamamlaması gerektiğini açıkça göstermektedir. Mülteci öğrencilerin soru sorma, zor bilgileri netleştirme, teşvik alma ve sorunları eğitimcilerle veya diğer profesyonellerle tartışma fırsatlarına ihtiyacı olabilir. Yalnızca çevrimiçi öğrenme, izolasyonu artırabilir veya sınırlı dijital özgüvene sahip öğrencileri dezavantajlı duruma düşürebilir.

Bu nedenle karma bir model özellikle uygundur. Öğrenciler, Moodle ve diğer dijital kaynakları bağımsız olarak kullanırken aynı zamanda yüz yüze oturumlara, grup faaliyetlerine, ders çalışmalarına veya bireysel desteğe de katılabilir. Eğitimciler, sınıf oturumları sırasında dijital materyalleri tanıtabilir ve öğrencilerin bunları kullanmada kademeli olarak daha bağımsız hale gelmesine yardımcı olabilir. İnsan desteği, bir programın başlangıcında ve içerik zor idari, hukuki veya istihdamla ilgili bilgileri içerdiğinde özellikle önemlidir.

Dijital öğrenme ayrıca kesintiye uğramış ve doğrusal olmayan öğrenme yollarına da uyum sağlamalıdır. Mülteciler ve sığınmacılar iş, aile sorumlulukları, yer değiştirme, sağlık kaygıları veya idari yükümlülükler nedeniyle geçici olarak katılımı durdurabilir. Dijital platformlar, öğrencilerin önceki materyallere geri dönmesine ve bıraktıkları yerden devam etmesine izin vererek sürekliliği korumalarına yardımcı olabilir. Bu nedenle kendi hızında öğrenme bu hedef grup için özellikle değerlidir.

Ancak çevrimiçi öğrenme başka bir dışlanma kaynağı haline gelmemelidir. Öğrencilerin dijital materyallere erişemediği durumlarda kuruluşlar, yazdırılabilir çalışma sayfaları, indirilebilir belgeler, çevrimdışı kaynaklar veya yüz yüze açıklamalar gibi alternatifler sunmalıdır. Aynı bilgiyi birkaç farklı formatta sunmak, öğrenmeyi daha kapsayıcı hale getirebilir ve okuryazarlık, dil yeterliliği, öğrenme tercihleri ve teknolojik erişimdeki farklılıklara yanıt verebilir.

Genel olarak RefuLearn bulguları, sığınmacılar ve mülteciler için etkili dijital öğrenmenin basit, esnek, çok dilli, mobil uyumlu ve eğitimciler tarafından desteklenmesi gerektiğini göstermektedir. Öğrencilerin yalnızca akıllı telefonlara ve dijital platformlara erişime değil, aynı zamanda bu araçları bağımsız ve güvenli bir şekilde kullanmak için gereken becerileri geliştirmek üzere pratik desteğe de

ihtiyacı vardır. Bu nedenle tercih edilen model tamamen dijital eğitim değil, teknolojinin esnekliği artırdığı ve insan etkileşiminin motivasyonu, anlayışı ve sosyal bağlantıyı sürdürdüğü karma öğrenmedir.

RefuLearn Moodle platformu, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına göre tekrar ziyaret edebilecekleri erişilebilir, kendi hızında modüller, pratik alıştırmalar, videolar ve eğitim materyalleri sağlayarak bu yaklaşımı destekleyebilir. Yüz yüze rehberlik, pratik dijital okuryazarlık eğitimi ve çevrimdışı alternatiflerle birleştirildiğinde dijital öğrenme, eğitime yönelik engelleri azaltabilir ve mültecilerin bilgiye, hizmetlere, istihdam fırsatlarına ve daha geniş toplum yaşamına erişme becerisini güçlendirebilir. Bu şekilde dijital yetkinlik, yalnızca eğitimsel bir beceri değil, aynı zamanda bağımsızlığın, katılımın ve uzun vadeli sosyal içermenin önemli bir unsuru haline gelir.

4.6 Ülkeler Arası Karşılaştırma

Polonya, Türkiye ve Yunanistan'dan elde edilen ulusal bulgular, mültecilerin ve sığınmacıların deneyimlerinde ve eğitim ihtiyaçlarında güçlü bir yakınsama derecesi ortaya koyarken aynı zamanda çeşitli ülkeye özgü farklılıkları da vurgulamaktadır. Her üç ülkede de **ev sahibi ülke dilini öğrenmek, bağımsızlığı, istihdamı ve sosyal içermeyi destekleyen en önemli faktör olarak ortaya çıkmaktadır**. Polonya'da Lehçe bilgisi; istihdama, sağlık hizmetlerine, okullara, kamu hizmetlerine ve günlük katılıma erişimle yakından bağlantılıydı. Benzer şekilde Türkiye'de Türkçe dil yeterliliği, uyum ve istihdama erişim için temel bir katalizör olarak tanımlanırken Yunanistan'da Yunanca, temel eğitim giriş noktası ve özgüven ile katılımın anahtarı olarak belirlenmiştir. İkinci önemli benzerlik, **eğitim ile daha geniş yerleşim zorlukları arasındaki yakın ilişkiyle ilgilidir**. Her üç ülkede de öğrenme; konut, istihdam güvensizliği, hukuki ve idari belirsizlik, çocuk bakımı, mali baskı, stres ve sınırlı zaman dâhil olmak üzere sınıfın ötesine uzanan faktörlerden etkilenmektedir. Polonya özellikle çalışma vardiyalarını, çocuk bakımını, sağlık kaygılarını ve konut güvensizliğini vurgularken, Yunanistan psikososyal strese, ulaşım, ayrımcılığa ve istikrarsız istihdama daha güçlü bir vurgu yapmaktadır. Türkiye'de ise ilk yerleşim döneminde yaşanan yoğun kaygı, bürokrasiyle ilgili zorluklar, konut ve istihdam ile günlük sorumluluklar nedeniyle sınırlı zaman özellikle öne çıkmıştır.

Üç ülke ayrıca **yetişkin eğitimcilerinin rolüne** ilişkin anlayışlarında da önemli bir benzerlik göstermektedir. Eğitimciler yalnızca dil öğretmenleri olarak değil, giderek daha fazla mentorlar, uyum rehberleri, arabulucular ve yönlendirme noktaları olarak görülmektedir. Oldukça heterojen gruplarla çalışmakta ve öğretimi farklı dil seviyelerine, eğitim geçmişlerine, okuryazarlık becerilerine ve kişisel koşullara uyarlamak zorundadırlar. Sonuç olarak, pratik, görsel, deneyimsel ve göreve dayalı yaklaşımlar her üç bağlamda da güçlü bir şekilde desteklenmektedir. Polonya, gerçek belgelerin, rol yapmanın ve gündelik yaşam senaryolarının kullanımını bildirmektedir; Türkiye özellikle uygulamalı faaliyetleri, görsel öğrenmeyi, akran öğrenmeyi ve bireyselleştirilmiş desteği vurgulamaktadır; Yunanistan ise deneyimsel, proje ve senaryo temelli öğrenmeyi öne çıkarmaktadır. **Dijital öğrenme**, akıllı telefonların ve çevrimiçi kaynakların zaten önemli bir rol oynadığı başka bir ortak alandır. Ancak her üç çalışma da yalnızca dijital eğitime güvenmeye karşı uyarıda bulunmaktadır. Öğrencilerin basit, çok dilli ve mobil uyumlu kaynaklara ihtiyacı vardır, ancak aynı zamanda eğitimciler ve uzmanlarla doğrudan temas fırsatlarına da ihtiyaçları vardır. Polonya karma öğrenmenin ve pratik Moodle içeriğinin önemini vurgulamaktadır; Türkiye "her zaman, her yerde" erişilebilen mobil öncelikli öğrenmeye özellikle güçlü bir vurgu yapmaktadır; Yunanistan ise çevrimdışı ve yazdırılabilir alternatifler dâhil olmak üzere karma, insan destekli bir modeli açıkça önermektedir.

Bu benzerliklere rağmen **ulusal bağlamlar vurgu açısından farklılık** göstermektedir. Polonya'nın bulguları, parçalanmış hizmetlere, büyük şehirler dışında eşitsiz hizmet sunumuna, nitelik tanınmasına, çocuk bakımına ve ulaşım ve acil yardımdan istikrarlı, uzun vadeli uyum yollarına geçme ihtiyacına önemli ölçüde dikkat çekmektedir. Türkiye, ilk yerleşimi desteklemede aile ve arkadaşların güçlü rolü ve katılımcıların güçlü bir aidiyet duygusu ve genellikle ayrımcılık olmadığını bildirdiği Eskişehir/Odunpazarı bağlamındaki yerel çevrenin olumlu değerlendirilmesiyle öne çıkmaktadır. Türkiye bulguları ayrıca yüksek eğitimli profesyoneller ile çok az veya hiç örgün eğitimi olmayan öğrenciler arasındaki özellikle geniş uçurumu ve ekipman ile mesleki öğrenme kaynaklarındaki eksiklikleri de vurgulamaktadır. Buna karşılık Yunanistan, ayrımcılığa, psikososyal ihtiyaçlara, kültürel arabuluculuğa ve dil eğitimini mesleki yollarla, önceki öğrenmenin tanınmasıyla ve istihdamla bağlantılandırma ihtiyacına daha güçlü bir vurgu yapmaktadır.

Genel olarak karşılaştırma, **spesifik göç, kurumsal ve yerel bağlamlar farklılık gösterse de temel eğitim yanıtının büyük ölçüde ortak olması gerektiğini** öne sürmektedir: pratik ve esnek dil eğitimi, çok dilli ve erişilebilir bilgi, farklılaştırılmış öğretim, öğrenme ile istihdam arasında güçlü bağlantılar, karma dijital çözümler ve sürekli insan desteği. Aynı zamanda uygulama, özellikle hukuki bilgi, mevcut hizmetler, nitelik tanınması, toplum katılımı ve her ülkede mültecilerin yaşadığı özel engeller konusunda yerel olarak uyarlanmış kalmalıdır.

5. Yetişkin Eğitiminde Mülteciler ve İyi Uygulamalar

5.1 Polonya'daki İyi Uygulamalar

İyi Uygulama 1

Uygulamanın başlığı

Pratik Lehçe Dili ve İstihdam Uyum Yolu

Hedef grup

Günlük yaşamda istihdam ve daha fazla bağımsızlık arayan yetişkin mülteciler ve sığınmacılar.

Kısa açıklama

Bu uygulama, Lehçe dil öğrenimini istihdama hazırlık, sivil yönlendirme ve pratik günlük yaşam becerileriyle birleştirmiştir. Dil dersleri, geleneksel dilbilgisi alıştırmaları yerine gerçek yaşam durumları etrafında düzenlenmiştir. Katılımcılar iş ilanlarını okumayı, özgeçmiş hazırlamayı, iş görüşmelerine katılmayı, işverenlerle iletişim kurmayı, iş sözleşmelerini anlamayı, tıbbi randevu almayı, kamu ofislerini kullanmayı ve okullarla iletişim kurmayı öğrenmiştir. Program ayrıca işçi hakları, kamu hizmetleri ve günlük idari prosedürler hakkında bilgi de içermiştir. Esnek programlar ve destekleyici bir öğrenme ortamı, iş veya aile sorumlulukları olan katılımcıların programa katılmasını sağlamıştır.

Neden iyi sonuç verdi

Program, katılımcıların her gün karşılaştığı pratik ihtiyaçlara odaklanmıştır. Öğrenme anında uygulanabilir olmuş, motivasyonu ve özgüveni artırmıştır. Özgün belgelerin, gerçek yaşam

senaryolarının ve ekran desteğinin kullanılması, öğrencilerin dil becerilerini iyileştirirken daha hızlı bağımsız hale gelmesine yardımcı olmuştur.

Aktif katılımla bağlantısı

Bu uygulama, katılımcıların istihdama erişme, kurumlarla iletişim kurma, haklarını anlama ve yerel toplum yaşamına aktif olarak katılma becerisini güçlendirmiştir. Artan dil özgüveni, mültecileri kamu hizmetlerini bağımsız olarak kullanmaya ve topluma daha tam olarak katılmaya teşvik etmiştir.

Aktarılabirlik potansiyeli

Model, diğer ülkelerdeki kuruluşlar tarafından kolayca uyarlanabilir. Yalnızca yerel hukuki bilgilerin, kamu hizmeti prosedürlerinin, istihdam düzenlemelerinin ve özgün belgelerin ayarlanması gerekmektedir. Yerel işverenlerle, iş kurumlarıyla ve hukuk danışmanlarıyla iş birliği, uygulamayı daha da güçlendirecektir.

Eğitimciler veya kuruluşlar için pratik ipuçları

- Yapay sınıf materyalleri yerine özgün belgeler kullanın.
- Dil öğrenimini pratik günlük yaşam durumlarıyla birleştirin.
- Belirli oturumlara yerel işverenleri veya kariyer danışmanlarını davet edin.
- Çalışan katılımcılara uyum sağlamak için kurs programlarını esnek tutun.

İyi Uygulama 2

Uygulamanın başlığı

Toplum Sohbet Kulüpleri ve Yerel Yönlendirme Faaliyetleri

Hedef grup

Yeni gelen mülteciler, sığınmacılar ve yerel toplum gönüllüleri.

Kısa açıklama

Toplum sohbet kulüpleri, mültecilerin güvenli ve destekleyici bir ortamda Lehçe pratik yapabilecekleri gayri resmî alanlar yaratmıştır. Toplantılar, dil pratiğini rehberli yürüyüşler, kamu kurumlarına, kütüphanelere, kültür merkezlerine ziyaretler ve mahalle etkinlikleri gibi yerel yönlendirme faaliyetleriyle birleştirmiştir. Gönüllüler, eğitimciler ve yerel sakinler mültecilerle birlikte katılarak doğal iletişimi ve kültürel alışverişi teşvik etmiştir. Katılımcılar ayrıca yerel hizmetler ve toplum kuruluşlarıyla tanıştırılmıştır.

Neden iyi sonuç verdi

Katılımcılar, sınıf dışında öğrenmenin kaygıyı azalttığını ve ana dili konuşanlarla iletişim kurarken özgüveni artırdığını bildirmiştir. Gayri resmî etkileşimler, mülteciler ile yerel sakinler arasında anlamlı ilişkiler yaratırken sosyal izolasyonun üstesinden gelinmesine yardımcı olmuştur.

Aktif katılımla bağlantısı

Bu uygulama, mültecilerin yerel ağlar kurmasına, toplum yaşamını anlamasına ve kültürel ve sivil faaliyetlere katılmasına yardımcı olarak sosyal içermeyi teşvik etmiştir. Katılımcılar kademeli olarak kamu hizmetlerini kullanma ve yerel topluluklarla etkileşim kurma konusunda daha özgüvenli hale gelmiştir.

Aktarılabilirlik potansiyeli

Bu yaklaşım sınırlı mali kaynak gerektirir ve STK'lar, belediyeler, kütüphaneler, yetişkin eğitimi merkezleri veya gönüllü kuruluşlar tarafından düzenlenebilir. Farklı ulusal ve yerel bağlamlara kolayca uyarlanabilir.

Eğitimciler veya kuruluşlar için pratik ipuçları

- Toplantıları sınıflar yerine gerçek toplum ortamlarında düzenleyin.
- Yerel gönüllüleri ve eski mülteci katılımcıları dâhil edin.
- Her oturuma pratik yönlendirme faaliyetleri ekleyin.
- Yalnızca resmî dil dersleri yerine gayri resmî sohbetleri teşvik edin.

İyi Uygulama 3

Uygulamanın başlığı

Yetişkin Mülteciler İçin Esnek Karma Öğrenme

Hedef grup

İş, çocuk bakımı ve eğitimi dengelemeye çalışan yetişkin mülteciler ve sığınmacılar.

Kısa açıklama

Bu uygulama, yüz yüze dersleri mobil uyumlu çevrimiçi öğrenme kaynaklarıyla birleştirmiştir. Öğrenciler, dijital platformlarda bulunan kısa öğretici videolar, yazdırılabilir kılavuzlar, sınavlar, çeviri araçları ve pratik alıştırmalar kullanarak dersler arasında çalışmaya devam edebilmiştir. Materyaller sağlık hizmetleri, istihdam, hukuki haklar, okullarla iletişim ve kamu yönetimi gibi günlük konulara odaklanmıştır. Eğitimciler ayrıca basit iletişim araçları aracılığıyla öğrencilerle temas halinde kalarak katılımcıların soru sormasına ve ek destek almasına olanak tanımıştır.

Neden iyi sonuç verdi

Birçok mülteci, istihdam, çocuk bakımı sorumlulukları veya ulaşım zorlukları nedeniyle düzensiz devamsızlık yaşamıştır. Karma öğrenme, katılımcıların kendi hızlarında öğrenmeye devam etmelerini ve gerektiğinde zor konulara geri dönmelerini sağlamıştır. Mobil erişim esnekliği artırmış ve öğrenme kesintilerini azaltmıştır.

Aktif katılımı bağlantısı

Gelişmiş dijital ve dil becerileri, katılımcıların çevrimiçi kamu hizmetlerine erişmesini, iş aramasını, kurumlarla iletişim kurmasını ve günlük sosyal ve idari yaşama daha bağımsız bir şekilde katılmasını sağlamıştır.

Aktarılabilirlik potansiyeli

Model, Moodle gibi mevcut dijital öğrenme platformlarını kullanarak yetişkin eğitimi merkezleri, STK'lar ve belediyeler tarafından uygulanabilir. Başarı, yerel sistemleri ve hizmetleri yansıtan basit, çok dilli ve mobil uyumlu öğrenme materyallerinin geliştirilmesine bağlıdır.

Eğitimciler veya kuruluşlar için pratik ipuçları

- Öğrenme materyallerini öncelikle akıllı telefon kullanıcıları için tasarlayın.
- Videoları ve öğrenme modüllerini kısa ve göreve yönelik tutun.

- Çevrimiçi öğrenmeyi düzenli yüz yüze destekle birleştirin.
- Öğrencilerin çevrimdışı erişebileceği indirilebilir materyaller sağlayın.

5.2 Türkiye'deki İyi Uygulamalar

İyi Uygulama 1

Uygulamanın başlığı

Sosyal Uyum ve Yaşam Eğitimi (SUYE) Programı

Hedef grup

Geçici koruma altındaki yetişkin mülteciler ve sığınmacılar, özellikle yönlendirme ve sosyal uyum desteğine ihtiyaç duyan yeni gelen bireyler.

Kısa açıklama

Sosyal Uyum ve Yaşam Eğitimi (SUYE) Programı, mültecilerin yerel topluluklara uyumunu desteklemek için Türkiye'de uygulanan ülke çapında bir programdır. Program yalnızca Türkçe dil dersleri değil, aynı zamanda Türk hukuki çerçevesi, kültürel değerler, komşuluk ilişkileri, sosyal normlar, kamu kurumları ve günlük yaşam hakkında pratik bilgiler de sunmaktadır. Katılımcılar kamu hizmetlerine nasıl erişileceğini, yerel makamlarla nasıl iletişim kurulacağını, haklarını ve görevlerini nasıl anlayacaklarını ve idari prosedürlerle nasıl başa çıkacaklarını öğrenmektedir. Yerel düzeyde kurslar toplum merkezleri, belediyeler, halk eğitim merkezleri ve ortak kuruluşlar tarafından düzenlenmektedir. Başarıyla tamamlandığında katılımcılar, kamu kurumlarıyla ve ikamet süreçleriyle uğraşırken destek olarak kullanılabilecek resmî bir sertifika alacaktır.

Neden iyi sonuç verdi

Program, mültecilerin günlük yaşamlarında karşılaştıkları pratik zorlukları ele almıştır. Mahalle temelli yapısı ve esnek programı, iş yükümlülükleri, çocuk bakımı sorumlulukları veya ulaşım zorlukları olan katılımcılar için erişilebilirliği artırmıştır. Yalnızca dil edinimine değil gerçek yaşam uyum ihtiyaçlarına odaklanarak program, katılımı artırmış, özgüveni güçlendirmiş ve toplumsal uyumu teşvik etmiştir. Sertifika unsuru ayrıca katılımcılara öğrenme başarılarının somut bir tanınmasını sağlamıştır.

Aktif katılımı bağlantısı

Program, katılımcıların yerel kurumlar, toplum yaşamı, haklar ve sorumluluklar hakkındaki bilgisini artırmıştır. Sosyal normlar ve kamu hizmetleri hakkında gelişmiş bilgi, mültecilerin kurumlarla daha özerk bir şekilde etkileşim kurmasını, toplum faaliyetlerine katılmasını ve sosyal ve sivil yaşamda daha aktif bir rol üstlenmesini sağlamıştır. Program ayrıca mülteci ve ev sahibi topluluklar arasında daha güçlü ilişkiler geliştirilmesine yardımcı olmuştur.

Aktarılabirlik potansiyeli

Model, diğer ülkelerdeki kuruluşlar tarafından başarıyla uyarlanabilir. Özellikle aktarılabir bir unsur, yeni gelen katılımcıları yönlendirme süreçlerinde destekleyen deneyimli mülteciler olan akran mentorların kullanılmasıdır. Bir diğer yenilikçi bileşen ise dil öğrenimini iş yeri temelli öğrenme fırsatları veya stajlarla birleştiren ikili eğitim yaklaşımıdır. WhatsApp çalışma grupları ve sesli görevler gibi düşük maliyetli dijital iletişim araçlarının kullanımı, sınırlı okuryazarlığa veya dijital becerilere sahip öğrenciler için erişilebilirliği daha da artırabilir.

Eğitimciler veya kuruluşlar için pratik ipuçları

- Yalnızca dil öğrenimine değil, pratik uyum konularına odaklanın.
- Uyum sürecini başarıyla tamamlamış akran mentorları görevlendirin.
- Katılımcılar için uygun toplum temelli mekânlar kullanın.
- Sürekli destek sağlamak için mesajlaşma uygulamaları gibi temel dijital araçları kullanın.
- Mümkün olduğunda sınıf öğrenimini iş yeri deneyimiyle bütünleştirin.

İyi Uygulama 2

Uygulamanın başlığı

SADA Kadın Girişim Üretim ve İşletme Kooperatifi

Hedef grup

Gaziantep'te yaşayan yerel Türk vatandaşları ile Suriyeli ve Afgan mültecileri içeren yaklaşık 50 kadından oluşan çeşitli bir grup.

Kısa açıklama

Bu yenilikçi kooperatif modeli, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, ILO ve BM Kadın tarafından desteklenen bir proje aracılığıyla tamamen kadınların kendi fikirlerinden ve seslerinden geliştirilmiştir. Grup resmî olarak 2019'da kurulmuştur, ancak öncesinde çeşitli atölyeler yoluyla çatışma önleme, güven inşa etme ve toplumsal uyuma odaklanan iki yıllık bir hazırlık dönemi geçirmiştir. Kooperatif geleneksel yukarıdan aşağıya bir yönetim yapısıyla işletilmemekte, kadınlar tekstil ve ayakkabıcılık (sayacılık) alanında uzmanlaşmış kendi atölyelerini yönetmektedir. Üretimden pazarlamaya ve satışa kadar tüm iş döngüsünü denetleyerek kendi sürdürülebilir gelirlerini oluşturmalarına olanak tanımaktadır.

Neden iyi sonuç verdi

En önemli şey, tüm üyelerin karar alma sürecinde eşit rol oynadığı demokratik, hiyerarşik olmayan yapısıdır. "Patron"un olmaması, mülteci kadınlar için güçlü bir motivasyon kaynağı olmuştur çünkü onlara kendilerini ifade etme ve mesleki yaşamlarına sahip çıkma şansı vermiştir. "SADA" adı da Türkçe, Arapça ve Dari dilinde "kadınların sesi" anlamına geldiği için ortaklaşa seçilmiş ve böylece ortak bir kimlik ve misyon sağlamıştır.

Aktif katılımı bağlantısı

Bu uygulama insani yardımın ötesine geçerek ekonomik özerkliği ve sosyal içermeyi güçlendirmektedir. Farklı geçmişlere sahip kadınlar birlikte çalışarak birbirlerine karşı önyargılarının üstesinden başarıyla gelmiş ve güçlü dayanışma ağları kurmuştur. Kooperatif, kadınların "pasif yardım alıcıları" olmaktan yerel ekonomiye aktif katkı sağlayıcılara ve topluluklarında karar vericilere dönüşmesi için bir araç sağlamaktadır.

Aktarılabilirlik potansiyeli

Model çok iyi işlemektedir, ancak başarılı olabilmesi için belediyeler gibi kurumlarla ve ILO veya BM Kadın gibi uluslararası kuruluşlarla uzun vadeli ortaklıklara ve sürdürülebilir finansmana ihtiyaç duymaktadır. Kooperatif yerel pazara tam olarak entegre edilmeden önce dış proje desteğinin erken çekilmesi halinde uzun vadeli etkinin tehlikeye girebileceği bilinen bir risktir.

Eğitimciler veya kuruluşlar için pratik ipuçları

- Resmî iş veya üretim aşamasını başlatmadan önce sosyal uyum ve güven inşa etme faaliyetlerine önemli bir zaman (örneğin 1-2 yıl) ayırın.
- Yoğun ev sorumlulukları olan kadınların düzenli olarak katılabilmesi için hayati önem taşıyan çocuk bakımı (kreş) ve ulaşım yardımı gibi pratik destek sağlayın.
- Mülteci katılımını engelleyebilecek geleneksel hiyerarşik yapılardan kaçınarak, tüm üyelerin eşit söz hakkına sahip olduğu konseyler aracılığıyla karar alma süreçleri tasarlayın.
- Hem sosyal hem de ekonomik uyumu aynı anda güçlendirmek için Türkçe dil eğitimini ve dijital okuryazarlığı doğrudan mesleki üretim programına entegre edin.

İyi Uygulama 3

Uygulamanın başlığı

EMBARK Projesi (Ters Mentorluk)

Hedef grup

Mülteci gençler ve özel sektörde üst düzey yöneticiler.

Kısa açıklama

Mülteci gençlerin yetişkin iş yöneticilerine mentorluk yaptığı yenilikçi bir liderlik programı. Genç katılımcılar üst düzey yöneticilerle eşleştirilmekte ve birlikte belirlenen hedeflere göre üç aylık bir süre boyunca buluşmaktadır.

Neden iyi sonuç verdi

Program, iş dünyasındaki önyargılara doğrudan meydan okuduğu ve mültecileri "ekonomiye yük" olarak değil, potansiyele, bilgiye ve liderlik kapasitesine sahip bireyler olarak konumlandığı için başarılı olmuştur.

Aktif katılımıla bağlantısı

Program, genç mültecilerin özgüvenini artırır, kariyer planlamalarını destekler ve onları destek alan pasif kişiler yerine karar alma süreçlerinin aktif katkı sağlayıcıları ve öznelere olarak konumlandırır.

Aktarılabirlik potansiyeli

Model, üniversiteler, STK'lar ve özel sektör şirketleri arasındaki güçlü ortaklıklar aracılığıyla farklı sektörlerle aktarılabir.

Eğitimciler veya kuruluşlar için pratik ipuçları

- Genç mültecileri yalnızca destek yararlanıcıları olarak değil, bilgi ve bakış açısı katkısında bulunabilecek uzmanlar olarak konumlandırın.
- Mentorluk programı başlamadan önce katılımcı yöneticilere mülteci hakları, içerme ve önyargı konularında farkındalık artırıcı eğitim sağlayın.

5.3 Yunanistan'daki İyi Uygulamalar

İyi Uygulama 1

Uygulamanın başlığı

Günlük Yaşam ve Sosyal Katılım İçin Deneyimsel Yunanca Dil Öğrenimi

Hedef grup

Farklı Yunanca dil yeterliliği, eğitim geçmişi ve okuryazarlık becerilerine sahip yetişkin mülteciler ve sığınmacılar, özellikle günlük iletişimde ve Yunan toplumuna katılımda daha fazla özgüvene ihtiyaç duyan öğrenciler.

Kısa açıklama

Bu uygulama, Yunanca dil öğrenimini mültecilerin ve sığınmacıların günlük yaşamlarında karşılaştığı durumlarla doğrudan bağlantılandırmaktadır. Esas olarak dilbilgisine veya ders kitabına dayalı alıştırmalara odaklanmak yerine öğrenme, pratik senaryolar, projeler ve gerçek yaşam görevleri etrafında düzenlenmektedir. Katılımcılar bir kamu hizmetini ziyaret ederken, bir doktorla konuşurken, toplu taşımayı kullanırken, konut ararken, bir işverenle iletişim kurarken, bir iş görüşmesine katılırken veya yerel toplum üyeleriyle etkileşim kurarken ihtiyaç duyulabilecek iletişimi pratik yapmaktadır. Yunanistan bulguları, deneyimsel, proje temelli ve senaryo temelli öğrenmeyi mülteci öğrenciler için özellikle uygun olarak desteklemektedir. Faaliyetler arasında rol yapma, simülasyonlar, pratik problem çözme görevleri, grup projeleri, görsel materyaller ve özgün veya uyarlanmış günlük belgelerin kullanımı yer alabilir. Öğrenciler yalnızca bilgi almak yerine aktif olarak katılmaya teşvik edilmektedir.

Yaklaşım, öğrencilerin dil yeterliliğine, okuryazarlığına, eğitim geçmişine ve kişisel koşullarına göre farklılaştırılmaktadır. Daha karmaşık faaliyetler daha küçük adımlara bölünebilirken görsel materyaller, tekrar ve akran iş birliği, daha düşük okuryazarlık düzeyine veya sınırlı önceki örgün eğitim deneyimine sahip katılımcıları destekleyebilir.

Öğrenme ortamı da saygılı ve güvene dayalı olacak şekilde tasarlanmıştır. Öğrenciler soru sormaya, yargılanma korkusu olmadan hata yapmaya ve kendi yaşamlarından ilgili deneyimleri paylaşmaya teşvik edilmektedir. Bu, psikososyal stres, belirsizlik ve ayrımcılık deneyimlerinin özgüveni ve katılma isteğini etkileyebileceği için özellikle önemlidir.

Neden iyi sonuç verdi

Bu yaklaşım iyi sonuç vermektedir çünkü dil öğrenimi katılımcılar için anında pratik değere sahiptir. Öğrenciler belirli kelime dağarcığını veya iletişim becerilerini neden öğrendiklerini anlayabilir ve bunları sınıf dışında uygulayabilir. Bu durum motivasyonu güçlendirir ve katılımcıların bağımsız olarak iletişim kurma konusunda daha fazla özgüven geliştirmesine yardımcı olur.

Deneyimsel yöntemler ayrıca heterojen gruplar için uygundur çünkü aynı gerçek yaşam durumu farklı dil seviyelerine uyarlanabilir. Görsel, iş birlikçi ve pratik görevler, geleneksel yazılı alıştırmaları zor bulabilecek öğrenciler için ek katılım yolları sağlar.

Güvene dayalı ortam başka bir önemli başarı faktörüdür. Öğrenciler iletişim kurmakta ve hata yapmakta kendilerini güvende hissettiklerinde, aktif olarak katılma ve sınıf dışında Yunanca kullanma konusunda kademeli olarak özgüven geliştirme olasılıkları daha yüksektir.

Aktif katılımı bağlantısı

Geliştirilmiş iletişim becerileri, mültecilerin kurumlarla, işverenlerle, eğitim sağlayıcılarıyla ve yerel toplum üyeleriyle bağımsız olarak etkileşim kurma becerisini güçlendirebilir. Bu nedenle dil öğrenimi, izole bir eğitim hedefi yerine katılma giden bir yol haline gelmektedir. Gerçek yaşam durumlarını pratik yaparak katılımcılar, hizmetlere erişmeye, iş aramaya, ihtiyaçlarını iletmeye ve toplum yaşamına katılmaya daha iyi hazırlanmaktadır. Grup ve proje faaliyetleri ayrıca öğrenciler arasında sosyal bağlantılar yaratabilir, izolasyonun azaltılmasına ve aidiyet duygusunun güçlendirilmesine yardımcı olabilir.

Aktarılabirlik potansiyeli

Bu uygulama, deneyimsel ve senaryo temelli öğrenmenin farklı ulusal ve yerel bağlamlara uyarlanabilmesi nedeniyle güçlü bir aktarılabirlik potansiyeline sahiptir. Diğer ülkelerdeki yetişkin eğitimi kuruluşları, öğrenme materyallerine dâhil edilen dili, kurumları, idari prosedürleri ve günlük durumları değiştirerek aynı yaklaşımı kullanabilir. Model mutlaka pahalı ekipman gerektirmez. Esas olarak öğrencilerin pratik iletişim ihtiyaçlarını belirleyebilecek ve bunları gerçekçi eğitim faaliyetlerine dönüştürebilecek eğitimcilere ihtiyaç duyar.

Eğitimciler veya kuruluşlar için pratik ipuçları

- Öğrencilerin ev sahibi ülkede gerçekten karşılaştığı günlük durumları kullanın.
- Rol yapma, senaryolar, görsel materyaller ve pratik grup görevleri dâhil edin.
- Aynı faaliyeti farklı dil ve okuryazarlık seviyelerine uyarlayın.
- Öğrencilerin soru sorabileceği ve yargılanmadan hata yapabileceği güvenli bir ortam yaratın.
- Sınıf öğrenimini, ev sahibi ülke dilini gerçek toplum ortamlarında kullanma fırsatlarıyla bağlantılandırın.

İyi Uygulama 2

Uygulamanın başlığı

Bütünleşik Dil, Mesleki Rehberlik ve Önceki Öğrenmenin Tanınması Yolu

Hedef grup

İstihdam, mesleki gelişim veya yerinden edilmeden önce edinilen nitelikleri, mesleki deneyimi ve becerileri kullanma fırsatları arayan yetişkin mülteciler ve sığınmacılar.

Kısa açıklama

Bu uygulama, Yunanca dil eğitimini mesleki yönlendirme, istihdam edilebilirlik becerileri ve önceki eğitim ile mesleki deneyimin tanınmasıyla bağlantılandırmaktadır. Yunanistan bulguları, dil yeterliliğinin, istihdamın ve sosyal içermenin güçlü bir şekilde birbirine bağlı olduğunu ve mültecilerin istikrarsız istihdam, önceki öğrenmenin tanınması ve uygun mesleki yollara erişimle ilgili zorluklarla karşılaşabileceğini göstermektedir.

Bu model, dil öğrenimini ve istihdam desteğini ayrı süreçler olarak ele almak yerine bunları koordineli bir eğitim yoluna entegre etmektedir. Yunanca dil faaliyetleri iş ilanlarına, iş yerinde iletişime, mesleki terminolojiye, özgeçmiş hazırlamaya, görüşme pratiğine ve işverenlerle iletişime odaklanabilir. Aynı zamanda öğrenciler, mevcut niteliklerini, mesleki deneyimlerini, pratik becerilerini ve gelecekteki öğrenme hedeflerini belirlemede desteklenmektedir.

Uygun olduğunda yetişkin eğitimcileri, mesleki eğitim, nitelik tanınması, istihdam hizmetleri ve uzman kuruluşlarla ilgili bilgi veya yönlendirme sağlayabilir. Eğitimcilerin kendi uzmanlık alanları dışında hukuki veya mesleki tavsiye vermesi beklenmemektedir. Bunun yerine, net bir yönlendirme sistemi, öğrencilerin gerektiğinde istihdam danışmanlarına, kamu hizmetlerine, STK'lara veya diğer uzmanlara erişmesini sağlamaktadır.

Model ayrıca mülteci öğrencilerin doğrusal olmayan eğitim yolları izleyebileceğini kabul etmektedir. İstihdam, aile sorumlulukları, ulaşım zorlukları, hukuki prosedürler veya psikososyal baskılar katılımı kesintiye uğratabilir. Esnek programlar, programlara yeniden katılma fırsatları, kısmi başarının tanınması ve yalnızca nihai değerlendirme yerine sürekli değerlendirme, öğrencilerin ilerlemelerini kaybetmesini önlemeye yardımcı olabilir.

Neden iyi sonuç verdi

Bu yaklaşım, yetişkin öğrenimi için en güçlü motivasyonlardan birine doğrudan yanıt vermektedir: daha fazla bağımsızlık kazanmak ve istihdama erişimi iyileştirmek. Mülteciler, Yunanca öğrenmek, mesleki beceriler geliştirmek ve gelecekteki fırsatlarını iyileştirmek arasında net bir bağlantı görebilmektedir. Ayrıca mültecilerin zaten sahip olduğu bilgi ve deneyimi değerli kılmaktadır. Katılımcılara sıfırdan başlayan kişiler olarak değil, kendi menşe ülkelerinden mesleki beceriler, nitelikler, iş deneyimi ve pratik bilgi getirebilecek yetişkinler olarak yaklaşılmaktadır. Bu güçlü yönlerin tanınması motivasyonu, onuru ve özgüveni artırabilir.

Eğitim ve yönlendirme mekanizmalarının birleşimi başka bir önemli başarı faktörüdür. Mülteciler, yalnızca eğitimci tarafından çözülemeyecek istihdam, belgeleme veya nitelik tanınmasıyla ilgili karmaşık sorunlarla karşılaşabilir. Bu nedenle eğitimciler ve uzman hizmetler arasındaki iş birliği daha kapsamlı destek sağlamaktadır.

Aktif katılımı bağlantısı

İstihdam ve mesleki gelişim, bağımsızlığı, sosyal temasları ve topluma katılımı önemli ölçüde güçlendirebilir. Hem dil hem de istihdam edilebilirlik becerilerini geliştirerek katılımcılar, iş yerlerinde iletişim kurmaya, iş aramaya ve işverenler ile kurumlarla etkileşim kurmaya daha iyi hazırlanmaktadır.

Mevcut becerilerin tanınması ayrıca mültecilerin, önceki nitelik seviyelerinin altındaki fırsatlarla sınırlı kalmak yerine mesleki deneyimlerini ev sahibi topluma katmalarını sağlayabilir. Bu, mültecileri esas olarak destek yararlanıcıları olarak görmekten, yerel ekonomiye ve topluma katkıda bulunabilecek bilgi ve becerilere sahip aktif katılımcılar olarak tanımaya doğru bir kaymayı desteklemektedir.

Aktarılabirlik potansiyeli

Dil öğrenimi, mesleki gelişim ve istihdam arasındaki bağlantı farklı ulusal bağlamlarda geçerli olduğundan model diğer ortak ülkelere aktarılabir. Uygulama, nitelik tanınması, mesleki eğitim ve istihdam desteğiyle ilgili ulusal prosedürlere uyarlanmayı gerektirecektir. Yetişkin eğitimi sağlayıcıları,

STK'lar, istihdam hizmetleri, mesleki eğitim kurumları ve diğer ilgili aktörler arasındaki güçlü iş birliği, modelin etkinliğini artıracaktır.

Eğitimciler veya kuruluşlar için pratik ipuçları

- Öğrencilere önceki eğitimleri, istihdam deneyimleri ve pratik becerileri hakkında sorular sorun.
- İş yeri kelime dağarcığını, özgeçmiş hazırlamayı ve görüşme simülasyonlarını dil kurslarına entegre edin.
- Mevcut mesleki ve istihdam yolları hakkında açık bilgi sağlayın.
- Nitelik tanınması, hukuki sorunlar ve uzman istihdam desteği için yönlendirme mekanizmaları kurun.
- Öğrencilerin eğitimi kesintiye uğradığında esnek katılıma izin verin ve kısmi ilerlemeyi tanıyın.

İyi Uygulama 3

Uygulamanın başlığı

Kültürlerarası ve Psikososyal Rehberlikle Karma ve İnsan Destekli Öğrenme

Hedef grup

İstihdam, ulaşım, aile sorumlulukları, psikososyal stres veya diğer engeller nedeniyle eğitime esnek erişime ihtiyaç duyan, farklı düzeylerde dijital okuryazarlığa sahip öğrenciler dâhil olmak üzere yetişkin mülteciler ve sığınmacılar.

Kısa açıklama

Bu uygulama, yüz yüze eğitimi basit ve erişilebilir dijital öğrenme kaynaklarıyla birleştirirken düzenli insan desteğini sürdürmektedir. Yunanistan bulguları özellikle tamamen çevrimiçi bir model yerine karma ve insan destekli bir yaklaşımı desteklemektedir. Dijital eğitim esnekliği artırmak için kullanılmakta, ancak eğitimcilerle, kültürel arabulucularla veya diğer destek profesyonelleriyle etkileşimin yerini almamaktadır.

Öğrenciler, yüz yüze oturumlar arasında kısa videolar, görsel kılavuzlar, pratik alıştırmalar, sınavlar ve indirilebilir materyaller gibi mobil uyumlu kaynakları kullanabilir. İnternet erişiminin sınırlı olduğu durumlarda yazdırılabilir ve çevrimdışı alternatifler sağlanabilir. Yaklaşım, bir akıllı telefona sahip olmanın otomatik olarak bir öğrencinin gelişmiş dijital becerilere sahip olduğu anlamına gelmediğini kabul etmektedir. Bu nedenle katılımcılar, e-posta kullanma, şifreleri yönetme, öğrenme platformlarına erişme, çevrimiçi formları doldurma, belge yükleme ve çevrimiçi bilgide güvenli bir şekilde gezinme gibi temel görevlerde pratik destek alabilir. İnsan teması, uygulamanın merkezi bir bileşeni olmaya devam etmektedir. Eğitimcilerle düzenli etkileşim, öğrencilere soru sorma, zor bilgileri netleştirme ve motivasyonu sürdürme fırsatları vermektedir. Gerektiğinde kültürel arabulucular veya tercümanlar iletişimi kolaylaştırabilir ve yanlış anlamaları azaltabilir.

Yaklaşım ayrıca öğrencilerin psikososyal koşullarına dair farkındalığı da içermektedir. Yunanistan bulguları, eğitime katılımı etkileyebilecek stresi, ayrımcılığı ve diğer baskıları vurgulamaktadır. Bu nedenle eğitimciler, profesyonel sınırları korurken destekleyici ve saygılı öğrenme ortamları yaratmaktadır. Öğrencilerin psikolojik, hukuki, sosyal veya istihdam yardımına ihtiyaç duyduğu

durumlarda eğitimciler, uzman ihtiyaçları kendileri karşılamaya çalışmak yerine yerleşik yönlendirme yollarını kullanmaktadır.

Neden iyi sonuç verdi

Karma model, öğrencileri desteksiz bırakmadan esneklik sağlamaktadır. Her yüz yüze oturuma katılamayan mülteciler, bağımsız olarak öğrenmeye devam edebilir ve zaman bulduklarında materyallere geri dönebilir. Aynı zamanda eğitimcilerle düzenli temas, öğrencilerin izole olma veya teknik ya da eğitimsel zorluklar nedeniyle öğrenmeyi bırakma riskini azaltmaktadır.

Materyalleri farklı formatlarda sağlamak da çeşitli ihtiyaçlara ve öğrenme tercihlerine yanıt vermektedir. Mobil uyumlu, görsel, indirilebilir ve yazdırılabilir kaynaklar, sınırlı bağlantısı veya farklı dijital yetkinlik düzeyleri olan katılımcılar için erişilebilirliği iyileştirebilir. İnsan destekli bileşen, karmaşık bilgi veya psikososyal baskılarla uğraşan öğrenciler için özellikle önemlidir. Güven ve doğrudan iletişim, katılımın sürdürülmesine yardımcı olabilir ve zorlukların erken bir aşamada belirlenmesini sağlayabilir.

Aktif katılımıla bağlantısı

Dijital yetkinlik, insanların günlük yaşama bağımsız olarak katılma becerisini giderek daha fazla etkilemektedir. Mültecilerin bilgiye erişmek, kurumlarla iletişim kurmak, iş aramak, eğitim hizmetlerini kullanmak ve idari prosedürleri tamamlamak için dijital becerilere ihtiyacı olabilir. Bu uygulama, dijital öğrenmeyi pratik rehberlikle birleştirerek öğrencilerin fırsatlara ve hizmetlere erişimde daha bağımsız hale gelmesine yardımcı olmaktadır. Aynı zamanda yüz yüze etkileşim, kültürlerarası destek ve yönlendirme mekanizmaları sosyal bağlantıların sürdürülmesine yardımcı olmakta ve dijital eğitimin daha fazla izolasyona katkıda bulunmamasını sağlamaktadır. Bu nedenle model, hem eğitime katılımı hem de daha geniş sosyal içermeyi desteklemekte, öğrencilerin dijital araçları güvenle kullanırken eğitimcilerle ve daha geniş destek ağıyla bağlantılı kalmasına yardımcı olmaktadır.

Aktarılabirlik potansiyeli

Bu uygulama, diğer ülkelerdeki yetişkin eğitimi kuruluşları, STK'lar ve toplum kuruluşları tarafından kolayca uyarlanabilir. Moodle gibi mevcut öğrenme platformları, kısa, pratik ve mobil uyumlu materyalleri barındırmak için kullanılabilirken yüz yüze oturumlar gerekli insan desteğini sağlayabilir.

Aktarım, erişilebilirliğe dikkat edilmesini gerektirir. Dijital materyaller gezinmesi basit, akıllı telefonlara uygun ve mümkün olduğunda düşük bant genişliğinde veya çevrimdışı formatlarda erişilebilir olmalıdır. Kuruluşlar ayrıca öğrencilerin teknik, eğitimsel, psikososyal veya idari zorluklar yaşadıklarında nereden destek alabileceklerini bildiğinden emin olmalıdır.

Eğitimciler veya kuruluşlar için pratik ipuçları

- Dijital öğrenmeyi yüz yüze eğitimin yerine değil, onu tamamlamak için kullanın.
- Materyalleri öncelikle akıllı telefon erişimi için tasarlayın ve dijital faaliyetleri basit ve pratik tutun.
- Mümkün olduğunda indirilebilir, çevrimdışı ve yazdırılabilir alternatifler sağlayın.
- Akıllı telefon kullanımının otomatik olarak güçlü dijital okuryazarlık anlamına geldiğini varsaymayın.
- Moodle veya diğer öğrenme platformları için giriş desteği sunun.

- Gerekğinde kültürel arabuluculara, psikologlara, sosyal hizmetlere, hukuk danışmanlarına ve istihdam uzmanlarına açık yönlendirme yolları sürdürün.

5.4 İyi Uygulamaların Karşılaştırılması

Polonya, Türkiye ve Yunanistan'dan gelen ulusal raporların her biri, yetişkin eğitimi daha geniş uyum desteğiyle birleştiren bir iyi uygulama belirlemektedir. Uygulamalar organizasyonları ve ulusal bağlamları açısından farklılık gösterse de pratik öğrenme, esneklik, gerçek yaşam ilgisi ve dil eğitimi ile daha geniş uyum ihtiyaçları arasındaki güçlü bağlantılara ortak bir vurgu yapmaktadır. Her üç yaklaşım da dil öğrenimini izole bir eğitim faaliyeti olarak ele almak yerine onu istihdam, hizmetlere erişim, haklar, günlük iletişim, sosyal katılım ve öğrenci özerkliğiyle bağlantılandırmaktadır.

Pratik Lehçe Dili ve İstihdam Uyum Yolu olarak adlandırılan Polonya uygulaması, Lehçe dil öğrenimini istihdama hazırlık, haklar hakkında bilgi ve günlük yaşam yönlendirmesiyle birleştirmektedir. Öğrenme faaliyetleri, iş ilanlarını okumak, özgeçmiş hazırlamak, iş görüşmelerini pratik yapmak, iş sözleşmelerini anlamak, iş yerinde iletişim kurmak, okullarla iletişime geçmek, tıbbi randevu ayarlamak ve kamu ofisleriyle etkileşim kurmak gibi mültecilerin pratikte karşılaşması muhtemel durumlara odaklanmaktadır. Esnek zamanlama ve destekleyici bir grup atmosferi de önemli unsurlardır. Öğrenmenin anında pratik değere sahip olması ve özgün belgelere ve gerçekçi senaryolara dayanması nedeniyle uygulama etkili kabul edilmektedir. Dil edinimini doğrudan istihdam, kamu hizmetleri ve günlük bağımsızlıkla bağlantılandırırken esnek katılım ve akran alışverişi öğrencilerin katılımını desteklemektedir. Bu uygulamayı diğer bağlamlara aktarmak için belgelerin, hak bilgilerinin ve işgücü piyasası örneklerinin yerel duruma uyarlanması gerekecektir. İşverenler veya kariyer danışmanlarıyla iş birliği, esnek programlama ve farklı dil seviyelerine uygun materyaller de önemli olacaktır.

Türkiye'de **Sosyal Uyum ve Yaşam Eğitimi (SUYE) Programı**, mültecilere ev sahibi ülkenin hukuki çerçevesi, kültürel değerleri, komşuluk ilişkileri ve günlük yaşam kuralları hakkında pratik bilgi sağlayarak dil öğretiminin ötesine geçen ülke çapında bir girişim olarak sunulmaktadır. Kurslar yerel olarak düzenlenmekte ve esnek programlarla sunulmakta, bu da iş, aile veya ulaşım kısıtlamalarıyla karşı karşıya olan kişiler için erişilebilirliği artırmaktadır. Uygulama ayrıca akran mentorluğunu, dil öğrenimini iş yeri temelli deneyimle birleştiren bir İkili Eğitim Modelini ve WhatsApp çalışma gruplarının veya sesli görevlerin kullanımını öne çıkarmaktadır. Ana gücü, gerçek yaşam yönlendirmesi ve günlük uyum ihtiyaçlarıyla yakın bağlantısında yatmaktadır. Yerel sunum ve esnek katılım pratik engelleri azaltırken akran mentorlar, yeni gelenlerin yabancı sistemleri tanımasına ve özgüven kazanmasına yardımcı olabilir. Dil öğrenimini iş yeri deneyimiyle birleştirmek, istihdam edilebilirlik ve uzun vadeli ekonomik bağımsızlık için özellikle umut vericidir. Düşük maliyetli, akıllı telefon tabanlı iletişim yöntemleri de sınırlı okuryazarlığa veya teknolojiye sınırlı erişime sahip yetişkinlere ulaşmaya yardımcı olabilir.

Yunanistan uygulaması, **Danışmanlık ve İçerme Desteğiyle Bütünleşik Yunanca Dil Eğitimi**, Yunanca dil eğitimi danışmanlık ve daha geniş içerme desteğiyle birleştirmektedir. Dil öğrenimi doğrudan kamu hizmetleriyle iletişim, istihdam, sosyal katılım ve günlük özerklikle bağlantılıdır. Eğitim materyalleri, öğrencilerin günlük yaşamlarında karşılaşması muhtemel durumlara uyarlanmaktadır. Esnek kurs organizasyonu, öğrencilerle sürekli iletişim, pratik örnekler, kültürlerarası duyarlılık, güven ve diğer hizmetlerle iş birliği, yaklaşımın merkezi unsurları olarak belirlenmektedir. Uygulama, dil eğitimi bağımsız bir kurs yerine bütünleşik bir destek yolunun parçası olarak ele alınmanın değerini

göstermektedir. Önemli başarı faktörleri arasında eğitimciler ve öğrenciler arasındaki güven, esneklik, pratik ve deneyimsel öğrenme, ilgili hizmetlerle iş birliği ve katılımın ve ilerlemenin sistematik olarak izlenmesi yer almaktadır. Diğer bağlamlara uyarlanabilecek unsurlar arasında küçük grup öğrenimi, akran rehberliği, çok dilli materyaller, karma öğrenme, öğrenci geri bildirimi ve yerel kurumlar ve toplum aktörleriyle iş birliği yer almaktadır.

Üç rapor, bir ulusal uygulamayı evrensel olarak üstün olarak belirlemek için yeterli bir temel sağlamamaktadır. Bunun yerine, birleşik bulguları güçlü aktarılabilirlik potansiyeline sahip birkaç tekrarlayan unsura işaret etmektedir. Bunlar arasında günlük durumlarla bağlantılı pratik dil öğrenimi, istihdam ve mesleki yönlendirme, haklar ve hizmetler hakkında erişilebilir bilgi, esnek katılım, akran desteği, deneyimsel öğrenme, yerel kurumlarla iş birliği ve dijital ile yüz yüze desteğin karma bir kombinasyonu yer almaktadır.

Bu nedenle en güçlü aktarılabilirlik potansiyeli, bu ortak unsurları ulusal ve yerel koşullara uyarlarken birleştirmekte yatmaktadır. Hukuki bilgi, idari prosedürler, istihdam sistemleri, belgeler, kamu hizmetleri ve kültürel referansların yerelleştirilmesi gerekecektir. Aynı zamanda temel metodoloji, ortak ülkeler genelinde RefuLearn faaliyetleri için ortak bir çerçeve sağlayabilir. Bu metodoloji pratik, esnek, öğrenci merkezli kalmalı ve gerçek yaşam uyum ihtiyaçlarıyla yakından bağlantılı olmalıdır.

Bir arada ele alındığında, üç uygulama en aktarılabilir modelin tek bir program değil, yetişkin eğitime ve uyuma bütünsel bir yaklaşım olduğunu göstermektedir. Etkili sunum, dil öğrenimini pratik yönlendirmeye, istihdamla ilgili becerilerle, haklara ve hizmetlere erişimle, toplum katılımıyla ve öğrencilerin özgün görevler aracılığıyla özgüven geliştirme fırsatlarıyla birleştirmektedir.

Başka bir ortak özellik, esnekliğin ve erişilebilirliğin önemidir. Yetişkin öğrenciler iş, çocuk bakımı, ulaşım, okuryazarlık veya dijital engellerle karşılaşabilir. Bu nedenle programlar, uyarlanabilir programlardan, farklılaştırılmış materyallerden, mobil veya karma öğrenme seçeneklerinden ve kesintilerden sonra yeniden katılım fırsatlarından yararlanabilir. Akran mentorluğu ve destekleyici grup ortamları, izolasyonu azaltarak ve yeni gelenlerin ilgili yaşanmış deneyime sahip kişilerden öğrenmesini sağlayarak katılımı daha da güçlendirebilir.

RefuLearn için bu bulgular, metodolojik olarak tutarlı kalırken yerel olarak uyarlanabilir kaynakların geliştirilmesini desteklemektedir. Ortaklar, pratik öğrenme, gerçek yaşam senaryoları, öğrenci katılımı, esnek sunum ve eğitim ile daha geniş uyum desteği arasındaki güçlü bağlantılar gibi ortak ilkeleri korurken kendi hukuki bilgilerini, belgelerini, kamu hizmetlerini ve işgücü piyasası örneklerini dâhil edebilmelidir.

6. Eğitimciler ve Yöneticiler İçin Öneriler

6.1 Yetişkin Eğitimcileri İçin Öneriler

Polonya, Türkiye ve Yunanistan'dan gelen bulgular, sığınmacılar ve mültecilerle çalışan yetişkin eğitimcilerinin **geleneksel öğretim yaklaşımlarının ötesine geçmesi ve öğrencilerin çeşitli eğitimsel, sosyal ve pratik ihtiyaçlarına yanıt vermesi gerektiğini** göstermektedir. Her üç ülkede de dil öğrenimi uyumun merkezi bir unsuru olarak belirlenmekte, ancak istihdam, kamu hizmetlerine erişim, sağlık hizmetleri, konut, hukuki prosedürler ve günlük yaşama katılımı yakından bağlantılıdır.

Yetişkin eğitimcileri, **mülteci ve sığınmacı öğrencilerin çok farklı eğitim geçmişlerine, dil becerilerine, mesleki deneyimlere ve kişisel koşullara sahip olduğunu kabul ederek** başlamalıdır. Örneğin Türkiye'den elde edilen bulgular, üniversite eğitilmiş profesyonellerin çok az veya hiç örgün eğitimi olmayan yetişkinlerle birlikte öğrenebildiği sınıfları tanımlarken Polonya ve Yunanistan'daki eğitimciler de karma seviyeli grupları önemli bir zorluk olarak belirlemiştir. Bu nedenle eğitimciler, öğrenme sürecinin başında öğrencilerin başlangıç seviyelerini, önceki deneyimlerini, öğrenme hedeflerini ve dijital becerilerini değerlendirmeli ve faaliyetleri buna göre uyarlamalıdır.

Öğretim, öğrencilerin günlük ihtiyaçlarıyla güçlü bir şekilde bağlantılı olmalıdır. Dil eğitimi ayrı bir konu olarak ele almak yerine eğitimciler, öğrencilerin gündelik yaşamlarında karşılaşması muhtemel pratik durumları kullanmalıdır. Faaliyetler; işverenlerle iletişim kurma, form doldurma, tıbbi randevu alma, okullarla iletişim kurma, iş ilanlarını anlama, kamu makamlarıyla ilişki kurma veya konut ve ulaşım işlemlerini yürütme konularına odaklanabilir. Polonya bulguları, bu yöntemlerin öğrencilerin dili gerçekçi bağlamlarda pratik yapmasına olanak tanınması nedeniyle özellikle gerçek belgelerin, rol yapmanın, iş yeri diyaloglarının, sağlık hizmeti konuşmalarının ve kamu ofisi senaryolarının kullanımını desteklemektedir.

Eğitimciler ayrıca farklılaştırılmış öğretim yöntemleri kullanmalıdır çünkü aynı grup içindeki öğrenciler çok farklı okuryazarlık, dil yeterliliği ve özgüven düzeylerine sahip olabilir. Faaliyetler, farklı zorluk seviyeleri sunularak, görsel materyaller kullanılarak, daha karmaşık görevler daha küçük adımlara bölünerek ve öğrencilerin bireysel, çiftler halinde veya gruplar halinde çalışmasına izin verilerek uyarlanabilir. Tekrar ve telafi materyalleri, her oturuma katılamayan öğrenciler için özellikle önemlidir. Üç ülkeden elde edilen bulgular, düzensiz devamsızlığın sıklıkla iş, çocuk bakımı, konut zorlukları, stres ve diğer sorumluluklarla bağlantılı olduğunu ve bu nedenle otomatik olarak motivasyon eksikliği olarak yorumlanmaması gerektiğini göstermektedir.

Güvenli ve güvene dayalı bir öğrenme ortamı yaratmak da aynı derecede önemlidir. Eğitimciler, öğrencileri soru sormaya, hata yapmaya ve yargılanma korkusu olmadan deneyimlerini paylaşmaya teşvik etmelidir. Güven; saygılı iletişim, iş birlikçi faaliyetler, akran öğrenimi ve öğrencilerin kendi deneyimlerini ve bakış açılarını katkıda bulunma fırsatları yoluyla güçlendirilebilir. Yunanistan'dan elde edilen bulgular, etkili eğitimin farklılaştırılmış, pratik ve güvene dayalı olması gerektiğini vurgularken Türkiye bulguları, akran desteğinin yeni gelenlerin özgüven kazanmasına, izolasyonu azaltmasına ve bilgiye ve hizmetlere erişmesine yardımcı olabileceğini göstermektedir.

Dijital araçlar, özellikle iş, çocuk bakımı veya ulaşım sorumlulukları olan öğrenciler için esnekliği artırmak amacıyla kullanılmalıdır. Ancak Polonya, Türkiye ve Yunanistan'dan elde edilen bulgular, dijital öğrenmenin yüz yüze etkileşimin yerini almak yerine onu tamamlaması gerektiğini tutarlı bir şekilde göstermektedir. Bu nedenle eğitimciler, kısa videolar, görsel materyaller, indirilebilir alıştırmalar, sınavlar ve pratik kılavuzlar dâhil olmak üzere basit, mobil uyumlu ve çok dilli kaynaklar kullanmalıdır. Birçok öğrenci öncelikle akıllı telefonlara güvendiğinden, öğrenme platformları mobil kullanım için tasarlanmalı ve mümkün olduğunda düşük bant genişliği ve çevrimdışı seçenekler sunulmalıdır.

Eğitimciler ayrıca bir akıllı telefon kullanmanın, bir öğrencinin resmî çevrimiçi prosedürleri bağımsız olarak tamamlamak için yeterli dijital becerilere sahip olduğu anlamına gelmeyebileceğini unutmamalıdır. Bu nedenle dijital yetkinlik, e-posta, şifreler, çevrimiçi formlar, belge yönetimi, gizlilik ve çevrimiçi güvenliği içeren pratik faaliyetler aracılığıyla açıkça desteklenmelidir. Bu, tamamen ayrı bir konu olarak sunulmak yerine dil veya mesleki öğrenime entegre edilebilir.

Başka bir önemli öneri, **dil eğitimini istihdam ve mesleki gelişimle bağlantılandırmaktır. Mülteciler ve sığınmacılar genellikle dil yeterliliğini iş bulma ve sürdürme yeteneği ile iş yerinde etkili iletişim kurmayla ilişkilendirmektedir.** Bu nedenle eğitimciler, öğretimlerine iş ilanlarını, özgeçmiş hazırlamayı, görüşme simülasyonlarını, iş yeri kelime dağarcığını ve iletişim senaryolarını dâhil edebilir. Öğrencilerin önceki mesleki nitelikleri veya deneyimleri olduğunda eğitimciler ayrıca onların nitelik tanınması ve daha ileri mesleki gelişime yönelik ilgili yolları belirlemesine yardımcı olmalıdır. Yunanistan bulguları, dil öğrenimini önceki öğrenmenin tanınması, mesleki eğitim ve istihdamla bağlantılandırma ihtiyacını özellikle vurgulamaktadır.

Aynı zamanda **eğitimciler, profesyonel rollerinin sınırlarını da tanımalıdır.** Ulusal bulgular, eğitimcilerin genellikle konut, istihdam, hukuki prosedürler, aile sorumlulukları veya duygusal iyilik haliyle ilgili sorunlar hakkında yaklaşıldığını göstermektedir. Profesyonel yetkinliklerinin dışındaki sorunları çözmeye çalışmak yerine eğitimciler, öğrencilerin uygun hukuki, psikolojik, sosyal veya istihdam desteğine nerede erişebileceğini bilmelidir. Net yönlendirme yolları, uzman kuruluşlarla iş birliği ve kültürel arabuluculara veya tercümanlara erişim, öğrencilere sunulan desteği önemli ölçüde güçlendirebilir.

Kültürlerarası ve travma bilincine dayalı yaklaşımlar da eğitimcilerin mesleki gelişiminin bir parçasını oluşturmaktadır. Öğrenciler, konsantrasyonlarını, özgüvenlerini ve katılımlarını etkileyen stres, belirsizlik ve duygusal zorluklar yaşayabilir. Bu nedenle eğitimciler, uygun profesyonel sınırları korurken ve gerektiğinde öğrencileri nitelikli uzmanlara yönlendirirken ek desteğin ne zaman gerekli olabileceğini tanyabilmelidir. Türkiye bulguları kapsayıcı ve travma bilincine dayalı yöntemler çağırırken Yunanistan bulguları kültürlerarası uygulamayı, koruma önlemlerini, yönlendirme mekanizmalarını ve profesyonel sınırları vurgulamaktadır.

Akran ve toplum temelli öğrenme ek bir destek kaynağı sağlayabilir. Eğitimciler, öğrencileri birlikte çalışmaya, akranlarla dil pratiği yapmaya, mentorluk faaliyetlerine katılmaya ve yerel toplum girişimleriyle ilgilenmeye teşvik edebilir. Bu tür faaliyetler, özgüveni, sosyal bağlantıları ve aidiyet duygusunu güçlendirirken dil gelişimini de destekleyebilir. Türkiye bulguları, akran mentorluğunun yeni gelenlerin daha hızlı yönlendirilmesine ve bilgiye ve hizmetlere erişmesine yardımcı olabileceğini göstermektedir.

Son olarak, değerlendirme, mülteci öğrencilerin eğitim yollarının genellikle doğrusal olmayan doğasını dikkate almalıdır. Öğrenciler, iş, aile sorumlulukları, hukuki sorunlar veya diğer koşullar nedeniyle çalışmalarını kesintiye uğratmak zorunda kalabilir ve bu nedenle önceki ilerlemelerini kaybetmeden öğrenmeye geri dönme fırsatlarına ihtiyaç duyabilir. Eğitimciler, rol yapma, kısa görevler, portfolyolar, öz değerlendirme ve pratik becerilerin gösterilmesi gibi pratik ve sürekli değerlendirme biçimleri kullanılmalıdır. Yunanistan bulguları özellikle esnek ilerleme izlemeyi ve kısmi başarıyı ve kesintiye uğramış öğrenmeyi tanıyan yaklaşımları önermektedir.

Genel olarak **Polonya, Türkiye ve Yunanistan'dan gelen bulgular, yetişkin eğitimcilerinin, dil öğreniminin günlük yaşamla, istihdamla, dijital becerilerle ve sosyal içermeye bağlantılı olduğu esnek, pratik ve öğrenci merkezli bir eğitim modeline yönelmesi gerektiğini öne sürmektedir.** Eğitimcilerin, heterojen gruplara etkili bir şekilde yanıt verebilmek için uygun eğitime, uyarlanabilir materyallere, yönlendirme mekanizmalarına ve kurumsal desteğe ihtiyacı vardır. Aynı zamanda öğrenme programları esnek katılım, erişilebilir dijital kaynaklar ve öğrencilerin özgüven geliştirmesi, mevcut becerilerini kullanması ve topluluklarına aktif olarak katkıda bulunması için fırsatlar sağlamalıdır.

6.2 Yetişkin Eğitimi Kuruluşları İçin Öneriler

Mülteci uyumunun hedefleri ve zorlukları göz önüne alındığında yetişkin eğitimi kuruluşları daha büyük bir rol üstlenmek için benzersiz bir konumdadır. **Geçici, kısa vadeli, acil durum temelli girişimlerden daha uzun vadeli ve sürdürülebilir programlara dönüşümle birlikte yetişkin eğitimi kuruluşları, yerel ve uluslararası paydaşlarla sürdürülebilir ortaklıklar geliştirerek ve eğitimde aksaklıkları önlemek için devlet düzeyinde yetişkin eğitimi için istikrarlı finansman savunuculuğu yaparak becerilerini ve personelini korumaya çalışmalıdır.** Ayrıca mültecilerin çoklu, temel ihtiyaçları, özellikle konut ve hukuki koruma ihtiyacının yanı sıra eğitim ve psikososyal destek ihtiyacı, eğitim merkezlerinin bir "tek durak noktası" yaklaşımı benimsemesini gerektirmektedir. Eğitim merkezleri, mültecilerin eğitim hizmetlerinin yanı sıra hukuki yardım, psikososyal hizmetler, sağlık hizmetleri ve çocuk bakımı gibi diğer hizmetlere erişebilmesini sağlamak için diğer kuruluşlarla ortaklıklarını sürdürmelidir.

Ayrıca, **bütünleşik, çok sektörlü yaklaşım için mülteci eğitim programlarının müfredatında ve yönetiminde bir değişim gereklidir.** Sınıflar hiç örgün eğitimi olmayan bireylerle ileri düzey eğitim derecesine sahip bireyleri içerebileceğinden öğretim ve öğrenme teknikleri herkese uyan tek bir yaklaşım olamaz. Bir kişinin beceri düzeyini belirlemek ve onları benzer beceri düzeyine sahip gruplara yerleştirmeye yardımcı olmak için kurs öncesi değerlendirmeler kullanılmalıdır. Öğretim materyalleri farklılaştırılmalıdır. Katılımı teşvik etmek ve çocuk bakımı eksikliği gibi yaygın katılım eksikliği nedenlerini ele almak için materyaller kendi hızında, kısa oturumlar şeklinde tasarlanmalıdır.

Çalışan ve bakım verici olan kadınlar ve erkekler için akşam ve hafta sonu dersleri esnek bir programla tasarlanmalıdır. Sahalarda **ulaşım ve çocuk bakımı sübvansiyonları sunulmalıdır.** Müfredat, İngilizce (İkinci Dil Olarak) öğretiminden uzaklaşmalı ve bir iş sözleşmesi okumak, özgeçmiş yazmak, doktor randevusu ayarlamak, devlet dairelerine şikayet ve dilekçe yazmak, veli-öğretmen derneği (VÖD) toplantılarına katılmak ve toplu taşıma kullanmak gibi günlük durumları veya olayları içeren proje temelli görevlere daha fazla odaklanmalıdır.

Sınıf öğretiminin ötesine geçmek ve **daha fazla akrandan akrana ve yenilikçi öğretim yöntemlerini dâhil etmek, uyum sürecini büyük ölçüde geliştirmektedir.** 'Akran Mentorluğu' stratejisinin kullanılması umut vericidir. Kuruluşlar "akran mentorlar" olan deneyimli mezunları görevlendirmelidir. Yeni gelen kişilerin bilgilendirme oturumlarından yararlanabilmesi ve yeni bir ülkenin hantal prosedürleriyle karşılaşmanın ilk haftasının üstesinden gelmesi için desteğe ihtiyacı vardır. Ayrıca, sınıf öğretimi yoluyla yeni bir dil öğrenmenin ve bu yeni dili iş yerinde pratik yapmanın birleşimi öğrenme sürecini sürdürdüğünden ve geliştirdiğinden kuruluşlar, sabahları sınıfta yeni dil öğretimi ve öğleden sonra iş yerinde pratik içeren bir 'ikili eğitim' modelini benimsemek için yerel işletmeler ve Ticaret Odalarıyla anlaşmalar yapmalıdır.

Dijital dönüşüm ve altyapı yönetimi de eğitimin temel yönleridir. Çoğu mülteci internete yalnızca cep telefonlarındaki sınırlı veri planları aracılığıyla erişebildiğinden, çevrimiçi eğitim kaynakları mobil kullanımı ve düşük bant genişliğini önceliklendirecek ve daha sonra kullanılmak üzere dosyaların indirilmesine izin verecek şekilde tasarlanmalıdır. Çevrimiçi bir platforma sahip olmanın yeterli olmadığını belirtmek de önemlidir. Mültecilerin siber güvenlik ve dijital okuryazarlık konusunda daha donanımlı hale gelmesine yardımcı olmak için daha fazla kaynak eklenmelidir. Bu, mültecilerin e-formları, e-devlet arayüzlerini ve hizmetlerini kullanmayı öğrenmesine ve çevrimiçi dolandırıcılık uygulamalarından kaçınmasına yardımcı olmayı içerebilir. Bu dijital kaynaklar geleneksel uygulamaları tamamlayıcı nitelikte olmalı ve yüz yüze etkileşimin önemini ortadan kaldırmamalıdır.

Son olarak, **refakat eden personelin yönetimi ve desteği yöneticiler için bir öncelik olmalıdır. Daha önce belirtildiği gibi, müfredat personelinin yalnızca müfredat personeli olmadığı sıklıkla görülen bir durumdur.** Ayrıca çok fazla trajedi yaşamış olan bu mültecilere bakım ve destek sağlamak ve bu durumda sosyal hizmet sağlamaktadırlar. Bu durumda, eğitimci tükenmişliğini önlemek için yöneticiler, yansıtıcı uygulama konusunda profesyonel gözetim sağlayabilir. Yöneticilerin kuruluş içinde sosyal hizmet uzmanları ve psikologlar istihdam etmesi faydalı olacaktır. Bu, aslında travma bakım personelinin eğitimci personelinden açıkça ayrı olmasını sağlayacaktır. Eğitimciler için travma bakımı, kültürel arabuluculuk ve sınıf yönetimi konularında düzenli eğitim, bu kurumsal destekleri tamamlayacaktır.

6.3 STK'lar ve Yerel Paydaşlar İçin Öneriler

Polonya, Türkiye ve Yunanistan'ın sonuçları, STK'ların, yerel katılımcıların ve eğitim kurumlarının senkronizasyonunun uyumu kolaylaştırdığını göstermektedir. Eğitim kurumlarıyla ortaklık içinde çalışırken başlıca yerel katılımcı stratejileri şunlardır:

Bütüncül Yönlendirme Ağları ve Kültürel Arabuluculuk

Tek Durak Noktaları Kurma: Mültecilerin dil öğrenimi, konutları, hukuki statüleri, çocuk bakımı ve sağlıkları bağlamında değerlendirilmelidir. Mültecilere temel ihtiyaçlarına bütüncül çözümler sunan bütüncül bir mekanizma sunulmalıdır. STK'lar, belediyeler ve eğitim kurumları arasında ortak yönlendirme sistemleri kurulmalıdır.

Dil Köprüleri Kurma: Sınıf heterojenliği ve bürokratik süreçlerin dil engelleri, eğitim kurumlarıyla sahada çalışan STK'larda paylaşımlı kullanım modeli aracılığıyla kültürel arabulucuların görevlendirilmesiyle ele alınmalıdır.

Akran Mentorluğu Sistemleri

Uyumu Hızlandırma: Deneyimli mültecilerin yeni gelenlere yönlendirme süreçlerinde rehberlik ettiği modellerin uyum sürecini %50 hızlandırdığı gösterilmiştir.

Modelleri Yaygınlaştırma: STK'lar, eğitim kurumlarıyla iş birliği içinde, başarılı mezunları yeni gelen öğrencilerle eşleştiren yapılandırılmış mentorluk programları geliştirmelidir.

Mesleki ve Dilsel "İkili Eğitim" Sinerjisi

Eğitim ve İstihdamı Bütünleştirme: Dil öğrenimini yalnızca sınıf ortamıyla sınırlamak yerine pratik istihdam fırsatlarıyla birleştirmek kritik önem taşımaktadır.

Çok Paydaşlı Ortaklıklar: Yerel işverenler, ticaret odaları, STK'lar ve eğitim kurumları, öğrencilerin yarım gün dil eğitimi aldığı ve yarım gün iş başı deneyimi veya staj kazandığı sinerjik modeller tasarlamak için bir araya gelmelidir.

Eğitimcileri Güçlendirme

Psikososyal Yükü Yönetme: Sınıfta sıklıkla mültecilerin travmalarıyla karşılaşan öğretmenlerin istemeden üstlendiği ağır psikolojik ve sosyal rehberlik yükünü hafifletmek esastır.

Travma Bilincine Dayalı Gözetim: STK'lar, eğitimci tükenmişliğini önlemek için eğitim personeline düzenli travma bilincine dayalı gözetim desteği sağlamak üzere uzman psikologları ve sosyal hizmet uzmanlarını harekete geçirmelidir.

6.4 Politika Yapıcılar ve Kamu Kurumları İçin Öneriler

Polonya, Türkiye ve Yunanistan'dan elde edilen bulgular, sığınmacıların ve mültecilerin başarılı içerilmesinin bireysel eğitim programlarından veya izole destek hizmetlerinden daha fazlasını gerektirdiğini göstermektedir. RefuLearn vaka çalışmaları aracılığıyla belirlenen zorlukların çoğu sistemiktir ve yaşamın çeşitli alanlarını aynı anda etkilemektedir. Dil engelleri, idari karmaşıklık, güvenilir bilgiye erişim güçlükleri, istihdam ve konut güvensizliği, önceki niteliklerin tanınması, dijital dışlanma ve sınırlı sosyal katılım fırsatları birbirini pekiştirebilir. Bu nedenle politika yapıcılar ve kamu kurumları, yetişkin eğitimi daha geniş uyum politikaları ve hizmetleriyle birleştiren koordineli, uzun vadeli ve kapsayıcı yaklaşımlar benimsemelidir.

Açık, güvenilir ve çok dilli bilgiye erişimi iyileştirin

Üç ortak ülke genelindeki en güçlü ortak bulgulardan biri, erişilebilir ve güvenilir bilgi ihtiyacıdır. Mülteciler ve sığınmacılar, haklarını ve sorumluluklarını anlamayı, belirli hizmetlerden sorumlu kurumları belirlemeyi veya alışılmadık idari prosedürleri takip etmeyi zor bulabilir. Polonya'da katılımcılar, kurumları, belgeleri ve mevcut desteği anlamada yaşanan zorlukları vurgulamıştır. Türkiye'de zamanında ve güvenilir bilgiye erişim, ilk yerleşim döneminde özellikle önemliydi, bürokratik prosedürler ise önemli bir zorluk kaynağı olarak belirlenmiştir. Açık yönlendirme ve idari rehberlik için benzer ihtiyaçlar Yunanistan bulgularında da yansıtılmaktadır.

Bu nedenle kamu kurumları, eğitim, sağlık hizmetleri, istihdam, sosyal hizmetler, hukuki prosedürler ve uyum fırsatları hakkındaki temel bilgilerin açık ve basit bir dille iletilmesini sağlamalıdır. Mümkün olduğunda bilgi çok dilli olmalı ve görsel açıklamalar ve erişilebilir dijital formatlarla desteklenmelidir. Ayrıca eğitimcilerin, STK'ların ve mültecilerin kendilerinin gayri resmî veya potansiyel olarak yanlış kaynaklar yerine tutarlı bilgiye güvenebilmesi için düzenli olarak güncellenmelidir.

Hizmetler arasındaki koordinasyonu ve yönlendirme yollarını güçlendirin

Bulgular, mültecilerin sıklıkla birden fazla kurumdan aynı anda desteğe ihtiyaç duyduğunu göstermektedir. Eğitim, konut güvensizliğinden, istihdamdan, çocuk bakımından, sağlık ihtiyaçlarından veya hukuki prosedürlerden etkilenebilir; ancak bu alanlar genellikle farklı kuruluşlar tarafından ele alınmaktadır. Parçalanma, ev sahibi ülkenin kurumsal sistemine aşina olmayan bireyler için erişimi özellikle zorlaştırabilir.

Polonya'nın bulguları, özellikle büyük kentsel alanlar dışında parçalanmış hizmet sunumuna ve hizmetlere eşitsiz erişime önemli bir vurgu yapmaktadır. Her üç ülkede de eğitimciler, öğrenciler eğitimin ötesine uzanan sorunlarla onlara yaklaştığından giderek daha fazla mentor, uyum rehberi ve yönlendirme noktası olarak işlev görmektedir.

Politika yapıcılar, yetişkin eğitimi kurumları, belediyeler, istihdam hizmetleri, sosyal hizmetler, sağlık hizmeti sağlayıcıları, göç makamları, hukuki destek kuruluşları ve STK'lar arasında daha güçlü koordinasyonu teşvik etmelidir. Profesyonellerin ihtiyaçlar kendi yetkinliklerinin dışında kaldığında

öğrencileri nereye yönlendireceklerini bilmeleri için net yönlendirme yolları oluşturulmalıdır. Yerel ve bölgesel ağlar da hizmet sunumundaki boşlukları belirlemeye ve hizmet mükerrerliğini azaltmaya yardımcı olabilir.

Ev sahibi ülke dili öğrenimine sürdürülebilir erişimi garanti edin

Dil öğrenimi, Polonya, Türkiye ve Yunanistan genelinde belirlenen en açık ortak önceliktir. Ev sahibi ülke dilinin bilinmesi; istihdam, sağlık hizmetleri, eğitim, kamu hizmetleri, günlük iletişim, bağımsızlık ve sosyal katılımı yakından bağlantılıdır. Lehçe, kurumlarla ve günlük yaşamla baş edebilmek için esas olarak belirlenmiş, Türkçe uyumu ve istihdamı destekleyen temel bir faktör olarak, Yunanca ise özgüven ve katılımı bağlantılı kilit bir eğitim giriş noktası olarak belirlenmiştir.

Bu nedenle dil sunumu, uyum politikasının merkezi bir bileşeni olarak ele alınmalı ve ilk varış aşamalarının ötesinde de erişilebilir kalmalıdır. Kurslar, çalışan, çocuklarına bakan veya diğer sorumluluklarla karşı karşıya olan yetişkinlere uyum sağlayacak kadar esnek olmalıdır. Dil öğrenimi ayrıca yalnızca akademik bir konu olarak sunulmak yerine pratik günlük ihtiyaçlarla, istihdamla, dijital becerilerle, sivil yönlendirmeyle ve toplum katılımıyla da bağlantılandırılmalıdır.

Farklı eğitim geçmişlerini ve önceki öğrenmeyi tanıyın

Mülteciler ve sığınmacılar homojen bir grup değildir. Bulgular, eğitim geçmişi, okuryazarlık, mesleki deneyim, dil yeterliliği ve dijital beceriler açısından önemli farklılıklar göstermektedir. Türkiye özellikle yüksek eğitilmiş profesyoneller ile çok az veya hiç örgün eğitimi olmayan yetişkinler arasındaki geniş uçurumu vurgularken, heterojen gruplar Polonya ve Yunanistan'da da yetişkin eğitiminin önemli bir özelliğidir.

Bu nedenle politikalar herkese uyan tek bir yaklaşımdan kaçınılmalıdır. Yetişkin eğitimi programları farklı giriş seviyelerine, esnek öğrenme yollarına ve farklılaştırılmış destek biçimlerine izin vermelidir. Kamu kurumları ayrıca önceki nitelikleri, mesleki deneyimi ve önceki öğrenmeyi tanıma yollarını iyileştirmelidir. Yerinden edilmeden önce elde edilen niteliklerin kullanılmasındaki zorluklar, mültecilerin beceri düzeylerinin altında çalışmasına veya önceki mesleki kariyerlerine devam edememesine yol açabilir.

Resmî tanınmanın zor olduğu durumlarda kamu kurumları, öğrencilerin bilgi ve yetkinliklerini gösterebilecekleri değerlendirme prosedürleri, köprü fırsatları, mesleki programlar ve alternatif yollar hakkında açık bilgi sağlamalıdır. Yunanistan bulguları, dil öğrenimini, mesleki eğitimi, önceki öğrenmenin tanınmasını ve istihdamı bağlantılandırma ihtiyacını özellikle vurgularken, nitelik tanınması Polonya ve Türkiye'de de bir zorluk olarak ortaya çıkmaktadır.

Katılıma yönelik pratik engelleri azaltın

RefuLearn bulguları, yetişkin eğitime katılımın sınıf dışındaki koşullardan etkilendiğini göstermektedir. Politika yapıcılar, düzensiz devamsızlığın mutlaka sınırlı motivasyona işaret etmediğini kabul etmelidir.

Polonya'da çalışma vardiyaları, çocuk bakımı sorumlulukları, sağlık kaygıları, konut güvensizliği ve ulaşım katılımı engelleyebilir. Türkiye'de konut, istihdam, bürokrasi, yerleşim döneminde yaşanan kaygı ve günlük sorumluluklar nedeniyle sınırlı zaman özellikle önemliydi. Yunanistan'da psikososyal stres, ulaşım zorlukları, ayrımcılık ve istikrarsız istihdam öne çıkan engellerdi.

Bu nedenle kamu destekli programlar daha fazla esneklik sağlamalıdır. Bu, uyarlanabilir programları, kesintilerden sonra öğrenmeye geri dönme fırsatlarını, erişilebilir yerel hizmetleri ve karma öğrenme seçeneklerini içerebilir. İlgili ve mümkün olduğunda, çocuk bakımı ve ulaşım ile ilgili destekleyici önlemler de yetişkin öğrenciler için katılımı daha gerçekçi hale getirebilir. Politikalar kısmi başarıyı tanımalı ve kaçınılmaz koşullar eğitimlerini kesintiye uğrattığında öğrencilerin baştan başlamak zorunda kalmasını önlemelidir.

Eğitim ile istihdam arasındaki bağlantıları güçlendirin

İstihdam, her üç ulusal bağlamda da bağımsızlık ve uzun vadeli uyumla yakından ilişkilidir. Ancak dil engelleri, sınırlı mesleki ağlar, alışılmadık işe alım süreçleri ve nitelikleri tanıma güçlükleri uygun istihdama erişimi kısıtlayabilir.

Politika yapıcılar, yetişkin eğitimi sağlayıcıları, mesleki eğitim kurumları ve istihdam hizmetleri arasındaki iş birliğini güçlendirmelidir. Dil programları, iş yerinde iletişim, mesleki kelime dağarcığı, özgeçmiş hazırlama, görüşme becerileri ve işgücü piyasası hakkında pratik bilgiyle bağlantılandırılabilir. Mevcut mesleki becerilere sahip mülteciler de bu becerilerin nasıl tanınabileceği, güncellenebileceği veya ev sahibi ülke bağlamına uyarlanabileceği konusunda rehberlik almalıdır.

Bu tür yaklaşımlar, uyum politikasının kısa vadeli yardımın ötesine geçerek bağımsızlığa giden sürdürülebilir yollara doğru ilerlemesine yardımcı olabilir.

İnsan desteğinin yerini almadan dijital içermeyi teşvik edin

Dijital araçlar, özellikle düzenli derslere katılmakta zorluk yaşayan yetişkinler için öğrenmeye, bilgiye ve hizmetlere erişimi iyileştirebilir. Bununla birlikte üç ulusal çalışma, yalnızca çevrimiçi sunuma güvenmeye karşı uyarıda bulunmaktadır.

Birçok öğrenci akıllı telefon kullanmaktadır, ancak akıllı telefon sahipliği, öğrenme platformlarında, çevrimiçi kamu hizmetlerinde, istihdam web sitelerinde, e-postada veya elektronik idari prosedürlerde gezinmek için gereken dijital okuryazarlığa sahip oldukları anlamına gelmez. Polonya, karma öğrenmenin ve pratik Moodle içeriğinin faydasını vurgulamaktadır; Türkiye "her zaman, her yerde" öğrenmeye izin veren mobil öncelikli erişimi vurgulamaktadır; Yunanistan ise çevrimdışı ve yazdırılabilir alternatiflerle karma, insan destekli bir modeli desteklemektedir.

Bu nedenle kamu kurumları, yüz yüze desteği sürdürürken erişilebilir ve mobil uyumlu dijital kaynaklara yatırım yapmalıdır. Dijital okuryazarlık, yetişkin öğrenimi ve uyum programlarına dâhil edilmeli ve sınırlı bağlantısı, cihazları veya dijital özgüveni olan öğrenciler için alternatifler mevcut kalmalıdır.

Psikososyal ihtiyaçları tanıyın ve yönlendirme sistemlerini güçlendirin

Psikososyal stres, eğitime ve toplumsal yaşama katılımı önemli ölçüde etkileyebilir. Yunanistan bulguları, stres ve bunun istikrarsız istihdam, ayrımcılık ve diğer zorluklarla etkileşimini özellikle vurgularken, ortak ülkelerden elde edilen daha geniş bulgular da güvenli ve destekleyici öğrenme ortamlarının önemini göstermektedir.

Eğitim sağlayıcılarının psikologların veya uzman sosyal hizmetlerin yerini alması beklenmemelidir. Bunun yerine politika yapıcılar, yetişkin eğitimi kuruluşları ile nitelikli psikolojik, sağlık ve sosyal

destek hizmetleri arasında net yönlendirme yollarının bulunmasını sağlamalıdır. Eğitimciler için mesleki gelişim, koruma önlemleri ve profesyonel sınırlar konusunda rehberliğin yanı sıra travma bilincine dayalı ve kültürlerarası yaklaşımlara ilişkin temel farkındalığı da içermelidir.

Ayrımcılığı ele alın ve kültürlerarası içermeyi teşvik edin

Uyum, yalnızca mültecilerin yeni sistemlere uyum sağlamasına değil, aynı zamanda ev sahibi toplulukların ve kurumların kapsayıcı ortamlar yaratma becerisine de bağlıdır. Ayrımcılık deneyimleri güveni zayıflatabilir, sosyal katılımı sınırlayabilir ve özgüveni azaltabilir. Bu sorun özellikle Yunanistan bulgularında görülebilir olsa da kültürlerarası anlayışı teşvik etmek tüm ortak ülkelerle ilgilidir.

Kamu kurumları, mülteci ve ev sahibi topluluklar arasında olumlu etkileşimi teşvik eden girişimleri desteklemelidir. Toplum projeleri, kültürel faaliyetler, dil değişimleri, mentorluk ve gönüllülük, ilişkiler kurmaya ve sosyal izolasyonu azaltmaya yardımcı olabilir. Kültürlerarası iletişim eğitimi ayrıca kültürel ve dilsel açıdan çeşitli gruplarla düzenli olarak etkileşim kuran kamu sektörü profesyonellerini ve ön saflardaki personeli de destekleyebilir.

Eğitimcileri ve ön saflardaki profesyonelleri destekleyin

Polonya, Türkiye ve Yunanistan'dan elde edilen bulgular, yetişkin eğitimcilerinin giderek geleneksel öğretimin ötesine geçen roller üstlendiğini göstermektedir. Öğrenciler onlara kamu kurumları, istihdam, hukuki prosedürler, konut veya iyilik hali ile ilgili sorularla yaklaşabilir. Bu nedenle eğitimcilerin, tüm bu ihtiyaçlara bağımsız olarak yanıt vermesi beklenmek yerine uygun kurumsal desteğe ihtiyacı vardır.

Kamu makamları, kültürlerarası iletişim, farklılaştırılmış öğrenme, pratik dil öğretimi, travma bilincine dayalı yaklaşımlar, dijital eğitim ve yönlendirme prosedürleri konusunda mesleki gelişimi teşvik etmelidir. Eğitimcilerin ayrıca yerel hizmetler ve uzman kuruluşlarla ilgili güvenilir, düzenli olarak güncellenen bilgiye erişimi olmalıdır.

Eğitimcileri desteklemek, yalnızca öğretim kalitesini değil, aynı zamanda daha geniş uyum sistemini de güçlendirir çünkü eğitimciler sıklıkla mülteciler ile kurumlar arasında güvenilir temas noktaları olarak hizmet vermektedir.

Aktif katılım için anlamlı fırsatlar yaratın

RefuLearn bulgularının merkezi bir mesajı, mültecilerin ve sığınmacıların yalnızca hizmet alıcıları olarak görülmemesi gerektiğidir. Uzun vadeli içirme, katkıda bulunma, katılma ve karar alma fırsatlarını içermektedir.

Politika yapıcılar ve kamu kurumları, mültecilerin toplum girişimlerine, gönüllülüğe, yetişkin eğitime, mentorluğa, kültürel faaliyetlere ve diğer yerel katılım biçimlerine katılımını teşvik etmelidir. Mültecilere ayrıca kendileri için tasarlanan programlar ve hizmetler hakkındaki görüşlerini ifade etme fırsatları verilmelidir. Deneyimleri, kurumsal bir bakış açısından görünmeyebilecek pratik engeller hakkında değerli bilgi sağlayabilir.

Akran mentorluğu özellikle etkili olabilir. Ev sahibi ülkeye zaten aşına olan mülteciler, yeni gelenlerin hizmetleri, öğrenme fırsatlarını ve toplum yaşamını anlamasına yardımcı olurken sosyal ağları ve özgüveni güçlendirebilir. Türkiye bulguları özellikle akran desteğinin potansiyel değerini vurgularken, toplum katılımı ve sosyal bağlantı her üç ülkede de tekrarlayan temalardır.

Kısa vadeli yardımdan sürdürülebilir uyum yollarına geçiş yapın

Ülke bulguları, başarılı uyumun sürekliliği gerektirdiğini göstermektedir. Polonya özellikle acil yardımdan istikrarlı, uzun vadeli uyum yollarına geçme ihtiyacını vurgulamaktadır, ancak bu ilke her üç ortak ülkede de geçerlidir.

Variş sırasında acil destek önemini korumaktadır, ancak mültecilerin ayrıca dil öğrenimine, mesleki gelişime, dijital becerilere, güvenilir bilgiye, toplum ağlarına ve istihdam ve sosyal katılım fırsatlarına sürekli erişime ihtiyacı vardır. Bu nedenle politikalar yalnızca geçici veya izole müdahalelere bağımlı olmaktan kaçınılmalı ve bunun yerine zaman içinde bağımsızlığa doğru ilerlemeyi destekleyebilecek yapıları güçlendirmelidir.

Sektörler arası ve yerel iş birliğini teşvik edin

Son olarak, politika yapıcılar, hiçbir tek kurumun RefuLearn aracılığıyla belirlenen tüm eğitimsel, sosyal ve pratik ihtiyaçlara etkili bir şekilde yanıt veremeyeceğini kabul etmelidir. Sürdürülebilir içme; ulusal makamlar, belediyeler, yetişkin eğitimi sağlayıcıları, STK'lar, istihdam hizmetleri, sağlık ve sosyal hizmetler, işverenler ve yerel topluluklar arasında iş birliği gerektirmektedir.

Ulusal politikalar açık bir çerçeve sağlamalı, uygulama ise yerel gerçekliklere duyarlı kalmalıdır. Bu, hizmetlerin ve fırsatların bulunabilirliğinin büyük şehirler ile daha küçük topluluklar arasında önemli ölçüde farklılık gösterebilmesi nedeniyle özellikle önemlidir.

Genel olarak Polonya, Türkiye ve Yunanistan'dan elde edilen bulgular, koordineli, esnek ve gerçek yaşam ihtiyaçlarına odaklanan bir uyum modeline işaret etmektedir. Politika yapıcılar ve kamu kurumları; idari ve pratik engelleri azaltarak, dil ve yetişkin eğitime erişimi sağlayarak, mevcut becerileri tanıyarak, dijital içermeyi destekleyerek, hizmetler arasındaki iş birliğini iyileştirerek ve mültecilerin toplum yaşamına katılması için anlamlı fırsatlar yaratarak sosyal içermeyi güçlendirebilir.

Uzun vadeli hedef, yalnızca sığınmacıların ve mültecilerin hizmetlere erişebilmesini sağlamak değil, aynı zamanda onların ev sahibi topluluklarının giderek daha bağımsız ve aktif üyeleri haline gelmek için gereken bilgi, özgüven, beceri ve sosyal bağlantıları geliştirmelerini sağlamak olmalıdır.

6.5 Eğitimciler ve Kuruluşlar İçin Pratik Kontrol Listesi

Bu kontrol listesi, sığınmacılar ve mültecilerle çalışan yetişkin eğitimcileri, eğitim sağlayıcıları, STK'lar ve diğer kuruluşlar için pratik bir araç sunmaktadır. Polonya, Türkiye ve Yunanistan'dan elde edilen temel bulguları yansıtmakta ve eğitim veya uyum faaliyetlerinden önce, sırasında ve sonrasında kullanılabilir.

Kontrol listesi katı bir prosedür olarak anlaşılmamalıdır. Mülteci ve sığınmacı öğrenciler çeşitli eğitim geçmişlerine, dil seviyelerine, mesleki deneyime, dijital becerilere ve kişisel koşullara sahiptir. Bu nedenle amaç, eğitimcilerin ve kuruluşların uzman hizmetler ve yerel topluluklarla etkili bağlantıları sürdürürken esnek, kapsayıcı ve pratik öğrenme ortamları yaratmasına yardımcı olmaktır.

Öğrencilerle Çalışmaya Başlamadan Önce

Öğrencilerin başlangıç noktalarını belirleyin. Dil yeterliliği, okuryazarlık, önceki eğitim, mesleki

deneyim, öğrenme ihtiyaçları ve dijital beceriler hakkında temel bilgi toplayın.

- ✓ **Tüm mülteci öğrencilerin benzer ihtiyaçlara sahip olduğunu varsaymaktan kaçının.** Gruplar, sınırlı veya kesintiye uğramış örgün eğitime sahip yetişkinlerin yanı sıra yüksek eğitilmiş profesyonelleri de içerebilir.
- ✓ **Önceki becerileri ve deneyimi tanıyın.** Öğrencilere nitelikleri, istihdam geçmişi, pratik beceriler ve yerinden edilmeden önce edindikleri bilgiler hakkında sorular sorun.
- ✓ **Katılıma yönelik olası engelleri belirleyin.** İstihdam programlarını, çocuk bakımını, ulaşımı, konut zorluklarını, mali baskıyı, sağlık kaygılarını, idari randevuları ve aile sorumluluklarını göz önünde bulundurun.
- ✓ **Esnek katılım düzenlemeleri planlayın.** Mümkün olduğunda, öğrencilerin devamsızlıklardan sonra telafi etmesine, kesintilerden sonra geri dönmesine ve önceki ilerlemelerini kaybetmeden öğrenmeye devam etmesine izin verin.
- ✓ **Açık ve erişilebilir bilgi hazırlayın.** Basit bir dil kullanın ve uygun olduğunda çok dilli materyaller, görsel açıklamalar ve pratik örnekler sunun.
- ✓ **Pratik öğrenme içeriği hazırlayın.** Faaliyetleri, bir kamu hizmetini ziyaret etmek, sağlık hizmeti sağlayıcılarıyla iletişim kurmak, iş aramak veya toplu taşıma kullanmak gibi öğrencilerin gündelik yaşamda karşılaşabileceği durumlarla bağlantılandırın.
- ✓ **Farklı dil ve okuryazarlık seviyeleri için plan yapın.** Basitleştirilebilecek, genişletilebilecek veya görsel materyaller ve ek açıklamalarla desteklenebilecek faaliyetler hazırlayın.
- ✓ **Dijital araçlara erişimi kontrol edin.** Katılımcıların öncelikle akıllı telefon kullanıp kullanmadığını, güvenilir internet erişimlerinin olup olmadığını ve öğrenme platformlarını bağımsız olarak kullanıp kullanamayacaklarını belirleyin.
- ✓ **Akıllı telefon kullanımını dijital okuryazarlıkla bir tutmayın.** Öğrenciler mesajlaşmayı veya sosyal medyayı güvenle kullanabilir ancak yine de e-posta, çevrimiçi formlar, belge yükleme, şifreler veya kamu e-hizmetleri konusunda yardıma ihtiyaç duyabilir.
- ✓ **Dijital alternatifler hazırlayın.** Mümkün olduğunda çevrimiçi kaynakların mobil uyumlu olmasını sağlayın ve indirilebilir, çevrimdışı veya yazdırılabilir alternatifler sunun.
- ✓ **Yönlendirme yolları oluşturun.** Uzman ihtiyaçlar ortaya çıkmadan önce güvenilir hukuki, psikolojik, sosyal, sağlık ve istihdam hizmetlerini belirleyin.
- ✓ **Profesyonel sınırları netleştirin.** Eğitimciler, kendilerinin ne tür destek sağlayabileceklerini ve bir öğrencinin ne zaman nitelikli bir profesyonele yönlendirilmesi gerektiğini anlamalıdır.
- ✓ **Yerel hizmetlerle ortaklıklar kurun.** STK'lar, belediyeler, istihdam hizmetleri, sosyal hizmet uzmanları, kültürel arabulucular, sağlık hizmeti sağlayıcıları ve toplum kuruluşlarıyla iletişimi sürdürün.
- ✓ **Güvenli ve saygılı bir öğrenme ortamı hazırlayın.** Onurun, gizliliğin, kültürlerarası saygının ve ayrımcılık yapmamanın açıkça desteklendiğinden emin olun.

Öğrenme veya Uyum Faaliyeti Sırasında

- ✓ **Pratik ve öğrenci merkezli öğretim kullanın.** Dil ve diğer öğrenme faaliyetlerini öğrencilerin gerçek yaşam hedefleri ve ihtiyaçlarıyla bağlantılandırın.
- ✓ **Deneyimsel yöntemler kullanın.** Rol yapma, gerçek yaşam senaryoları, özgün belgeler, görsel materyaller, grup görevleri, projeler ve pratik problem çözme dâhil edin.
- ✓ **Faaliyetleri farklılaştırın.** Görevleri farklı dil yeterliliği, okuryazarlık, eğitim ve özgüven düzeylerine uyarlayın.
- ✓ **Karmaşık görevleri daha küçük adımlara ayırın.** Bu, daha düşük okuryazarlığa, sınırlı örgün eğitime veya ev sahibi ülke dilinde daha az özgüvene sahip öğrencileri destekleyebilir.

- ✓ **Tekrar ve telafi materyalleri kullanın.** İş, çocuk bakımı, ulaşım veya diğer sorumluluklar nedeniyle oturumları kaçıran öğrencilerin devam etmesi için gerçekçi fırsatlara sahip olması gerekir.
- ✓ **Düzensiz devamsızlığı otomatik olarak motivasyon eksikliği olarak yorumlamayın.** Katılımı etkileyen daha geniş koşulları göz önünde bulundurun.
- ✓ **Güvene dayalı bir ortam yaratın.** Öğrencileri soru sormaya, belirsizliği ifade etmeye ve yargılanma korkusu olmadan hata yapmaya teşvik edin.
- ✓ **Pasif katılım yerine aktif katılımı teşvik edin.** Tartışmayı, iş birlikçi faaliyetleri, karar almayı, akran öğrenimini ve öğrencilerin kendi deneyimlerini katkıda bulunma fırsatlarını dâhil edin.
- ✓ **Dil öğrenimini günlük bağımsızlıkla bağlantılandırın.** Sağlık hizmetleri, istihdam, kamu yönetimi, eğitim, konut, ulaşım ve toplum yaşamı için gereken iletişimi pratik yapın.
- ✓ **Uygun olduğunda eğitimi istihdamla bağlantılandırın.** İş yeri kelime dağarcığını, iş ilanlarını, özgeçmiş hazırlamayı, görüşme pratiğini ve işverenlerle iletişimi dâhil edin.
- ✓ **Öğrencilerin önceki mesleki deneyimine değer verin.** Mültecilere sıfırdan başlıyormuş gibi davranmaktan kaçının ve ilgili olduğunda mesleki eğitime veya önceki öğrenmenin tanınmasına yönelik yolları destekleyin.
- ✓ **Akran desteğini teşvik edin.** Daha deneyimli öğrenciler veya ev sahibi ülkeye zaten aşina olan mülteciler, yeni gelenlere yönlendirme, bilgi ve özgüven geliştirme konusunda yardımcı olabilir.
 - ✓ **Toplum temelli öğrenmeyi teşvik edin.** Mümkün olduğunda öğrencileri yerel faaliyetlerle, kültürel etkinliklerle, gönüllülükle, dil kafeleriyle, kütüphanelerle veya diğer toplum fırsatlarıyla bağlantılandırın.
 - ✓ **Sosyal ilişkileri ve aidiyeti destekleyin.** Katılımcıların diğer öğrencilerle ve ev sahibi topluluğun üyeleriyle etkileşim kurmasına, iş birliği yapmasına ve bağlantılar geliştirmesine olanak tanıyan faaliyetler yaratın.
 - ✓ **Esnekliği artırmak için dijital araçlar kullanın.** Kısa videolar, görsel kılavuzlar, sınavlar ve mobil uyumlu kaynaklar, öğrencilerin yüz yüze oturumlar arasında çalışmaya devam etmesine yardımcı olabilir.
 - ✓ **Dijital öğrenmenin yanı sıra insan desteğini de sürdürün.** Çevrimiçi öğrenme, eğitimciler ve uzmanlarla temasın yerini almak yerine onu tamamlamalıdır.
 - ✓ **Gerektiğinde temel dijital okuryazarlık desteği sağlayın.** Bir e-posta hesabı oluşturma, şifreleri yönetme, formları tamamlama, belgeleri yükleme veya güvenilir bilgi arama gibi faydalı görevleri pratik yapın.
 - ✓ **Psikososyal strese dikkat edin.** Stres, belirsizlik, ayrımcılık, konut zorlukları ve istihdam güvensizliği konsantrasyonu, özgüveni ve katılımı etkileyebilir.
 - ✓ **Travma bilincine dayalı ve kültürlerarası yaklaşımlar kullanın.** Öğrencilerin kişisel deneyimlerini açıklamasını beklemeden öngörülebilir, saygılı ve destekleyici bir ortam sürdürün.
 - ✓ **Profesyonel sınırları koruyun.** Uzman müdahale gerektiğinde eğitimciler avukat, psikolog veya sosyal hizmet uzmanı gibi davranmamalıdır.
 - ✓ **Gerektiğinde yerleşik yönlendirmeler kullanın.** Karmaşık hukuki, psikolojik, tıbbi veya istihdam sorunlarını tek başına çözmeye çalışmak yerine öğrencileri uygun uzmanlarla buluşturun.
 - ✓ **Mevcut olduğunda ve uygun olduğunda kültürel arabulucuları veya tercümanları kullanın.** Bunlar yanlış anlamaları azaltabilir ve bilgiye erişimi iyileştirebilir.
 - ✓ **Öğrencilerden düzenli geri bildirim isteyin.** Tempo, format, materyaller ve faaliyetlerin ilgili ve erişilebilir kalıp kalmadığını kontrol edin.

- ✓ **Ayrımcılığa ve dışlanmaya yanıt verin.** Kùltùrlerarası saygıyı teşvik edin ve ayrımcı davranışın eğitim faaliyetleri içinde normalleştirilmediğinden emin olun.

Faaliyet Sonrasında veya Bir Öğrenme Döneminin Sonunda

- ✓ **İlerlemeyi pratik yollarla gözden geçirin.** Yalnızca **resmî** sınavlara güvenmek yerine rol yapma, kısa görevler, portfolyolar, öz değerlendirme veya pratik becerilerin gösterilmesini kullanın.
- ✓ **Kısmi başarıyı tanıyın.** Öğrenciler, eğitim yolları kesintiye uğrasa bile şimdiye kadar kaydettikleri ilerleme için tanınma almalıdır.
- ✓ **Öğrenmeye yeniden katılımı destekleyin.** Mümkün olduğunda, iş, aile sorumlulukları, hukuki prosedürler veya diğer koşullar nedeniyle duran öğrencilerin gereksiz yere baştan başlamadan geri dönebilmesi sağlanmalıdır.
- ✓ **Öğrencilere neyin iyi işlediğini sorun.** Öğretim yöntemlerini, programları, dijital kaynakları ve destek düzenlemelerini değerlendirirken görüşlerini dâhil edin.
- ✓ **Kalan engelleri belirleyin.** Dilin, ulaşımın, çocuk bakımının, istihdamın, dijital erişimin, belgelemenin veya diğer faktörlerin tam katılımı engelleyip engellemediğini gözden geçirin.
- ✓ **Öğrenmenin gerçek yaşam ihtiyaçlarını ele alıp almadığını gözden geçirin.** Katılımcıların iletişim kurma, hizmetlere erişme, iş arama, dijital araçları kullanma veya toplum yaşamına katılma konusunda daha özgüvenli hale gelip gelmediğini göz önünde bulundurun.
- ✓ **Yönlendirme sonuçlarını gözden geçirin.** Uzman hukuki, psikolojik, sosyal veya istihdam desteğine ihtiyaç duyan öğrencilerin uygun hizmetlerle başarılı bir şekilde buluşturulup buluşturulmadığını kontrol edin.
- ✓ **Bir sonraki öğrenme fırsatları hakkında bilgi sağlayın.** Daha ileri dil kurslarını, mesleki eğitimi, dijital öğrenme kaynaklarını, Moodle modüllerini veya diğer yetişkin eğitimi fırsatlarını gösterin.
- ✓ **İlgili olduğunda istihdama doğru ilerlemeyi destekleyin.** Öğrencileri mesleki eğitimle, istihdam hizmetleriyle veya nitelik tanıma yollarıyla bağlantılandırın.
- ✓ **Sürekli toplum katılımını teşvik edin.** Öğrencileri gönüllülük, mentorluk, kültürel faaliyetler ve sosyal olarak aktif kalmak için diğer fırsatlar hakkında bilgilendirin.
- ✓ **Gelecekteki programları iyileştirmek için geri bildirimini kullanın.** Materyalleri, programları, destek sistemlerini ve öğretim yöntemlerini katılımcılar tarafından belirlenen tekrarlayan ihtiyaçlara göre uyarlayın.
- ✓ **Etkili yöntemleri kuruluş içinde paylaşın.** Personeli, mülteci öğrencilerle çalışmaktan elde edilen pratik öğretim kaynaklarını ve deneyimleri paylaşmaya teşvik edin.
- ✓ **Personel geliştirme ihtiyaçlarını belirleyin.** Eğitimcilerin kùltùrlerarası iletişim, farklılaştırılmış öğretim, dijital eğitim, travma bilincine dayalı uygulama, koruma önlemleri veya yönlendirme prosedürleri konusunda daha fazla eğitime ihtiyaç duyup duymadığını değerlendirin.
- ✓ **Dış kuruluşlarla iş birliğini gözden geçirin.** Boşlukların belirlendiği yerlerde belediyelerle, STK'larla, istihdam hizmetleriyle, sosyal hizmetlerle ve diğer paydaşlarla bağlantıları güçlendirin.

- ✓ **İlerlemeyi akademik başarının ötesinde değerlendirin.** Özgüvendeki, bağımsızlıktaki, sosyal bağlantılardaki, dijital yetkinlikteki, istihdama hazır olmadaki ve toplum yaşamına katılımındaki iyileşmeleri göz önünde bulundurun.

Son Kontrol

Bir faaliyeti tamamlanmış olarak değerlendirmeden önce eğitimciler ve kuruluşlar şunları sormalıdır:

- ✓ Mülteciler hakkındaki varsayımlara değil, öğrencilerin gerçek ihtiyaçlarına mı yanıt verdik?
- ✓ Öğrenmeyi pratik, esnek ve erişilebilir hale getirdik mi?
- ✓ Öğrencilerin mevcut bilgi ve becerilerini kullanma ve geliştirme fırsatları oldu mu?
- ✓ Uzman yardım gerektiğinde açık bilgi ve uygun yönlendirmeler sağladık mı?
- ✓ Dijital öğrenme, gerekli insan desteğinin yerini almadan erişilebilirliği artırdı mı?
- ✓ Öğrencilerin özgüven, ilişkiler ve aidiyet duygusu geliştirmesi için fırsatlar yarattık mı?
- ✓ Öğrencileri yalnızca hizmetlere erişmeleri için değil, aynı zamanda daha bağımsız hale gelmeleri ve topluluklarına aktif olarak katılmaları için de destekledik mi?

Bu kontrol listesinin temel ilkesi, sığınmacılar ve mülteciler için etkili yetişkin eğitiminin **öğrenmeyi, pratik bağımsızlığı ve aktif katılımı birleştirmesi** gerektiğidir. Eğitimciler ve kuruluşlar, esnek ve ilgili öğrenme fırsatları sağlayarak önemli bir katkıda bulunabilir, ancak başarılı içirme aynı zamanda kamu kurumları, STK'lar, istihdam hizmetleri, uzman profesyoneller ve yerel topluluklarla iş birliğini de gerektirir.

Öğrenciler nihayetinde yalnızca destek yararlanıcıları olarak değil, aynı zamanda mevcut bilgi, deneyim ve ev sahibi topluluklarına aktif olarak katkıda bulunma kapasitesine sahip yetişkinler olarak tanınmalıdır.

7. Sonuç

RefuLearn projesi sırasında toplanan bulgular, yetişkin eğitiminin sığınmacıların ve mültecilerin başarılı içerilmesini desteklemede temel bir rol oynadığını açıkça göstermektedir. Eğitim, dil öğrenimi veya mesleki eğitimle sınırlı değildir; hakları ve sorumlulukları anlamaya, kamu hizmetlerine erişmeye, sosyal ağlar kurmaya, özgüveni artırmaya ve toplum yaşamına aktif olarak katılmaya açılan bir kapıdır. **Yetişkin eğitimi gerçek yaşam ihtiyaçlarına yanıt verdiğinde ve kapsayıcı, öğrenci merkezli bir şekilde sunulduğunda, uzun vadeli uyumu ve bağımsızlığı teşvik etmenin en etkili araçlarından biri haline gelir.**

Proje kapsamında yürütülen araştırma, sığınmacıların ve mültecilerin farklı ulusal bağlamlarda yaşadığı çeşitli ortak engelleri belirlemiştir. **Sınırlı dil yeterliliği, hukuki haklar ve idari prosedürler hakkında yetersiz bilgi, güvenilir bilgiye erişim güçlükleri, kesintiye uğramış eğitim yolları, dijital dışlanma, sosyal izolasyon ve gelecek hakkında belirsizlik, mültecilerin eğitime ve topluma tam olarak katılma becerisini etkilemektedir.** Aynı zamanda yetişkin eğitimcileri ve kuruluşlar, farklı eğitim geçmişlerinden gelen öğrencilerle çalışmak, travma ile ilgili ihtiyaçlara yanıt vermek, sınırlı kurumsal kaynaklar ve pratik öğretim materyallerine ve daha güçlü kurumlar arası iş birliğine duyulan ihtiyaç dâhil olmak üzere kendi zorluklarını vurgulamıştır. Bu bulgular, başarılı uyumun izole müdahaleler yerine eğitimcileri, kamu kurumlarını, STK'ları, işverenleri ve yerel toplulukları içeren koordineli eylem gerektirdiğini göstermektedir.

Polonya, Türkiye ve Yunanistan'da toplanan iyi uygulama örnekleri, etkili mülteci eğitiminin pratik, esnek ve günlük yaşamla yakından bağlantılı olduğunu göstermektedir. Ulusal sistemler arasındaki farklılıklara rağmen başarılı girişimler birkaç ortak özelliği paylaşmaktadır. Dil öğrenimini pratik yönlendirme, istihdam desteği, yurttaşlık ve sivil katılım eğitimi ve kamu hizmetlerine erişimle birleştirmektedirler. Güvenli öğrenme ortamları yaratmakta, akran desteğini teşvik etmekte, yerel topluluklarla iş birliğini teşvik etmekte ve erişilebilirliği artırmak için dijital araçlar kullanılmaktadır. Birçok başarılı girişim ayrıca mültecilerin kendilerini eğitim faaliyetlerini şekillendirmeye dâhil etmekte, onları yalnızca yararlanıcılar olarak değil, deneyimleri başkaları için öğrenmeyi güçlendiren aktif katkı sağlayıcılar olarak tanımaktadır. Bu örnekler, nispeten basit, öğrenici merkezli yaklaşımların, yerel ihtiyaçlara uyarlandığında eğitim sonuçlarını ve sosyal içermeyi önemli ölçüde iyileştirebileceğini göstermektedir.

Projeden ortaya çıkan merkezi bir mesaj, **aktif katılımın önemidir.** Uyum, yalnızca hizmetlere erişim olarak değil, toplumun aktif bir üyesi hâline gelmeye yönelik kademeli bir süreç olarak anlaşılmalıdır. Yerel dili öğrenmek, eğitime katılmak, gönüllü olmak, yerel topluluklarla ilişkiler kurmak, işgücü piyasasına girmek ve sivil yaşamı anlamak, daha güçlü bir aidiyet ve bağımsızlık duygusuna katkıda bulunmaktadır. Yetişkin eğitimi, mültecilerin bilinçli kararlar almak, topluluklarına katkıda bulunmak ve sosyal ve ekonomik yaşama eşit olarak katılmak için ihtiyaç duydukları bilgi, özgüven ve becerileri geliştirmeleri için fırsatlar yaratabilir. Bu nedenle eğitimciler yalnızca öğretmenler olarak değil, aynı zamanda öğrenciler ile daha geniş destek sistemi arasında kolaylaştırıcılar, mentorlar ve bağlayıcılar olarak da önemli bir rol oynamaktadır.

Bu el kitabı, araştırma bulgularını sığınmacılar ve mültecilerle çalışan profesyoneller tarafından uygulanabilecek pratik rehberliğe dönüştürmek için geliştirilmiştir. Teorik tartışmalar sunmak yerine, eğitimcilerin, STK'ların, yetişkin eğitimi sağlayıcılarının ve kamu kurumlarının kendi bağamlarına uyarlayabileceği pratik öneriler, etkili eğitim yaklaşımlarının örnekleri, aktarılabilir iyi uygulamalar ve somut ipuçları sunmaktadır. Politika yapıcılar ayrıca mültecilerin ve uygulayıcıların yaşadığı zorlukları daha iyi anlamak, gerçek ihtiyaçlara ve kanıtlara dayalı daha kapsayıcı yetişkin eğitimi sistemlerinin ve uyum politikalarının geliştirilmesini desteklemek için el kitabını kullanabilir.

El kitabı, yazılı rehberliği etkileşimli eğitim kaynakları, kendi hızında öğrenme modülleri, pratik alıştırmalar ve dijital materyallerle tamamlayan RefuLearn Moodle öğrenme platformuyla birlikte kullanılmalıdır. Platform, sınıfın ötesinde öğrenmeye erişimi genişletmekte ve zaman içinde güncellenebilecek ve genişletilebilecek esnek, mobil uyumlu kaynaklar sağlayarak hem mültecileri hem de eğitimcileri desteklemektedir. Pratik rehberliği dijital öğrenmeyle birleştirmek, yetişkin mülteci öğrencilerin çeşitli öğrenme tercihlerine ve koşullarına yanıt veren kapsamlı bir destek sistemi yaratmaktadır.

Son olarak, RefuLearn projesinin değeri resmî süresinin ötesine uzanmaktadır. Proje aracılığıyla geliştirilen öneriler, öğretim yaklaşımları, iyi uygulamalar ve dijital kaynaklar, proje sona erdikten çok sonra bile ilgili ve aktarılabilir kalacak şekilde tasarlanmıştır. Yetişkin eğitimi sağlayıcıları, STK'lar, belediyeler, politika yapıcılar ve toplum kuruluşları, bu materyalleri değişen göç bağamlarına ve yerel ihtiyaçlara uyarlamaya devam edebilir. RefuLearn sonuçları, iş birliğini, kanıta dayalı uygulamayı ve yaşam boyu öğrenmeyi teşvik ederek, sığınmacıların ve mültecilerin yalnızca yeni bir ülkeye uyum sağlamaları için değil, aynı zamanda aktif olarak katılmaları, bilgi ve becerileriyle katkıda bulunmaları ve daha aydınlık bir gelecek inşa etmeleri için desteklendiği daha kapsayıcı eğitim sistemleri ve daha güçlü toplulukların inşa edilmesine katkıda bulunmaktadır.

8. Kaynakça

Avrupa Komisyonu. (2024). *Ukrayna'dan Kaçan Kişilere Yönelik Geçici Koruma*. <https://home-affairs.ec.europa.eu>

Yabancılar Dairesi. (2024). *Polonya'da Uluslararası Koruma*. <https://www.gov.pl/web/udsc>

Polonya Aile, Çalışma ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. (2024). *Polonya'da Yabancılarla Yönelik Destek*. <https://www.gov.pl/web/rodzina>

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR). (2024). *Küresel Eğilimler: 2023 Yılında Zorla Yerinden Edilme*. <https://www.unhcr.org/global-trends>

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Polonya (UNHCR Poland). (2024). *UNHCR Poland*. <https://www.unhcr.org/pl>

13 Haziran 2003 tarihli Polonya Cumhuriyeti Topraklarında Yabancılarla Koruma Sağlanmasına İlişkin Kanun (2003 tarihli Resmî Gazete, No. 128, Madde 1176, değişiklikleriyle birlikte).

Yunanistan Göç ve İltica Bakanlığı. (2021). *Sığınmacıların ve Uluslararası Korumadan Faydalanan Kişilerin Sosyal Entegrasyonuna Yönelik Ulusal Strateji*. <https://migration.gov.gr/en/migration-policy/integration/politiki-entaxis-se-ethniko-epipedo/ethniki-stratigiki/>

Yunanistan Göç ve İltica Bakanlığı. *Greek Policy for Social Integration*. Sosyal Uyum Genel Müdürlüğü. <https://migration.gov.gr/en/migration-policy/integration/politiki-entaxis-se-ethniko-epipedo/>

Yunanistan Göç ve İltica Bakanlığı. *Uluslararası Koruma Başvuru Sahiplerinin Hak ve Yükümlülükleri – Başvuru Sonrası*. <https://migration.gov.gr/en/gas/diadiakasia-asyloy/meta-tin-aitisi/>

Yunanistan Göç ve İltica Bakanlığı. (2026). *Kabul ve Kimlik Tespit Hizmetinin Standart Prosedürleri*. <https://migration.gov.gr/en/standard-procedures/>

Yunanistan Göç ve İltica Bakanlığı. *Göçmen Entegrasyon Merkezleri (M.I.C.)*. <https://migration.gov.gr/en/migration-policy/integration/draseis-koinonikis-entaxis-se-ethniko-epipedo/kentra-entaxis-metanaston/>

Yunanistan Göç ve İltica Bakanlığı. *Göçmenler, Uluslararası Koruma Başvuru Sahipleri ve Uluslararası Koruma Yararlanıcıları İçin Eğitim ve Yunanca Öğrenimi*. <https://migration.gov.gr/en/migration-policy/integration/draseis-koinonikis-entaxis-se-ethniko-epipedo/mathimata-ellinikis-glossas/>

Yunanistan Göç ve İltica Bakanlığı. *HELIOS Projesi*. <https://migration.gov.gr/en/migration-policy/integration/draseis-koinonikis-entaxis-se-ethniko-epipedo/programma-helios/>

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) Yunanistan. (2025). *Sığınmacı Olarak Haklarım ve Yükümlülüklerim*. <https://help.unhcr.org/greece/living-in-greece/rights-and-duties/rights-and-duties-of-asylum-seekers/>

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) Yunanistan. *İstihdama Erişim*. <https://help.unhcr.org/greece/living-in-greece/access-to-employment/>

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) Yunanistan. *Sağlık Hizmetlerine Erişim*. <https://help.unhcr.org/greece/topics/health/>

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) Yunanistan. *Eğitime Erişim*. <https://help.unhcr.org/greece/living-in-greece/access-to-education/>

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) Yunanistan. *Tanınmış Mültecilerin Sosyal Yardım ve Refah Hizmetlerine Erişimi*. <https://help.unhcr.org/greece/living-in-greece/access-to-welfare/>

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR). (2024). *Küresel Eğilimler: 2023 Yılında Zorla Yerinden Edilme*. <https://www.unhcr.org/global-trends>

T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı. (2024). *Geçici Koruma İstatistikleri*. <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, Kanun No. 6458. (2013, 11 Nisan). *Resmî Gazete*, Sayı 28615. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=6458&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>

Geçici Koruma Yönetmeliği, Karar No. 2014/6883. (2014, 22 Ekim). *Resmî Gazete*, Sayı 29153. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/10/20141022-15.htm>

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı. (2024). <https://www.meb.gov.tr>

UNICEF Türkiye. (2024). <https://www.unicef.org/turkiye/>

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) Türkiye Ofisi. (2024). <https://www.who.int/turkiye>

UNHCR Türkiye. (2024). <https://help.unhcr.org/turkiye/>

T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. (2024). *Yabancı Çalışma İzinleri*. <https://www.csgeb.gov.tr>

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Türkiye Ofisi. (2024). <https://www.ilo.org/ankara>

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü. (2024).
<https://www.aile.gov.tr/sygm>

Uluslararası Göç Örgütü (IOM) Türkiye. (2024).
<https://turkiye.iom.int>

OECD. (2018). *Atina'da Göçmenlerin ve Mültecilerin Yerel Entegrasyonu İçin Birlikte Çalışmak*. OECD Yayıncılık, Paris.
https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2018/07/working-together-for-local-integration-of-migrants-and-refugees-in-athens_g1g93274/9789264304116-en.pdf

Bu yayın Creative Commons 4.0 lisansı kapsamında lisanslanmıştır. Bu lisans, yeniden kullanıcıların materyali yalnızca ticari olmayan amaçlarla ve esere ilişkin gerekli atfın yapılması koşuluyla, herhangi bir ortam veya formatta dağıtmasına, yeniden düzenlemesine, uyarlamasına ve mevcut materyal üzerine yeni çalışmalar geliştirmesine olanak tanır. Materyal yeniden düzenlenir, uyarlanır veya temel alınarak yeni bir çalışma oluşturulursa, değiştirilen materyal aynı koşullar altında lisanslanmalıdır.

CC BY-NC-SA lisansı aşağıdaki unsurları içerir:

BY (Atıf): Eser sahibine uygun şekilde atıf yapılmalıdır.

NC (Ticari Olmama): Eser yalnızca ticari olmayan amaçlarla kullanılabilir.

SA (Aynı Koşullarda Paylaşım): Eser üzerinde yapılan uyarlamalar aynı lisans koşulları altında paylaşılmalıdır.

Proje Numarası: 2025-1-PL01-KA210-ADU-000357746

**Co-funded by
the European Union**

Bu yayında ifade edilen görüş ve düşünceler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Eğitim Sisteminin Geliştirilmesi Vakfının görüşlerini yansıtmayabilir. Avrupa Birliği veya Eğitim Sisteminin Geliştirilmesi Vakfı, bu görüş ve düşüncelerden sorumlu tutulamaz.